

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

145194

İLKÖĞRETİM 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNE RESİM-İŞ DERSİNDE
TARİHİ ÇEVRE BİLİNCİ UYANDIRILMASI
(ŞÜKÛFE NİHAL İLKÖĞRETİM OKULUNDA BİR UYGULAMA)

145194

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Hülya ALBAYRAK

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Alev KURU

ANKARA- 2004

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne

H¼lya ALBAYRAK'a ait " İlköğretim 7. Sınıf ğrencilerine Resim-İş Eğitimi Dersinde Tarihi evre Bilinci Uyandırılması (ř¼k¼fe Nihal İlköğretim Okulunda Bir Uygulama) " adlı çalışma j¼rimiz tarafından, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

(imza)

Başkan.....

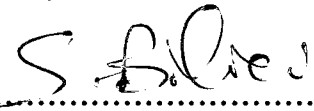
Yrd. Doç. Dr. Mehmet şEREN

(imza)

¼ye.....

Doç. Dr. Alev KURU

(imza)

¼ye.....

Yrd. Doç. Dr. Sema BİLİCİ

ÖZET

Türkiye'nin her köşesi tarihe ışık tutan, çeşitli kültürlere ait çok zengin tarihi mekanlar ile doludur. Böylesine zengin tarihi mirasa sahip bir ülkede yaşayan bireylerin, sahip oldukları değerlerin farkında olup, bunlara sahip çıkmaları hem bireysel hem de toplumsal görevleri arasında olmalıdır.

Türkiye böylesine zengin tarihi çevreye sahip iken her geçen gün bu zenginliklerin birer birer yok oluşu, bunların önemini her geçen gün biraz daha arttırmakta ve korunması gereğini daha da acil bir hale getirmektedir. Bu nedenle, her şeyden önce sahip olduğumuz değerlerin farkında olmadığımız gerçeğinden hareketle, ilköğretimde resim-iş dersi kapsamında bu amaçla bir çalışma yapılmak istenmiştir.

İlköğretim Okulu Ders Programları, Resim-İş Programı (M.E.B.;2000) 6-7-8. sınıfların genel amaçlarından 17. madde (Tarihi ören yerlerini, anıtları, müzeleri, sanat galerilerini, atölyelerini ve tasarım stüdyolarını tanıyarak, kültür ve tabiat varlıklarına sahip çıkabilme) ve 7. sınıfların özel amaçlarından 26.maddelerine (Tarihi eserleri, anıtları, müzeleri, galerileri, sanatçı ve tasarımcı atölyelerini tanıyarak sanat eserlerini koruyabilme) yönelik tarihi çevre bilincini uyandıracak olan uygulamalı bir çalışma yapılmıştır.

Çalışma, Ankara ili Yenimahalle ilçesi Şentepe semtinde bulunan Şükufe Nihal İlköğretim Okulunda 7. sınıf öğrencilerinden random yoluyla oluşturulan 21 öğrencilik örneklem grubuyla yapılmıştır.

Çalışma, kontrolsüz ön-son test metodu ile yapılmıştır. Testler uzman görüşleri alındıktan sonra uygulanmıştır. Deney evresinde ders sunumu, slayt gösterisi, gezi-gözlem-inceleme ve uygulama etkinlikleri yapılmıştır. Ders programı, uygulamaya yeni başlayan Disipline Dayalı Sanat Eğitimi yöntemi ile hazırlanmıştır

ve resim-iş dersinde tarihi çevre bilincinin uyandırılmasında rolü ortaya konmak istenmiştir. Çalışma kapsamında ilk önce öğrencilere ön test uygulanmıştır ve tarihi çevre hakkında mevcut bilgileri ölçülmüştür, ardından öğrencilere tarihi çevre hakkında bilgi verilip, yaşadıkları şehirdeki tarihi mekanlar hakkında slayt gösterisi yapılmıştır.

Gezi-gözlem ve inceleme yapmak için Ankara'nın tarihi mekanlarından Hacı Bayram Camii'ne gidilerek tarihi yapı ziyareti gerçekleştirilmiştir. Burada kalem işi süslemeler incelenip, cami içi çalışma kağıtları yanıtlandıktan sonra motif çizimleri yapılmıştır.

Gezi sonrasında okulda, öğrencilerle süslemeler ile ilgili konuşulduktan sonra uygulama çalışması hakkında bilgi verilmiştir. Uygulama çalışması cami içinde incelenen kalem işi süslemelerden çizilen motiflerden yola çıkılarak yapılmıştır. Öğrenciler cami içinde en çok hoşlarına giden motifin eskiz çizimini yaptıktan sonra sınıfta bu çizimleri istedikleri teknik ve istedikleri malzeme ile çalışarak yeni bir tasarım içinde kullanmışlardır. Uygulama çalışması üç ders sonunda tamamlandıktan sonra en son öğrencilere son test uygulanmıştır.

ABSTRACT

Every corner of Turkey full of rich historical places which illuminate the history. The people living in this country that owns such a rich historical inheritance, should be aware of the values they have.

Turkey possesses a very showy historical environment, but this affluence is getting annihilated day by day. Because of this reason, conservation of this wealth is getting more and more essential, even it is said to be urgent today! So, first of all, as we don't recognise the values we own, there is a requirement of a study in the scope of Art-Work education lesson.

Primary schools daily lesson programmes, Art-Work programme (National Education Ministry; 2000) the general target of 6th, 7th, 8th classes, 17th item: (Historical ceremony places, monuments, museums, art galleries, design studios are supposed to be identified, cultural and natural wealth are also expected to be claimed) and, from the specific aims of 7th classes, 26th item: (Historical work of art, monuments, museums, galleries, artist and designer working-places are expected to be recognised and saved) for supplying this goal, an application that raises the consciousness of historical environment is realized.

The application is formed in Ankara city, Yenimahalle district-Şükufe Nihal primary school. The students of the school are selected haphazardly. These 21 students formed the group of sample.

The application is made with the method called uncontrolled pre and last test technique. These tests are practised by the help of experts' views.

During the experiment, lesson presentation, slideshows, trip-observation-investigation and application activities are practised. Lesson plan is prepared by a new method named: Discipline Based Art Education. At the art -work lesson, the aim was; to wake the students' consciousness of historical environment; and the role of the method is wanted to be brought forward. In the range of application; firstly, anpre-test is applied to the students. The test aimed to check the knowledge of students about the historical environment. Then, students are informed about the historical environment, and their city's historical places are shown as a slide show.

For trip-observation work one of the historical residences of Ankara: Hacı Bayram Mosque is visited. There the pen-work decorations, and inner mosque working sheets are answered. Motif-drawings are examined.

After the trip, at school, students are informed about the application; their opinions are taken into consideration. The pen-work ornaments of inner mosque and the motifs drawn by the students are the basic of the applications. The students drew the preliminary sketches that they mostly like. Then, they used these for a new imagination with different techniques and materials as they wish.

Application is completed at the end of the three lessons. Completing the application makes us think that, it had a role of introducing the historical environment and the importance of realizing the idea of saving historical values.

ÖNSÖZ

Bu araştırmada, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerine resim-iş dersinde tarihi çevre bilinci uyandırılması üzerine bir çalışma yapılmıştır.

Türkiye'nin zengin tarihi çevre kaynaklarına rağmen, toplumumuz henüz bu zenginliklerin farkında değil ve koruma bilincinden yoksundur. Dolayısıyla toplumumuzda bu bilinç eksikliği ve ilköğretimde resim-iş dersinde tarihi çevre bilincinin uyandırılmasına yönelik bir etkinlik ve araştırmanın yapılmayışı beni bu araştırmayı yapmaya yöneltmiştir. Bu çalışmanın, ilköğretim resim-iş dersinde tarihi çevre bilinci ile ilgili uygulamadaki eksiklikleri giderme konusunda yararlı olacağını ümit ediyorum.

Uygulamanın her aşmasında, örneklem gurubunu oluşturan öğrenciler ile çalışmak çok eğlenceli geçti. Çalışma esnasında gösterdikleri üstün performans ve istekliliklerinden dolayı onlarla çalışmak çok zevkliydi. Çalışmanın yürütülmesinde ve gerekli izinlerin alınmasında yardımcı olan ve imkan sağlayan Şükûfe Nihal İlköğretim Okulu idarecilerine ve slayt gösterisi sırasında yardımlarını esirgemeyen Erol Karaca'ya...

Özellikle, çalışmamın başından sonuna kadar bana rehberlik eden, eleştirileri ile katkıda bulunan ve yol gösteren danışmanım Sn. Doç. Dr. Alev Kuru'ya...

Ayrıca, her zaman yanımda olan ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili ailem ve Kemal Çelik' e TEŞEKKÜRLERİMİ BİR BORÇ BİLİRİM.

Hülya ALBAYRAK

İÇİNDEKİLER

Jüri üyelerinin imza sayfası.....	i
Özet	ii
Abstract	iv
Önsöz	vi
İçindekiler	vii
Kısaltmalar cetveli	x

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. AMAÇ.....	5
1.3. ALT PROBLEMLER	5
1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	6
1.5. SINIRLILIKLAR.....	7
1.6. SAYILTILAR	7
1.7. TANIMLAR	8

BÖLÜM 2

İLGİLİ KAYNAKLAR

2.1. TARİHİ ÇEVRE BİLİNCİ	12
2.1.1. Tarihi Çevrenin Tanımı ve Kapsamı	12
2.1.2. Tarihi Çevrenin Önemi ve Korunması	15
2.1.3. Ülkemiz ve Tarihi Çevre	22
2.1.4. Ankara ve Tarihi Çevresi.....	24
2.2. RESİM-İŞ EĞİTİMİ	30
2.2.1. Resim-İş Eğitiminin Tanımı, Amacı ve Gerekliliği	30

2.2.2. Sanat Eğitiminin Tarihi.....	35
2.2.3. İlköğretimde Resim-İş Eğitimi ve İlkeleri.....	44
2.3. DİSİPLİNE DAYALI SANAT EĞİTİMİ.....	49
2.3.1. Tanımı, Amacı, Ortaya Çıkışı ve Gelişimi.....	49
2.3.2. Sanat Tarihi.....	51
2.3.3. Sanat Eleştirisi.....	52
2.3.4. Estetik.....	55
2.3.5. Uygulama.....	56

BÖLÜM 3

METODOLOJİ

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	58
3.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	59
3.3. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	59
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI.....	60
3.5. VERİLERİN ANALİZİ.....	60

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

4.1. PROJE DERS PLANI.....	62
4.2. GÜNLÜK PLAN 1.....	67
4.3. ÖN TEST UYGULAMASI VE ÖĞRENCİLERİN VERDİĞİ YANITLAR.....	69
4.3.1. Ön Test Bulguları.....	78
4.4. GÜNLÜK PLAN 2.....	81
4.5. GEZİ-GÖZLEM PLANI.....	84
4.5.1. Hacı Bayram Camii.....	85
4.6. CAMİ İÇİ ÇALIŞMA.....	88
4.7. OKULDA UYGULAMA ÇALIŞMASI.....	89
4.8. GÜNLÜK PLAN 3.....	91
4.9. ÖĞRENCİLERİN UYGULAMALI ÇALIŞMALARININ BULGULARI.....	94

4.10. SON TEST UYGULAMASI VE ÖĞRENCİLERİN VERDİĞİ YANITLAR	105
4.10.1. Son Test Bulguları	118

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ	124
5.2. ÖNERİLER	125
5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	125
5.2.2. İleri Araştırmaya Yönelik Öneriler.....	126
KAYNAKÇA.....	127
EKLER.....	132
EK 1. DİLEKÇE	132
EK 2. GEZİ ONAYI	133
EK 3. TEZİN UYGULAMA ONAYI	134
EK 4. GEZİ PLANI VE VELİ İZİN DİLEKÇESİ	135
EK 5. İLKÖĞRETİM OKULLARI, RESİM-İŞ PROGRAMI 6,7,8. SINIFLAR ..	136
EK 6. ÖN TEST	139
EK 7. TARİHİ YAPI ZİYARETİ SORU KAĞITLARI	140
EK 8. SON TEST.....	144
EK 9. ÖN TEST, DENEY VE SON TEST ESNASINDAKİ ÇALIŞMALARDAN GÖRÜNTÜLER.....	146
EK.10 ÖĞRENCİLERİN OKULDA YAPTIKLARI UYGULAMALI ÇALIŞMALAR.....	155

KISALTMALAR CETVELİ

Bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DDSE	: Disipline Dayalı Sanat Eğitimi
M.E.B.	: Milli Eğitim Bakanlığı
No.	: Numara
Res.	: Resim
s.	: Sayı
s.	: Sayfa
UNESCO:	: Birleşmiş Milletler Eğitim ve Bilim Kültür Teşkilatı
Yay. Haz.	: Yayına Hazırlayan
Y.Ö.K.	:Yüksek Öğretim Kurumu

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

Geçmişten günümüze uzanan maddi ve manevi süreci bir arada bulunduran “ tarihi çevre ” ve onun korunması günümüzde önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle yaşadığımız çağda toplumsal kültürlerin tartışıldığı ve kültürel birikimlerin geleceğe yön verdiği bu dönemde “ tarihi çevre ” nin önemi daha da artmaktadır.

Sahip olunan değerlerin farkına varıp, onları korumak, geleceğe taşımak uygar ve bilinçli bir toplumun göstergesidir. Aynı zamanda bu bilince sahip toplumlar geleceği de teminat altına almış demektirler. Çünkü geleceğe ulaşabilmenin en etkin yolu geçmişi yorumlayabilmek ve onu muhafaza edebilmekten geçmektedir. Geçmişe dair bir toplumun en önemli varlıkları ise tarihi çevreyi oluşturan, tarihi yapılardır. Bunlar, evler, sokaklar, anıtlar, dini ve sosyal yapılar, eşyalar gibi maddi değerlerdir. Bu gibi maddi değerler beraberinde manevi değerleri de içerdiğinden, o toplumun kültürel birikiminin hazinesi konumundadırlar. Bu nedenle o toplumu oluşturan bireylerin sahip oldukları bu kültürel hazineye daha bilinçli yaklaşarak geleceğe taşımaları gerekmektedir.

Tarihi çevreye ait arkeolojik, mimari, kültürel, tabiat ve diğer görsel değerler, korunmaları sağlanıp, değerlendirildikçe, fiziksel çevrenin kalitesine de katkıda bulunmaktadırlar. Bu değerler geçmişin değerli tanıklarındırlar. Bu eserler insanların

sahip oldukları servetin bir parçasıdır ve onlara sahip olanlar, onları korumakla görevli bulunanlar, bu mirası gelecek kuşaklara, yüzyıllara iletmek için her türlü yola başvurma sorumluluğu taşımaktadırlar. Bu nedenle tarihi çevrenin tanınmasının, korunmasının ve geleceğe taşınmasının, kültürel sürekliliğinin akışında, tarihi mirasın gelecek kuşaklara iletilmesi, insana tarih ile birlikte yeni yaşam imkanları sunulması, estetik açıdan duyarlı bir toplum oluşumu, yeniden üretim için bir belge özelliği taşıması gibi sosyal faydaya sahiptir. Kültürel miras, kolayca tahrip olan, bozulan ve bir kez yok olduğunda yerine yenisinin konulması olası olmayan bir değerler bütünüdür.

Türkiye'miz eski eserler, tarihi, doğal anıtlar, eski yerleşme merkezleri, etnografya, ören yerleri, müzeler bakımından dünyanın sayılı zengin ülkelerinden biridir. Adeta tarihi çevreyi bize sunan hediye eden bir kutu niteliğindedir. Ülkemiz tarihin ilk çağlarından bugünlere kadar birçok uygarlığın beşiği olup bizleri gurur duyacağımız büyük bir tarihi çevre mirasının sahibi yapmıştır. Türkiye'de sadece son Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı, eserleri değil tarihin eski dönemlerine gidilirse pek çok devrin eserlerini bulmak mümkündür. Anadolu'da M.Ö. Çatalhöyük'ten Hitit'lerden, Asurlular'dan, Frigler'den, M.S. Bizans-Roma, Selçuklular, Beylikler, Osmanlı ve son olarak Cumhuriyet dönemlerine ait pek çok eser bulunmaktadır. Bu nedenle kültürel kimliğimizin zenginleşmesi ve pekişmesi için, bu kültürel mirasın özümsemesi, korunması ve geleceğe taşınması gerekmektedir. Bunun için ise toplum bireylerinin yeterli bilince erişmeleri gerekmektedir. Bilinçli bir topluma ulaşmak ise çağdaş eğitimden geçmektedir. Tarihi ve kültürel değerlerimiz, doğal varlıklarımız, sadece bize geçmişten kalan bir miras değil, daha da önemlisi mutlaka gelecek nesillere ulaştırılması gereken emanetlerdir. Bu emanetleri korumak ve geliştirmek bir zorunluluk; bunun gereği olan her türlü önemi almak da toplumsal bir zorunluluktur.

Yaşadığı çevredeki tarihi değerleri tanımış, bu değerlerin farkında olmuş, onları koruma bilincine sahip bireyler etraflarına karşı da estetik bir bakış açısı ile bakabilmeyi kazanabilmektedirler. Böylece geleceğe karşı yaratıcı tutumlar sergileyerek, yaşadıkları ortamı güzelleştirebileceklerdir.

Böylesine zengin tarihi çevre hazinesine sahip bir ülkede yaşamak bu ülke insanlarına bir sorumluluk yüklemektedir. Üstelik de her geçen gün sahip olunan bu değerlerin bir bir yok olduğu düşünülürse bu sorumluluk daha da önemli bir hale gelmektedir. Dolayısıyla “ tarihi çevre bilinci ” bu ülke toplumunda oluşması gereken bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda yaygın ve örgün eğitim kurumlarına, öğretim programlarına ve hükümet politikalarına çok iş düşmektedir. Özellikle ruhsal, bilişsel gelişimin tamamlandığı temel eğitim (İlköğretim) çağında birey, kültür ürünlerini almaya en açık ve istekli olduğu dönemi yaşar. Dolayısıyla, bireyin kişiliğinin oluşumunda oldukça önemli bir yer tutan ilköğretim dönemi “ tarihi çevre bilincinin ” önemini farkına varılmasında etkin bir role sahiptir. Çünkü bireyin, yaşadığı ortamdaki tarihi mekanlara ve eserlere olumlu bakış açısı geliştirebilmesi için, onun temel eğitimden başlayarak eğitilmesi gerekmektedir.

İlköğretim Okullarında Resim-İş Eğitimi Dersi Programının (6. 7. ve 8. Sınıf) amaçlarına bakıldığında, hem genel amaçlar (17.) hem de 7.sınıf özel amaçların (26.) içerisinde “ tarihi çevre bilincine ” yönelik bir madde bulunmaktadır. Bu “ Tarihi Ören Yerlerini, Anıtları, Müzeleri, Sanat Galerilerini, Atölyelerini ve Tasarım Stüdyolarını Tanıyarak, Kültür ve Tabiat Varlıklarına Sahip Çıkabilme ” dir (M.E.B. ; 2000). Bu amaç kapsamında ilköğretim resim-iş eğitimi dersinin özel olarak, yaşanılan çevredeki tarihi mekanlara, genel olarak da tüm tarihi çevreye karşı olumlu bakış açısı gelişmiş bireylerin yetişmesinde rolü ortaya çıkmaktadır.

Toplumda sanıldığı gibi boş vakitlerin uğraşısı, diğer derslerin uygulama alanı ve çocukların rahatlayacağı etkinliklerin yapıldığı bir ders olmayan ve kültür tabanımızın hazırlanmasında önemli bir yeri olan resim-iş eğitimi dersinin amaçlarının başında, öğrencilerin çevrelerindeki güzellikleri görecektir, bunların değerini anlayacak hale getirerek, estetik duygularını geliştirmek, güzel sanat eserlerini tanıyan ve seven ince ve üstün karakterli, görsel okur yazarlığı olan kişiler olarak yetişmelerini sağlamaktır. Yani sadece, yetenek eğitimi yada yeteneklilerin eğitimi değildir. Herkes için gerekli olan bir kişilik eğitimidir. Sanatçı yetiştirmeye yönelik bir eğitim değil, bireyin estetik eğitimidir. Ayrıca toplumların biriktirdiği

kültür ve sanat mirasından yararlanmak, öğrencide estetik değer yargısı ve bu eserlere karşı olumlu bakış açısı oluşturmaktadır. Bu nedenle, ilköğretimde resim-iş eğitimi dersinin şu anki görünümünden kurtarılarak asıl amaçlarına kavuşturulması gerekmektedir. Dolayısıyla ülkemizde tarihi çevreye karşı olumlu bilinç eksikliğinin bir sorun olarak karşımıza çıkması bu eksikliği giderme adına resim-iş eğitimi dersinin amaçları doğrultusunda planlanıp, uygulanmasının önemini ve rolünü ortaya çıkarmaktadır. Bu Amaçla ilköğretimde resim-iş eğitimi dersinin (6.7.8. sınıf) 17. Amaç maddesi doğrultusunda, ilköğretim 2. Kademe 7. Sınıf öğrencileri ile resim-iş eğitimi dersi kapsamında tarihi çevre bilinci uyandırılmasına yönelik bir çalışma yapılmaya karar verilmiştir. Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi, Estetik, Uygulama) yöntemi ile bir ders hazırlanacak ve öğrencilere deney uygulanacaktır.

Uygulanacak olan Disipline Dayalı Sanat Eğitimi Yöntemi hakkında Vedat Özsoy (1997) bu yöntemi savunan yayınların içeriğini şöyle ifade etmiştir:

“ Bu dört disiplinin her birinde öğretimin, sanatın önemi ve gerekliliğinin anlaşılmasına, sanatla ulaşılan güçlü düşüncelerin araştırılmasına önemli bir biçimde bulunduğunu belirtmektedir. Ayrıca çocukların sadece sanatsal yaratıcılıklarının zenginleştirilip geliştirilmesiyle yetinilmemesi gerektiği, aynı zamanda görsel sanatların çeşitli kültürel ve tarihi çevreyle olan ilişkilerinin kavratılmasına yönelik yeteneklerinin de yapılandırılmasının sağlanmasının önemli olduğu ifade edilmektedir ” (Özsoy; 1997: 63) .

Yapılan çalışma ile yeni uygulanmaya başlanan (YÖK / Dünya Bankası İşbirliğinde Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Kapsamında – 1997) Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi, Estetik, Uygulama) yöntemi ile işlenen derste öğrenciler tarihi çevre bilinci konusunda bilinçlendirilmeye çalışılacak ve resim-iş dersinin bundaki rolü belirlenmeye çalışılacaktır.

1.2. AMAÇ

Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Genel Müdürlüğünün Resim-İş dersi (2. Kademe) müfredat programı genel amaçlar sıralamasında 17. sırada “ Tarihi Ören Yerlerini, Anıtları, Müzeleri, Sanat Galerilerini, Atölyeleri ve Sanat Stüdyolarını Tanıyarak, Kültür ve Tabiat Varlıklarına Sahip Çıkabilme ” amaç maddesi yer almaktadır. Yeni uygulanmaya başlanan (1997) “ Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Çok Alanlı Sanat Eğitimi) ” yöntemi ile bu amaç maddesi kapsamında “ tarihi çevre ” bilincinin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinde uyandırılmasında, tarihi mekanlara karşı olumlu bakış açısı kazandırılmasında resim-iş dersinin rolünün belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.3. ALT PROBLEMLER

1. Resim-İş Eğitimi dersinin, İlköğretim 2. kademe 7. Sınıf öğrencilerine tarihi çevreyi tanıtmada rolü var mıdır?

2. Resim-iş Eğitimi dersinde, İlköğretim 2. kademe 7. sınıf öğrencilerine tarihi çevrenin önemi hakkında bilinç uyandırabilir mi?

3. Resim-iş Eğitimi dersinde, İlköğretim 2. kademe 7. sınıf öğrencilerine tarihi çevreyi koruma bilinci uyandırılabilir mi?

4. Disipline Dayalı Sanat Eğitiminin, tarihi çevrenin tanıtılmasında, öneminin ve koruma bilincinin uyandırılmasında etkisi var mıdır?

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Tarihi kent dokularının korunması, sahip çıkılması ve tarihi çevre bilinci oluşturulması yaşadığımız çağda tüm dünyada giderek önem kazanmıştır. Özellikle ülkemizde tarihi çevre bilinci acilen üzerinde durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye’de bu alanda bir bilinç yoksunluğunun olması ve giderilmesi gereken bir eksiklik oluşu bu çalışmanın yapılmak istenmesine neden olmuştur. Eğitim kişiliğinin oluşumunda önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle, hedeflenen bilincin uyandırılmasında eğitimin önemi vurgulanarak, eğitim ile ilişkisi kurulmak istenmiştir.

İlköğretimde resim-iş eğitimi dersinin bu alanda önemli bir yere sahip olduğu düşünülerek; temel eğitimin ve resim-iş eğitimi dersinin, tarihi çevreye sahip çıkma yoksunluğunu giderebilecek öneme ve konuma sahip olması araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. İlköğretimde resim-iş eğitimi dersi kapsamında ve dersin genel ve özel amaçları doğrultusunda, etkin öğretim yöntemleri ile tarihi çevre bilincinin önemi ortaya konmak istenmiştir.

Resim-iş eğitimi dersinin eğitim etkinlikleri kapsamında, tarihi çevre bilincine yönelik bir amaç maddesi bulunmasına rağmen okullarda bu amaca yönelik herhangi bir eğitim etkinliğinin yapılmayışı araştırmacıyı bu konuda çalışma yapmaya yönlendirmiştir. Yapılan çalışmanın bu boşluğa kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

İlköğretim öğrencilerine resim-iş dersinde, Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Çok Alanlı Sanat Eğitimi) yöntemiyle görerek, yaşayarak ve uygulayarak öncelikle yakın çevrelerindeki tarihi mekanlar, daha sonra diğer tarihi yapı ve çevreler tanıtılmalı ve koruma bilinci uyandırılmalıdır.

1.5. SINIRLILIKLAR

Çalışma, Ankara ili Yenimahalle ilçesi Şentepe semtinde bulunan Şükufe Nihal İlköğretim Okulunda 2. Kademe 7. Sınıf, 21 öğrenciden random yolu ile oluşturulan örneklem grubu ile sınırlandırılmıştır.

İlköğretim 7. sınıf özel amaçları arasında bulunan 26. maddenin ilköğretim resim-iş dersi programında 17. madde ile paralellik göstermesi nedeniyle uygulama 7. sınıflar programında yapılmıştır.

Uygulama, 2002-2003 Eğitim-Öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmada veriler, ön-son test, cami içi çalışma kağıtları ve uygulama sonuçlarından elde edilen ürünler ile sınırlandırılmıştır.

1.6. SAYILTLAR

1. Araştırmada verilerin geçerlilik ve güvenilirlik derecesi yüksek olacaktır.
Çünkü:

- a- Araştırmaya katılan okul ve öğrenciler bunu gönüllü yapacaklardır.
- b- Öğrencilerin konu ile ilgili hazır bulunuşlukları ön test ile ölçülecektir.
- c- Öğrenciler konu hakkında bilgilendirildikten sonra uygulama yapılacak ve son testin ardından elde edilen veriler ilk baştaki durumla karşılaştırılacaktır.

2. Okul, öğrenci, seviye ve özellikler bakımından üzerinde çalışılacak olan grup, yeni örneklem, okul, öğrenci, seviye ve özellikler evrenlerini temsil edecek durumda olacaktır. Çünkü:

a- Model alınacak okul ve öğrenciler random yoluyla seçilecek ve sayısı bakımından yeterli olacaktır.

b- Uygulama yapılan tarihi mekanın (Hacı Bayram-I Veli Camii), Ankara’ da ki diğer tüm tarihi mekanlarda yapılabilecek olan uygulamaları temsil (kapsadığı) edeceği kabul edilmiştir.

1.7. TANIMLAR

Anıt: Önemli bir olayın veya büyük bir kişinin gelecek kuşaklarca anılması için yapılan büyük sembol niteliğinde bir yapı, abide.

Antik: Eski Roma ve Yunan eserlerine verilen isimdir.

Antika: Eski uygarlıklardan kalma kültürel ve sanatsal değer taşıyan taşınabilir nitelikte eşya ve nesnelere.

Arkeoloji: Tarih öncesi ve eski çağlardan kalma eserleri tarih ve sanat bakımından inceleyen bilim dalı, kazı bilimi.

Betimleme: Gözlenen olguları olduğu gibi kayıt etme.

Biçim: Bir nesnenin görme ya da dokunma organlarıyla algılanabilmesini sağlayan kendine özgü gerçekliğidir.

Bilgi: Herhangi bir iş yada konu hakkında bireyin edindiği gerçekler.

Bilinç: Kişinin kendini ve çevresindeki olup bitenleri doğru algılama, tanıma ve aydırdında olma durumudur.

Çevre: Tabii ve sosyal ortam şartlarının toplamıdır.

Çini: Duvar kaplaması olarak kullanılan renkli ve genellikle bezeli ve sırlı seramik plak. “ Çini ” sözcüğü çoğunlukla, İslam dünyasındaki bu tür kaplama malzemeleri için kullanılır. Aynı malzemeye, benzer bir teknikle üretildiği halde, Avrupalılar bu ürüne fayans olarak tanımlamaktadırlar. Çininin kökeninin İran olduğu sanılmaktadır.

Dekoratif: Değişiklik göstermeyen, sınırlı uzunluk ve genişliğe sahip süsleyici unsur.

Eğitim: Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yolu ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir.

Eski Eser: Tarih öncesi ve tarihi devirlere ait kültür, ilim, sanat ve dinle ilgili yer üstünde, yer altında bulunan taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarıdır.

Eskiz: Bir desenin veya projenin, bütününtün ve yapıtın başlıca bölümleri belirten ilk çizgiler. Taslak çizim.

Estetik Tavır: Bir objeden herhangi bir karşılık beklemezsizin ondan haz duymak için ona yönelmedir.

Figür: Resim ve heykel sanatlarında insan ve hayvan gibi varlıkların betimlenerek işlenmesidir.

Form: Bir nesnenin şekli, biçim.

Heykel: Taş, bronz, ağaç, kil, alçı gibi maddelerle bir şeyi üç boyutlu olarak ifade etmenin sanatsal biçimidir.

Kalem İşi: Genellikle mimaride iç dekoru tamamlayan süsleme türüdür. Sıva ya da ahşap üzerine fırça ile işlenen renkli desenlerdir.

Koruma Bilinci: Doğal ve kültürel varlıkların bakımı, kullanımını, bozulmadan ileri kuşaklara aktarılabilmesi için her türlü çalışmaları kapsamaktadır.

Kültürel Miras: Bir toplumun sahip olduğu, geçmişinden gelen, o toplumu oluşturan, kolayca tahrip olan, bozulan ve bir kez yok olduğunda yerine yenisinin konması olası olmayan değerler bütünüdür.

Kültür Varlığı: Bir topluluğun maddi ve manevi tüm varlığıdır.

Kompozisyon: Çalışmayı oluşturan öğelerin belirli düzen bağlantıları içinde bir araya getirilmesi ve bu çalışma sonucunda ortaya çıkan çalışmanın kendisidir.

Motif: Bezemede süs olarak kullanılan ayrı ayrı biçimlere denir.

Obje: Nesne.

Öğrenme: Bireyin olgunlaşma düzeyine göre, çevresiyle olan etkileşimi sonucunda yeni davranışlar kazanması; ya da eski davranışları değiştirme sürecidir.

Özgün: Yalnız kendine özgü bir nitelik taşıyan, orijinal.

Plastik Sanatlar: Resim, heykel,seramik ve grafik sanatlarına denir.

Restorasyon: Eski bir yapıyı belirlenen ölçütlere göre özgün niteliklere kavuşturma eylemi.

Stilize: Bir şekli özelliği bozulmadan sadeleştirmek veya belli bir tarz haline getirmek, dekoratif bir görünüm kazandırmak.

Süreç: Sonuca giden yolda kişinin bedensel ve düşünsel çabalarının tümü. Başlangıcı ve sonu belirli zaman dilimi.

Tasarım: Bir tasarlama eylemi sonucunda beliren ve asıl eserin gerçekleştirilmesi sırasında yönlendiricim olan proje, çizim, maket gibi ürünlerin tümü.

Tarihi Doku: Tarih içinde oluşmuş, dokunmuş tüm yapılardır. Kentlerin yaşanmışlık belirtisidirler.

BÖLÜM 2

İLGİLİ KAYNAKLAR

2.1.TARİHİ ÇEVRE BİLİNCİ

2.1. 1.Tarihi Çevrenin Tanımı ve Kapsamı

Tarihi çevre, geçmişten günümüze uzanan maddi ve manevi değerler sürecini bir arada bulunduran sistemi kapsamaktadır. Başka bir deyişle uygarlıkları günümüze aktaran soyut ve somut belgelerin birikimidir. Yada eski uygarlıklardan günümüze ulaşan kalıntılara, yapı ve yapılar bütününe tarihi çevre denir. Kısacası geçmişten izler taşıyan çevredir.

“ Geçmiş uygarlıklardan geriye kalan yerleşme ve kalıntılar tarihi çevremizi oluşturmaktadır ” (Ahunbay; 1999: 116).Tarihi çevreler ve tarihi mekanlar, yaşayan geçmişin kalıntıları olarak, kültürel ve mekansal anlamda farklılıkları nitelemektedir.

Tarihi çevre, arkeolojik, doğal, tarihi, kentsel siteleri kapsar. Eski uygarlıkların günümüze ulaşan kalıntıları, tarihi olayların geçtiği alanlar ve yapıların yanı sıra, yöresel nitelikleri veya mimarlık tarihi açısından ya da sanatsal (estetik) özellikleri nedeniyle korunan teke tek yapılardan başlayarak ev, sokak, mahalle, köy, kasaba, şehir boyutuna kadar uzanan geniş bir yelpazeden oluşur.

Doğan Kuban (2000: 24) ise tarihi şehri şöyle tanımlamaktadır: “ Tarihi şehir, bir toplumun geçmişini şekillendiren olaylar zincirinin bir veya birçok halkasını fiziki çevrenin bütününde veya parçalarında muhafaza eden bir şehirdir ”.

“ Tarihi çevre ” denildiğinde daha çok kentsel alanlar kastedilmekle birlikte, kırsal, tarihi ve arkeolojik sitler de bu kapsam içinde değerlendirilir. Fakat tarihi çevreler, hayranlık uyandıran genel görünümleri, çeşitli üslup ve biçimleri içinde barındıran zengin düzenlemeleri, hoş şaşırtmalara olanak veren kıvrımlı sokaklar, özenli işçilikleriyle toplumların yaratıcılığının bir göstergesidir (Ahunbay; 1999).

UNESCO 1976 tarihinde kabul ettiği bir bildiri de şu tanıma yer vermektedir:

“ Tarihi ve mimari (geleneksel de dahil) alanlar; arkeolojik, mimari, tarih öncesi ve tarihi estetik veya sosyo-kültürel açıdan bütünlükleri ve değerleri kabul edilmiş yapı gurupları, yapılar, arkeolojik ve paleontolojik sitlerde olmak üzere açık alanlar anlamını taşıyacaktır. Nitelikleri çok farklı olan bu alanlar arasında özellikle aşağıdakileri belirtmek olanaklıdır; prehistorik sitler, tarihi kentler, eski kentsel mahalleler, köyler veya homojen anıtsal gruplar ki, bunların değiştirilmeden korunmuş olmaları kuralı vardır. Çevre; bu alanların algılanmış biçimini statik veya dinamik olarak etkileyen veya bu alanlara mekansal sosyal, ekonomik ve kültürel bağlarla doğrudan bağlı olan veya insan eliyle oluşturulmuş yer anlamına gelir ”(Aktaran : Ahunbay; 1999: 158).

Tarihi çevre, yaşayan ve değişen, dinamik bir kent parçasıdır. Bunu olduğu gibi durdurmak yada sabitlemek mümkün değildir. Fakat onu istenen tarafa doğru yönlendirmek gerekir. Sahip oldukları nitelikler kaybedilmeden geleceğe iletmek insanların bilinci doğrultusunda oluşur. Sitlerin, tarihi kentlerin, eski tarihi mahallelerin, köylerin, anıtların değiştirilmeden korunmuş olmaları gerekir.

Tarihi çevre kapsamına yapıların sadece dış görünüşleri değil, korunmuş iç görünüşleri de girer. Eski yaşam tarzlarının, yapım tekniklerinin, süsleme

sanatlarının öğrenilmesini sağlayan özgün iç görünümüler yada mekan içleri, tarihi çevrenin değerini bir kat daha artırır. Bu donanımların, müzelerde zaman ve mekandan soyutlanmış olarak bulunmaları yerine, tarihi çevre içinde mevcut konumlarını korumaları çevre bütünlüğünün kavranmasına yardımcı olur. Zeynep Ahunbay bununla ilgili olarak şöyle der:

“ Müzelerde zaman ve mekandan soyutlanmış olarak sergilenen parçalar yerine, ayakta duran, yaşayan bir köy ya da kentin bileşenleri olan binaları ve onlara ait öğeleri: kapı, dolap, ocak, pencere, tavan ve cumbaları yerinde özgün konumunda görmek ve çevrenin bütünlüğünü kavramak çok daha ilginç ve etkileyicidir ”(Ahunbay; 1999: 116).

Tarihi çevre, içinde insanlarla bir bütündür. Onları bu çevreden uzaklaştırmak, fonksiyon değişikliği yapmak veya binaları müze olarak korumaya almak doğallıktan uzaktır. Fakat yine de korunmuş olmaları, geleceğe taşınmaları olması gereken bir eğilimdir. Çünkü bu mekanlar, geçmişe ait pek çok ayrıntıyı içinde barındırmaktadır. Böylelikle geçmişi geleceğe bağlamak adına önemli bir köprü görevindedirler. Geçmişte nasıl yaşandığını gösteren açık hava müzeleri gibi düşünülebilirler.

Tarihi çevre içinde yer alan binaların sergilendikleri mimarlık üslupları, mekan tasarımları, yapım teknikleri, süsleme özellikleriyle de buldukları yörenin mimari kimliğini tanımlayan veriler olarak değerlendirilirler (Ahunbay; 1999). Bu özgün veriler, günümüze ulaşamayan ve hakkında çok az yazılı bilgi olan yaşam biçimlerinin anlaşılmasına, düş gücüyle canlandırılmasına katkıda bulunmaktadır.

Yüzyılların maddi ve manevi birikimini barındıran kentlerde geçmişin mimari mirası fiziksel görüntü, yaşam değeri ve simge olarak çevreye birtakım değerler katar. Birçok çağın yapılarını yan yana getiren bir çevrenin daha çekici olduğu bir gerçektir. Çünkü hiçbir zaman insan kendisini yaşadığı güne hapsedmemiştir. Aynı çağın ürünü olan yapılardan oluşan bir çevre yerine, birçok çağın ürünü yan yana sergileyen bir çevrenin estetik yoğunluğu daha fazladır.

Böyle bir çevrede yüzlerce, binlerce yıllık , değişik koşullarda ve uzun sürelerde gelişmiş biçimler mevcuttur (Kuban; 2000).

Günümüzde bütün dünyada pek çok değişiklikler ve çalkantılar yaşanmaktadır. Bunlar kimlik arayışı olarak değerlendirilebilir. Ülkeler kaybolan kimliklerini yeniden bulmaya uğraşmakta, ya da var olan kimliklerine yeni yorumlar getirmekte yada, zayıflayan kimliklerini güçlendirmeye çalışmaktalar. Bu kimlik arayışı sadece siyasal bir eylem değil aynı zamanda da kültürel bir eylemdir. Kültürel kimliğin somut olarak yansıdığı platformlarda şehirlerdir. O halde sözü edilen kimlik; bir bakıma kent kimliğidir. Kentlerimize kişilik veren, kentlilerin kendilerini kentle özdeşleştirebileceği çeşitli öğeler olabilir, giderek bu öğelerin içinde çok belirgin ve etkin olan bir tanesi kentin belleğidir, başka bir deyişle kentlerin yaşam mekanlarına dördüncü boyutu, yani zaman boyutunu veren, “tarihi çevrelerdir” . Bir insanın belleğini kaybetmesi bir hastalıktır. Böyle bir insan nereden geldiğini bilmediği, nereye gideceğini kestiremediği için mutsuzdur (Tankut; 1990).

2.1.2 Tarihi Çevrenin Önemi ve Korunması

Küreselleşen dünyada, sınırların kalktığı, etnik kimliklerin artık yeni bir biçim aldığı 21. Yüzyılda zengin bir tarihsel mirasın sahibi olarak, farklı bir yer edinebilmek için sahip olduğumuz değerlerle kendi yerel kimliğimizi korumamız kaçınılmaz görülmektedir. Çünkü; kültürel ve tarihi miras, geçmişle gelecek arasında kimliğimizi sergileyen, tarih derinliği ve bilincini yaratıcı, yeni kuşakları diğer kuşaklara bağlayıcı bir köprüdür.

Tarihi değer, basit bir yapı ya da kalıntı bile olsa en ufak bile ögesi ya da ayrıntısı ile yapım tarihinin bir aşamasını anlatmakta, onun hakkında ip ucu vermektedir. Bir başka deyişle, bir tarih belgesi niteliğindedir. Bu nedenle bir önem taşımaktadır.

Tarihi çevrede geçmişin alın teri, emeği, yaratıcı gücü vardır. Bu gücü gören ve yorumlayan, değerlendiren toplumlar, geleceğe yeni yorumlar kattıkları güçlü eserler bırakmışlardır. Geçmiş dikkate almayan ve yok eden toplumlar ise zaman içinde eriyip gitmişlerdir. Tarih içinde yaşamış medeniyetlere bakıldığında, kendinden önceki yapıları değerlendirenlerin adından halen söz edilmeye devam etmektedir. Doğan Kuban (2000: 55) şöyle der: “ Yeni estetiğin eski estetiği dışlaması gibi bir olgu pratik yaşamda yoktur. Sadece üst üste gelip zenginleşen bir kültürel birikimden söz edebiliriz ”.

“ Eski kent ve mahalleleri incelemek, bugünü anlamaya, kendimizi tanımaya, tanımlamaya yardımcı bir araçtır. Geçmiş uygarlıkların sosyal ve ekonomik yapısı, estetik duyarlılığı ile ilgili birçok ayrıntı bu çevrelerde saklıdır ” (Ahunbay; 1999: 116).

Tarihi çevreler insan psikolojisini de olumlu yönde etkilerler. Estetik bütünlük taşıyan görüntüleriyle yediden yetmişe herkesin iç dünyasına huzur verirler. Çünkü günümüzün özensiz ve estetikten yoksun gelişen çevre yapısı içinde bu tarihi değerler oldukça etkinleşir fakat sayıları ve değerleri korunabildiği sürece. Bu tarihi mekanlar, insan ölçüsüne göre düzenlenmiş mekanlar olarak da öğretici, ilgi çekicidirler. Sosyal ilişkileri olumlu yönde etkileyen bireyler arasındaki birlik duygusunun pekiştirilmesine yardımcı olan bir ortamları vardır. Böyle bir çevrede bulunmak kişiyi mutlu eder (Ahunbay; 1999).

Bir tarihi yapıt kuşkusuz bir tarih belgesidir. Bir yapı hem sosyal ve ekonomik bir belgedir, hem de estetik bir belgedir. Örneğin Süleymaniye Camii'nin, tarihi bize yansıtan özelliklerinin yanında, onu sanat tarihine mal eden önce estetik nitelikleridir. Daha sonra da dönemin sosyal yaşamındaki statüsü ile, o çağı aydınlatan bir belgedir. Tarihi değer estetik değeri de içerir. Her hangi bir döneme ait bir yapı kalıntısı, estetik değeri olmasa bile bir tarih belgesidir. Çünkü geçmişteki bir insan etkinliğini yansıtır. Belge olma tanıklıktan kaynaklanır. Estetik değeri olmayan, çirkin bir yapı da, güzel bir sanat yapıtı gibi, yapıldığı çağı anlatan veriler taşır. Her tarihi yapı bir düşünceyi, bir kimliği belgeler (Kuban; 2000). Bu yüzden

toplumların kimliğinin önem kazandığı bir dönemde, bu mekanlar, bir toplumun, bir kültürün kimliği niteliğindedirler.

Tarihi çevreler, arkeolojik, tarihi, estetik önemlerinin yanı sıra, folklorik değerlerinden dolayı da korunurlar. Dünyanın pek çok yerinde özgün, etnik nitelikleriyle korunan müze kentler geçmişe dolaysız bakış olanağı sunmaktadır. Tarihi dokusu olan mekanlar, geçmişten günümüze hem tarihi hem de görsel köprü görevini üstlenmişlerdir. Çünkü bu alanlar tarihi çevrenin; görsel, uyumlu ve estetik hatlara sahip olmasındandır. Geçmişini tanımayan ve günümüzde yaşatmayanlar geleceğe bir şey götüremezler. Kültür ve tabiat varlıkları, bir toplumun tapularıdır.

Gelişmiş ülkeler tarihi dokusunu korumuş ülkelerdir. Gelişmişlik ile koruma arasında doğrudan bir ilişki vardır. Gelişmiş batı ülkelerine bakıldığında hepsinin tarihi dokusunu koruduğu bilinmektedir.

Tarihi çevreyi acımadan tahrip etme bir kent kültürü eksikliğinin ifadesidir. Bunu altında yatan nedenlerin başında ise eğitimsizlik ve bilinç yoksunluğu vardır. Kuban' a (2000: 61) göre; “ Tarihi çevrenin korunması, tıpkı doğal çevrenin korunması gibi, özel bir bilinçlenme sonucu olmaktadır ”. Yine Ona göre (2000: 61); “ Dünyada tarihi çevrenin en iyi korunduğu ülkeler, eğitimi yüksek, kendi tarihini en iyi incelemiş ve toplum bilincine mal etmiş olan Avrupa ülkeleridir ”.

Bu bağlamda tarihi değer bilinci, bugünü oluşturan tarihi verileri tanımak ve onlara sahip çıkmak olanağı verecek kültürel bir aydınlanmadır. Ahunbay' a (1999: 43) göre; “ Halkı koruma konusunda bilinçlendirmek için ilkokuldan başlayarak yüksek öğretime kadar her düzeyde bilgi vermek ve kamuoyunu oluşturmak önemlidir ” .

Tarihi çevreler geçmişten bugüne gelebilmiş belge olmalarının yanında, onun hakkında bilgi edinen bireyin geleceğe daha anlamlı ve yaratıcı fikirler üretebilmesine de fırsatlar sağlamaktadır. Doğan Kuban bu konuda şöyle der:

“ Tarihi doku ve yapı, yarattığı imgesel zenginlik ve olanak verdiği çağrışımlarla yeni yaratmalar için güçlü bir kaynak oluşturur. Dünyanın giderek monotonlaşacak bir çevre olması perspektife karşı, insanı geçmişin her çağına götürebilecek, onu geçmişin fiziksel verileriyle tamamlanmış, gelişmemiş biçim ve düşün tohumlarıyla karşılaştırarak, ve bu karşılaştırmayı, değişikliğin ve karşıtlaşmanın sağlayacağı gerilimler içinde, yaratıcı bir sürece dönüştürecek olanaklar da tarihi çevre de vardır ” (Kuban; 1977: 40).

“ Koruma ” ve “ korunma ” taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, fonksiyon değiştirme işlemleri, taşınır kültür varlıkların da ise muhafaza, bakım, onarım ve restorasyon işlerine denir (Alsaç; 1992).

“ Koruma, bir eski tutkusu değil, çağdaş bir çevre kavramının parçasıdır. İnsanın fiziksel çevresini değerlendirmesinin bir aşamasıdır ” (Kuban; 2000: 201).

Bugün anladığımız kapsamda koruma kavramının toplum kültüründe önem kazanması çok eskilere uzanmaz. Koruma kavramında ilk önceleri tek tek yapı koruma düşüncesi hakim olmaktadır.

Sanat değeri taşıyan anıtsal yapıların korunmasından kent koruma düşüncesine geçiş, yerleşme dokusunu oluşturan öğelerin biçimsel ve tarihi değerlerinin anlaşılmasından sonra olmuştur. Avrupa’da kentsel ve kırsal koruma çabaları 1945’den sonra hız kazanmıştır; 2. Dünya savaşı sırasında yıkılan, sanayileşme ile karakteri bozulan tarihi kentlerin uğradığı kayıplarla bilinçlenen kamuoyu bu konuda çözüm yolları aramaya başlamıştır (Ahunbay; 1999). Ortaçağ şehirlerinin estetik dokuları, insancıl ölçüleri, dile getirilip bu dokuların korunması istenmiştir.

Tek başlarına anıt olmayan, fakat bir arada bulunduğu tarihi, geleneksel, görsel değerler taşıyan kent ve kasabaların tüm öğeleriyle korunması gerektiği ortaya çıkmıştır.

1964 yılında Venedik'te yapılan İkinci Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenler Kongresi'nde tarihi çevre koruma alanında büyük atılımlar yapılmıştır. Bununla anıt kavramı genişletilmiş, kentsel ve kırsal yerleşimlerin de korunması şartı getirilmiştir. Toplantı sonuçlarını içeren Venedik Tüzüğü; yurdumuzda o dönemde koruma uygulamalarını yönlendiren bilimsel kuruluş olan Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından da benimsenmiştir, fakat tam olarak uygulamaya koymak mümkün olmamıştır. Çünkü o sırada yürürlükte olan yasa genişletilmiş anıt kavramının gereklerinin yerine getirilmesine olanak vermiyor, tarihi kentlerdeki kültür varlıklarını ancak tek tek tescil edilerek koruma altına alabiliyordu (Ahunbay; 1999).

Tarihi çevre koruma konusundaki sorunları çözme çabalarına bize göre çok erken başlayan Avrupa'da, tarihi yerleşmenin korunması rastlantılara bırakılmamakta; koruma iyi bir planlamanın yanı sıra merkezi ve yerel yönetimin sağladığı fonlar, mülk sahipleri ve gönüllülerin katkı ve çabalarıyla gerçekleşmektedir. 1975 yılı Avrupa'da Mimari Miras Yılı olarak ilan edilmiş ve koruma alanında olduğu kadar korumanın propagandası açısından da yoğun etkinliklere sahne olmuş ve Amsterdam Bildirisi ile sonuçlanmıştır. Büyük bir kamuoyu yaratan uluslararası bir kampanya sonrasında bütün ülkelerde, özellikle tarihsel sitlerin koruma çalışmaları açısından olumlu bir itici güç oluşturmuştur (Kuban; 2000). Amsterdam Bildirisi'nde; 'hedefin bütünlük' koruma olduğu belirtilmiş ve ekonomik, sosyal, yönetsel ve yasal yönleri gözetilen bir koruma modeli olarak tanımlanmaya çalışılmıştır. Aynı yaklaşım 1976 yılında Nairobi'de yapılan UNESCO toplantısında gündeme getirilerek tartışılmış ve tarihi çevrenin korunmasına yönelik birtakım kararlar alınmıştır (Ahunbay; 1999). Bu çerçevede Avrupa'da hız kazanan tarihi çevre koruma uygulamaları, 1990'larda oldukça gelişim göstermiştir.

Türkiye'de eski eserlerin korunması gerektiği görüşü, 2. Dünya savaşı sonrası kendini gösteren hızlı bir sahte kentleşmenin ve gösterişçi, sözde imar hareketlerinin sebep olduğu eski kent parçalarının tahribi olgusunun sanatçı ve teknisyenleri

rahatsız etmesiyle yaygınlaşmaya başlamamıştır (Ahunbay; 1999). Daha öncesinde, Türkiye’de bilinçli bir korumacılıktan söz edilememekteydi.

Tarihi anıtlar ve kent dokuları gayri ihtiyari ve kendiliğinden korunmuşlardır. İşlevlerini koruyan Türk ve İslam mimari eserleri zaman içinde bakım ve onarımdan geçmişlerdir. Ana malzemesi ahşap olan sivil mimarlık eserleri ise, gerekli ilgiyi hiçbir zaman, hiçbir şekilde görmemişlerdir. Ahşap zaten organik bir malzeme olduğundan; yapılarda çürüyüp yıkılarak, yada yanarak (veya yakılarak) yok olmuşlardır. Yerlerine eskilerinden farklı ve estetikten yoksun yeni yapılar yapılmıştır.

Anadolu’nun kültür mirasının bilinçli ve kurumsal olarak korunmasına ilişkin çalışmalar, Osmanlı’larda Tanzimat sonrası dönemde başlatılmış, pek çok alanda görülen yenileşme hareketi koruma alanında da kendini göstermiştir. 1869 yılında çıkarılan 1874, 1884 ve 1905 yıllarında yeniden düzenlenen Asar-ı Atika Nizamnamesi ile koruma olgusu yasallaşmıştır. Bu düzenlemeler, genellikle, arkeolojik kazıları denetim altına alan, ortaya çıkan tarihi ve antik buluntuların yurt dışına çıkarılmasını engelleyen hükümler içermekteydi. 1881 yılı da koruma adına önemli bir yıldır. Ünlü ressam Osman Hamdi Bey müze müdür olmuş, edindiği kültürel ve sanatsal birikimin de desteği ile sadece müzecilik hareketlerinde değil, arkeolojik kazılar, mevzuat, taşınmaz varlıkların korunması gibi pek çok konuda kalıcı ve kurumsallaşmaya yönelik girişimlerde bulunmuştur. 1951 yılında bir yasa ile kurulan Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu; mimari ve tarihi anıtların tespit ve tesciliyle, bakım, onarım ve restorasyon ilkelerini belirlemekle görevlendirilmiştir (Cezar; 1971).

Türkiye’de koruma, onarım gibi çalışmalar özellikle cumhuriyetin kuruluşundan sonra nitelik ve nicelik açısından önemli bir çoğalma göstermiştir. Ören yerlerinde düzenli kazılar yapılması, buluntuların yerinde yada müzelerde korunması gibi çalışmaların yanı sıra onarım çalışmaları da çağdaş yöntemlerle sürdürülmüştür (Alsaç; 1992).

Türkiye’de tarihi çevreyi bir bütün olarak koruyabilmek için gerekli yasal çerçeve ancak 1970’lerde oluşturulabilmiştir. 1964 Venedik Tüzüğü ile kabul edilen tarihi dokunun korunması kavramı, Türkiye’de Cumhuriyet döneminin ilk eski eserler yasası olan 1973’te 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu ile; tarihi çevrelerin bir bütün olarak tescil edilip yasal koruma altına alınmaları mümkün olmuştur (Ahunbay; 1999). Tarihi çevrenin korunması ilke ve yöntemlerine açıklık getiren 1975 Amsterdam Bildirgesi sonrasında, ülkemizde 1983 yılında ve 1987 deki çıkarılan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunları ile çeşitli yenilikler getirilmiştir. “ Eski Eser ” tanımı yerine getirilen “ Korunması Gerekli Kültürel ve Doğal Varlık ” tanımı önemli bir gelişmedir. Korumacılık anlamında ülkemizde ki gelişmeler Avrupa’daki gelişmelere paralel bir yol izlemiştir, fakat henüz olması gerektiği konuma ulaşamamıştır. Bunu altında yatan en önemli etkenin ise; toplumu oluşturan en yüksek konumdaki bireyden en alt konumdaki bireye kadar tüm insanların bu konudaki yeterli bilince sahip olmamalarıdır.

Kültür Bakanlığının 1990 yılında Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurultayı kapsamında korumanın önemi vurgulanarak şunlar ifade edilmiştir: “ Koruma kavramının gelişme ve kalkınmayı engelleyici değil, gelişme ve kalkınmaya içerik ve ivme kazandırıcı bir nitelik taşıdığı, korumanın kültürel sürekliliğin bir ögesi, çağdaşlık ve evrenselliğe götüren bir süreç olduğu, eski ile yeninin birbirine karşıt olmadığı ve bütünleyici bir nitelik gösterdiği, çok yönlü bir kolektif sorumluluk gerektirdiği, kamu yararına bir hizmet olduğu, sadece meslek üstü uzmanlık ile değil aynı zamanda kuşaklar boyu kültür bilincinin yaratılmasına yönelik gerekliliği kabul edilerek, korumanın kültürel bilinçten soyutlanamayacağı düşüncesi ile, kimlik arayışına yardımcı olmak üzere; ” komisyonca birtakım tavsiyelerde bulunulmuştur. Bunlardan en dikkat çekici olan ve üzerinde durulması gereken tavsiyeler arasında eğitim ile ilgili olanlar dikkat çekicidirler. Kültürel bilincin oluşumu ve gelişimi için her düzeyde aşamalı eğitim öngörülmüştür. Okul öncesi dönemden lisans üstü eğitime kadar örgün eğitimin aşamalarında çevre bilinci verilmelidir denmektedir (Komisyon; 1990: 119,120).

Geçmiş birikimin geleceğin yaratılmasında en önemli kaynak olarak değerlendirilmesi yaşamsal bir zorunluluktur. Kişilikli bir toplum olarak gelişebilmek için ulusların kültürel kimliklerini yeni yaşam çevreleriyle entegre etmeleri önem kazanmaktadır. Mimarlıkta ve şehircilikte ulusal ve tarihsel değerleri dikkate almadan gerçekleştirilen modern oluşumlar toplumda yabancılaşmayı süratlendirmektedir. Farklı kültürlerin kültürel mirasını, aynı dikkat ve saygınlık içinde korumak, globalleşen dünyada barış ve kardeşlik duygularının kökleşmesini sağlayacak, hem de farklı kültürlerin birbirlerine olan etkileşimi ile zengin ve çok renkli bir kültür mozağının gelişmesinde itici bir güç olacaktır (Tunçer; 2003).

Uluslar arası ticari ve kültürel rekabetin hızlı bir şekilde globalleştiği dünyada varlığımızı sürdürmek ve kabul ettirmek bizim için vakit çok geçmeden bir zorunluluk haline dönüşmüştür.

2.1.3. Türkiye ve Tarihi Çevre

Tarihi çevre kaynakları açısından Türkiye dünyanın en zengin ülkelerinden biridir. Zenginliğin başlıca sebebi insanoğlunun yerleşik düzene geçtiği, dünya topraklarının odak noktasını teşkil etmektedir. Diğer bir deyişle en eski yerleşim merkezlerinden oluşu çeşitli medeniyetlerin bu topraklarda kurulması ve insanın çevresiyle geniş çapta karşılıklı ilişkiye girdiği bir yer gelmektedir . Anadolu adeta tarihi çevreyi bize sunan, hediye eden bir kutu niteliğindedir. Çünkü bu topraklar, tarih öncesi ve sonrası medeniyetlerin kurulup, yaşaması ve yıkılması, o medeniyeti kuran milletlerin kültürlerin sandığı niteliğinde bir yerdir.

Üzerinde yaşadığımız coğrafya birçok medeniyete yüzyıllar boyunca ev sahipliği yapmış ve tarihte dönüm noktası sayılabilecek birçok olaya şahitlik etmiştir. Anadolu birçok uygarlığın yaşadığı ve ürün verdiği bir yerdir.

Türkiye, binlerce yıllık bir geçmişe dayanan zengin uygarlıkların yaşadığı bir ülke olarak insanlığın kültürel mirasının korunması konusunda evrensel sorumlulukları yüksek olan ülkelerin başında gelmektedir (Tunçer; 2003). Yurdumuz eski eserler, tarihi anıtlar, eski yerleşme merkezleri, etnografya değerleri bakımından dünyanın sayılı zengin ülkelerindedir. Sahip olduğumuz bu değerler bizi geçmişe bağlayan, tarihi ve kültürel varlığımızı özümseten ve dünyaya tanıtan belgeler olduğu kadar, geçmiş devirlerin, tarih, sanat, siyasal, sosyal ve ekonomik hareketlerini meydana getiren belgelerdir.

Anadolu'da, binlerce yıldan beri oluşmuş köklü değerler, çok yönlü girdiler; doğusundan, batısına, her yönden, tarihin her döneminden değişik kültürlerin akıp geldiği Anadolu'da yeni sentezler oluşturmuş ve büyük bir çeşitlilik, zenginlik yaratmıştır. Dolayısıyla Anadolu, tarihi ve kültürel zenginliğe çok fazla özen gösterilmeyi hak eden bir toprak parçasıdır. Türkiye, hem yer altında hem de yer üstünde tarihin en zengin hazinelerine sahip, adeta bir açık hava müzesi özelliği taşıyan, her yönü ve her yöresi ile bir tarih sayfasıdır.

Ülkemiz tarihin ilk çağlarından günümüze kadar birçok uygarlığın beşiği olup, bizleri gurur duyacağımız büyük bir mirasın sahibi yapmıştır. Anadolu bir kültür mozaiğidir. Anadolu bugüne kadar pek çok medeniyetin gelip geçtiği, uygarlıkların yaşayıp yıkıldığı, farklı kimliklerin işgaline uğradığı bir konumda olmuştur. Bunlar; Hitit, Asur, Frig, Lidya, Urartu, Pers, Galat, Roma, Bizans, Araplar, Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı gibi önemli isimlerdir. Tüm bu medeniyetlere ait pek çok eseri korumak ve geleceğe taşımak bizim en önemli görevlerimiz arasındadır.

UNESCO'ya üye ülkelerle birlikte ülkemizde 1983 yılında benimsediği “ Dünya Kültürel ve Doğal Mirasımızın Korunması Sözleşmesi ” hükümlerine göre taraf devletler toprakları dahilinde kültür ve doğa varlıklarının korunmasını taahhüt etmiştir. Ülkemizden de Pamukkale, Göreme, Kapadokya, İstanbul, Boğazköy Nemrut Dağı, Xanthos-Letoon, Patara, Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası kültürel miras olarak Dünya Kültürel Miras Listesine alınmıştır (Tunçer; 2003).

Türkiye’de özellikle 1950’lerden sonra yaşadığımız hızlı kentleşme sırasında kentlerimizin büyük bir bölümü plansız bir şekilde gelişirken tarihsel çevrelerde de gelişme, çağdaşlaşma adı altında büyük ölçüde yıkım ve yeniden yapım süreci yaşanmıştır. Yıkılan alanlarda geniş cadde ve bulvarların açılması, eskiye göre artan kat yükseklikleri geleneksel kent dokularını büyük ölçüde ortadan kaldırmıştır (Zeren; 1990). Türkiye’de günümüze kadar sürdürülen tarihi ve kültürel çevrelere yönelik koruma politikalarının ve çalışmalarının başarılı olduğunu söylemek pek olası değildir (Tunçer; 2003). Türkiye’nin tarihi çevre potansiyelinden, verimli ve bütün toplum kesimlerinin yaralanabileceği bir koruma politikası ve koruma bilinci oluşturulmalıdır.

“ Batı toplumlarının tarihi çevreye ulusal kimliğin en önemli simgesi olarak baktığı bir aşamada, Türkiye’de tarih bilinci yokluğunun neden olduğu fiziki çevre katliamı endişe verici bir olgudur ” (Kuban; 2000: 164). Kuban bu konuda şöyle söyler:

“ Dünyanın en zengin arkeolojik ve tarihi verilerine sahip bir ülke olarak, bunların ekonomik olasılığının en üst düzeyde korunması, bugünkü Türk toplumunun en başta gelen görevlerinden biridir. Bu mirasın korunmasını kısa vadeli parasal ve ekonomik menfaatlere feda etmek, Türk toplumunun hem kendi evrensel imgesine, hem kendi tarihine, hem de dünya tarihine yapacağı en büyük haksızlıktır ” (Kuban; 2000: 162-163).

2.1.4. Ankara ve Tarihi Çevresi

Ankara, en eski yerleşim merkezlerinden birisidir. Tarihi eserler bakımından oldukça zengin bir şehirdir. Çünkü çok eski, devirlerden bugüne kadar gelen çeşitli

devirlere ait tarihi zenginlikleri içinde barındırır. “ Ankara, çevresi ile birlikte düşünüldüğünde yaklaşık beş bin yıllık bilinen tarihi vardır” (Müderrisoğlu; 2002: 82).

Bugüne kadar yapılmış arkeolojik araştırmaların hiçbiri, Ankara'nın ilk kez ne zaman kurulmuş olduğunu ortaya koyamamıştır. Fakat pek çok topluluğun egemenliğine girmiştir. Ankara'nın ilk yerleşim alanı bugünkü Ankara kalesinin olduğu tepedir (Aktüre; 1981).

Bugünkü Anıtkabirin bulunduğu tepede, yapılan kazılarda ele geçen mezar buluntularından dolayı, buranın bir Frig tümülüsü olduğu düşünülmüştür. M.S. 8. Asırdan itibaren Ankara Frikyalıların önemli bir merkezi olmuştur (Öney; 1971). Yine bazı kaynaklarda Ankara'nın Frig Kralı Gordios'un oğlu Midas tarafında kurulduğundan bahsedilmektedir. Bu yüzden de buraya Midas'ın icat etmiş olduğu gemi çapası anlamına gelen “ Ancyra ” ismi verilmiştir.

Ankara Frigler'den sonra Lidyalıların eline geçmiştir. M.Ö. 6. Asır ortalarına kadar Lidya egemenliği sürmüştür (Öney; 1971). Lidyalıların egemenliği Lidya kralı Kroisos'un M.Ö. 547 yılında Perslere yenilmesiyle son bulur. Persler yaklaşık 150 yıl kadar burada kalmalarına rağmen onlara ait hiçbir kalıntı ve buluntuya rastlanmamıştır (Akgün; 1996). Pers egemenliği 200 yıl sürmüş ve Ankara, bu dönemde, önemli bir konaklama ve ticaret kenti konumuna gelmiştir. Ancak Persler ile ilgili de kentte bir kalıntı bulunabilmiş değildir. M.Ö. Makedonya Kralı Büyük İskender, Persleri yenerek, Ankara'yı kendi imparatorluğuna katmıştır. Büyük İskender'in ölümünden sonra bölge generallerin (Antigonos, Lysimakhos ve Seleukos'ların) yönetimine girmiştir (Akgün; 1996).

Galatlar, batı Avrupa'da olduğu gibi kentlerini etrafı dik yamaçla kuşatılmış, savunmaya elverişli tepeler ve kaya çıkıntıları üzerinde kurmuşlardır, eski Ankara kalesi de bu özelliği taşımaktadır (Aktüre; 1984). Pek çok kaynakta Ankara'nın ya Frigler tarafından ya da Galatlar tarafından kurulduğu üzerinde durulmuştur.

M.Ö. 21 ve M.S. 395 yılları arasında Ankara Romalıların egemenliğinde olmuştur (Bayrak; 1994). 600 yıl süreyle bölgeye hakim olmuşlardır. Roma dönemi, Ankara'nın kuruluşundan o güne dek en parlak dönemi olmuştur. O dönemden bugüne Augustus Mabedi, Roma Hamamı, Anfi Tiyatro, Julianus Sütunu gibi önemli yapılar gelmiştir. Yapılan arkeolojik kazılar sonunda Romalıların, şimdiki Hacı Bayram Camii ve çevresiyle birlikte Kaleye kadar uzanan bölgeyi yoğun olarak kullandıkları saptanmıştır. Romalılar döneminde Ankara önemli konumda yer almıştır. Doğu ile batı arasında bir yol üzerinde bulunduğu için, gelişimi bundan olumlu bir şekilde etkilenmiştir. Haberciler, subaylar, tüccarlar sürekli Ankara'dan gelip geçmekteydiler. Bu yüzyılın harita ve gezi rehberlerinde kent önemli yer tutmaktaydı (Aktüre; 1984). Roma döneminde basılan paraların üzerinde Ankara şehri arması olarak gemi çapası kullanılmıştır (Bayrak; 1994).

Roma imparatorluğu 395'de bölününce Ankara, Doğu Roma yani Bizans bölgesine kalmıştır. 1073'e kadar Ankara Bizans egemenliğinde kalmıştır. Bu dönemde Ankara, Hıristiyanlığın Anadolu'da önemli bir merkezi olmuştur. Fakat bu dönem Ankara'da pek çok Arap akını ile geçmiştir. Dış kale surları bu dönemde inşa edilmiştir. Zaman zaman kent Arapların eline geçmiştir. Bizans döneminde Ankara'dan geçen ve başkenti doğuya bağlayan yolların önemi daha da artmıştır. Ankara diğer Bizans kentleri gibi para ekonomisinin geliştiği, örgütlü bir ekonomik yapısı olan önemli bir merkez olmuştur (Aktüre; 1984) .

Ankara'nın Türkler eline geçmesi, Malazgirt savaşından sonra 1073 yılına rastlar. Fakat 1101 de haçlı orduları kısa bir süre kenti geri almışlardır. Daha sonra Ankara tekrar Türklerin eline geçmiştir. Selçuklular döneminde de Ankara, doğu-batı arasında önemli bir ticaret yolu olmaya devam etmiştir. Ankara'nın en parlak devri Alaadin Keykubat zamanı olmuştur. Şehir askeri bakımdan güçlendirilirken, cami, medrese gibi dini ve ilmi eserlerle de imar edilmiştir. Selçuklu dönemine ait bu yapılardan bir kısmı günümüze gelebilmiştir fakat birçoğu yok olup gitmiştir (Öney; 1971).

Bir süre Ankara Moğol hakimiyetine geçmiştir. Selçuklu devletinin zayıf düşmesi sonucunda İlhanlılar devletinin egemenliğine girmiştir. Daha sonra bir süre Eretnaoğullarının yönetimine girmiştir. Ankara'nın bağımsız Ahilik dönemi başlamıştır. Ankara'daki ahi liderleri tarafından İlhanlılar'a vergi vermek şartı ile şehri yönetmişlerdir. Ahilik Anadolu'da ve de Ankara'da pek çok olumlu sonuçlar vermiştir özellikle de göçebe yaşamdan yerleşik yaşama geçişte. Ahilik döneminden bugüne gelen birkaç cami ve mescit halen kullanılmaktadır (Aktüre; 1984).

1. Murat zamanında kesin olarak Ankara, Osmanlıların eline geçmiştir. Daha sonra, Anadolu beylerbeyliği merkezi olan Ankara, bu dönemde yapılan; cami, mescit, türbe, han, hamam, su bendi, sebil, sübyan mektebi, konak, askeri kışla, namazgâh ve diğer sosyal yapılarla zengin bir kültürel varlığa sahip olmuştur. Ankara, Ankara savaşı zamanında büyük ölçüde harap olmasına rağmen 2. Murat zamanında yeniden onarılmıştır (Akgün; 1996).

14. Yüzyıl sonu ve 15. Yüzyıl sonu arasında geçen yüz yıllık dönemde Ankara kentinin mekansal yapısına ilişkin bilinen en belirgin şey, kalenin dışındaki yamaçta ve etrafında çok sayıda caminin ve mescidin yapılmış olduğudur. Bunlardan bazıları şunlardır: Ahi Elvan Camii, Eyüp Mescidi, Hacı İvaz Mescidi, Sabuni Mescidi, Balaban Mescidi, Boyacı Mescidi, Direkli Camii, Gecik Mescidi, Hacı Arap Camii, Karacabey Camii, Hacı Seyid Mescidi ve Hacı Bayram Camii gibi yerleri ve isimleri tespit edilmiş yapılardır (Aktüre; 1986).

Son olarak Ankara Kuruluş Savaşı ile Türkiye Cumhuriyetinin başkenti olarak günümüze gelmiştir. Balkan savaşı sonunda Rumeli velayetlerinin çoğunu kaybetmesiyle, batıdaki Türk sınırları İstanbul'a çok yaklaşmıştır. Bu yüzden devlet merkezinin İstanbul'da kalması tehlikeli ve sakıncalı görülerek, başkentini Anadolu içinde başka bir şehre taşınması düşünülür. Tehlikeler batıdan gelmekteydi bu yüzden Ankara saldırılara hayli uzak kalıyordu. 27 Aralık 1919 tarihinde, Atatürk Ankara'ya gelerek, toplantıların burada yapılacağını duyurmuştur. Bu genelgeden sonra 23 Nisan 1920'de meclisin buradan idare edilmesine, 13 Ekim 1923'te de bir kanun ile Türkiye Cumhuriyetinin başkenti olmasına karar verilmiştir. Ankara;

başkent olmasıyla birlikte bugüne kadar geçen sürede Cumhuriyetin gelişimine tanıklık etmiş pek çok tarihi yapıyı içinde barındırmaktadır. Cumhuriyetin ilanından sonra Ankara'da pek çok devlet yapısı inşa edilmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır; 2. TBMM Binası (1924), Ankara Palas (1927), Etnografya Müzesi (1926), Osmanlı Bankası (1926), Dışişleri Bakanlığı (Şimdiki Kültür Bakanlığı binası , 1927), Tekel Başmüdürlüğü (1928), T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü (1929), İş Bankası Genel Müdürlüğü (1929), Vakıf Apartmanı (1930), Türk Ocağı (Şimdiki Devlet Resim ve Heykel Müzesi, 1930), Gazi Eğitim Enstitüsü (Şimdiki Gazi Fakültesi binası , 1930), Sayıştay (1930), Sağlık Bakanlığı (1927).

Kent kültürünün devamlılığını kanıtlayan belki de dünyadaki en güzel örnek Ankara da karşımıza çıkmaktadır. Arkeolojik kazılar sonunda elde edilen bulgular bize, bugünde Ankara'nın tek " adak yeri " ve Cuma camisi işlevi gören, cenaze törenlerinin çoğunluğunun düzenlendiği Hacı Bayram Camii'nin bulunduğu yerde, kentin Romalıların yönetimine geçtiği M.Ö. 1. Yüzyıldan önce Galatlar zamanında, kült yeri olan ve o zamanki baş tanrı men adına aynı yerde daha büyük bir tapınak bulunduğunu gösteriyor. Ankara'da bugün Hacı Bayram Camii adak yeri olan tek yapıdır. Bu örnek bize gösteriyor ki kent halkının gelenek, göreneklerini ve inançlarını yüzyıllar boyunca yaşayarak kent kültürünün sürekliliğini ve Anadolu'nun sentezini oluşturmaktadır (Aktüre; 1984).

Ankara geçirdiği bu tarih sürecinde farklı isimlerle anılmıştır. Kentin adı zaman zaman bazı küçük çapta yazılış ve okunuş ayrımları ile; Ankyra, Ancyra, Ancora, Unguriye, Angora, Angur, Ankura, Engürü, Angoran ve sonunda Ankara olmuştur. Tüm bu adların Latince demir anlamına gelen " anchora" kelimesinden, kalesinin angarya ile yapılmış olmasından, Bizans döneminde kilise köyü anlamına geldiğinden kaynaklandığı ileri sürülür. Bazı kaynaklarda; Frigya Kralı Gordios'un oğlu Midas'ın Kastamonu bölgesinde yaptıkları bir kıyı savaşında ellerine geçirdikleri bir gemi çapasını (ancyr), yerleşmek istedikleri bu bölgeye getirdiklerini ve kurdukları kente de zaferlerinin bir anısı olarak Ancyra yada Ankyra adını verdikleri ifade edilir. Bazı İslam kaynaklarında da yörenin bağ ve bostan bolluğu içermesinden ötürü Farsça üzüm anlamına gelen " engür' den alınarak kente Engürü

dendiği ileri ifade edilmiştir. Sonuçta tüm bu isimlerin “ ses düzeni olarak birbirine çok yakın” ve “ kullanımda sürekliliği yansıtmakta ” oldukları görülmektedir (Akgün; 1996).

Ankara'nın tarih sürecinde geçirdiği değişim ve gelişimler sonunda günümüze bu gelişim ve değişimde iz bırakmış uygarlıklardan gelebilen şehir merkezinde bulunan ve tarihi çevreye ait önemli yapılar şunlardır:

Evler, Kale, Hamam, Han, Köprü, Tiyatro, Müzeler ve Anıtlar: Anıtkabir, Ankara Kalesi, Akköprü, Augustus Tapınağı, Julianus Sütunu, Roma Hamamı, Roma Amfi-Tiyatro, Ulus Cumhuriyet Anıtı, Zafer Anıtı, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Etnografya Müzesi, Cumhuriyet Müzesi, Kurtuluş Savaşı Müzesi, Devlet Resim ve Heykel Müzesi, Mehmet Akif Ersoy Müze Evi, T.C. Ziraat Bankası Müzesi, TCDD Binası ve Müzesi, Milli Mücadele ve Atatürk Konutu, Alagöz Karargah Müzesi, Ankara Evleri, Karacabey Hamamı, Şengül Hamamı, Eski Hamam, Çengel Han, Kurşunlu Han, Suluhan, Safran Han.

Cami, Mescit ve Türbeler:

Ağaç Ayak Camii, Ahi Elvan Camii, Ahi Yakup Camii, Alâeddin Camii, Ahi Şerafeddin (Arslanhane) Camii, Cenab-ı Ahmet Paşa Camii (Yeni Camii), Çiçekoğlu Camii, Hacettepe Camii, Hacı Bayram Camii ve Külliyesi , Hacı Musa Camii, İbadullah Camii, Karacabey Camii ve Külliyesi, Kurşunlu Camii, Taceddin Camii, Zincirli Camii.

Alibey Mescidi, Ahi Yakup Mescidi, Poyracı Mescidi, Dındın Mescidi, Boyacı Ali Mescidi, Saraç Sinan Mescidi, Şeyh İzzeddin Mescidi, Geneği Mescidi, Eyüp Mescidi, Molla Büyük Mescidi, Kurtuluş Mescidi, Örtmeli Mescidi, Sabuni Mescidi, Hacı Doğan Mescidi, Hacı İvaz Mescidi, Gecik Mescidi, Hallaç Mahmut Mescidi, Tabakhane Mescidi, Zeynel Abidin Mescidi, Yeşil Ahi Mesici, Hacı İlyas Mescidi, Sarı Kadı Mescidi, Telli Mescidi, Rüstem Nail Mescidi, Celal Kattani Mescidi, Hemhüm Mescidi (Konyalı; 1978).

Ahi Şerafettin Türbesi, Azimi Türbesi, Cenab-I Ahmet Paşa Türbesi, Hacı Bayram-I Veli Türbesi, İsmail Fazıl Paşa Türbesi, Karacabey Türbesi, Karyağdı Türbesi, Kesikbaş Türbesi, Taceddin Türbesi, Zeynel Abidin Türbesi (Konyalı ; 1978).

2.2. RESİM-İŞ EĞİTİMİ

2.2.1. Resim-İş Eğitiminin Tanımı, Amacı ve Gerekliliği

20. yy.'ın başlarından bu yana sanat eğitimi kavramı, kapsamsal ve genel anlamda, sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içeren, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlamaktadır. Dar anlamda ise okullarda sınıflardaki ve ilgili bölümlerdeki bu alana ilişkin verilen dersleri tanımlar.

Bireyin yaratıcı güçlerinin ortaya çıkarılması ve estetik eğitimin uygulama alanlarından biride resim-iş eğitimi dersidir. İlk ve ortaöğretim kurumlarında sanat eğitimi ile doğrudan ilgili olan iki dersten birisidir.

Sanat eğitimi dersleri öğrencinin kendini anlatmasının olanaklarını bulabileceği ve yollarını öğrenebileceği en uygun ortam hazırlama dersleridir, kısa bir ifade ile “ görsel düşünmeyi ” olanaklı kılan ve yaratıcı gücün gelişmesine katkıda bulunabilecek temel bir eğitim modelidir. Bu nedenle sanat eğitiminin birey ve toplum için önemini belirlemek, anne-babalar ve tüm eğitim ile ilgili kuruluşlar için oldukça faydalı olacaktır.

Resim-iş eğitimi, genel eğitimin bütünü içerisinde düşünülmeyle beraber, kendine özgü eğitim yasaları, ilkeleri ve öğretim yöntemleri olan bir alandır.

Öğrenciler bu derste algılama, düşünme ve bedensel eylemlerinin de katıldığı süreç içerisinde kendilerini ifade etme olanağı bulmaktadırlar (M.E.B.; 2000).

Sanat, öteki disiplin alanları gibi iyi hazırlanmış öğretim programları, sürekliliği ve ardıllığı olan bir öğretim süreci, etkili öğretim ve yeterli güdüleme ortamı ile her öğrenciye öğretilir (Kırıçoğlu; 2002).

Ülker Muncuk' a göre;

“ Nasıl İngilizce konuşma becerisi ile doğmamışsak, sanatsal görme (görsel tip) bilgisi ile de doğmuş değiliz. Sadece nasıl İngilizce konuşulacağı öğrenme yetisi ile doğarız. Nasıl öğrenmemiz gerektiğini öğrenme yetisiyle doğduğumuz gibi “ görsel tiplerde olduğu gibi ” İngilizce’yi öğrenmek için; eğitime, öğretim metotlarına, ciddi ve ısrarlı bir çalışmaya nasıl ihtiyaç varsa sanat eğitiminde de görsel tip de olsa, kabiliyetle de dünyaya gelse, eğitime, disiplinli çalışmaya ve metoda ihtiyaç vardır ” (Muncuk; 1987: 277).

Sanat eğitimi temeli sanat olan bir disiplin alanıdır: Resim-iş dersinin de temel alanı görsel sanatlardır. Okullarda öğretim alanlarını sadece bilişsel yada sadece duyuşsal olarak birbirinden ayırmak son derece yanlıştır. Çünkü sanat değerlerle düşünen ve üreten bir zekanın ürünüdür.

Gençaydın' a (1990: 44) göre “ sanat eğitimi, insanın genel eğitimi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Yaygın biçimde düşünüldüğü gibi, sanat yalnızca yeteneklilerin eğitimi için bir “ lüks ” değil, herkes için gerekli bir kişilik eğitimidir. Bireylere sanatçı kişilik değil, bireyin sanat yolu ile eğitimidir, yani bireyin estetik eğitimidir. İnsanın yaratıcı düşünme becerisini ortaya çıkaracak, bireyin estetik ve duyarlı kişilik kazanmasını amaçlayan etkinliklerdir ” (Aktaran: Buyurgan; 2001).

Resim-iş eğitimi dersinin salt yetenekliler için değil, ama ileride belki de hiç resim yada heykel yapmayacaklar için de gerekli olduğu unutulmamalıdır. Yani çoğunluğu oluşturan yetenekli olmayan grup, içinde yaşadığı kültürün sanat değerlerini öğrenmeli, sanat yapıtlarından, çevrelerinden tat almayı bilmelidir.

Okullarda resim-iş dersi hep ikinci plana itilmiştir. Kalıtsal olarak varlığına inanılan yeteneğin fen yada matematik dersi için de geçerli olabileceği hiç düşünülmemiştir. Üstelik de bu derslerde tüm öğrencilerin aynı başarıyı göstermeleri beklenmiştir. Oysa bu tür haksız bir ayırım birçok öğrencinin sanatı öğrenmesine engel olduğu gibi, öğretmeni de dersini öğretmekten alıkoymuştur. Halbuki toplumlarda üstün yetenekli insanların varlığı ötekilerdekilerde bu yetinin yokluğunu göstermez. Kaldı ki sanat, görme, anlama, deneyim ve yaratma süreci olarak bu alanda kapasiteleri sınırlı olanlar için de gerekli bir derstir. Eğitim bu anlamada kapasiteleri sanatsal yetiye dönüştürmek için yapılmaktadır. (Kırıçoğlu : 2002).

“ Sanat eğitiminin tüm toplumlar için en büyük önemi, kişilikli, sağlam karakterli insanlar yetiştirmeyi amaçlamış olmasıdır ” (Muncuk; 1985: 274).

Telli’ ye göre (1990: 6) “ teknoloji ve makine devrimi yaşadığımız çağımızda belki tüm çağlardan daha fazla estetik bir eğitime “ sanat eğitime ” ihtiyaç duyuyoruz. Endüstri çağı bize yeni bir düşünme sistemi öğretir. Çağ dışı kalmamak için, bireylerin topluma karşı sorumluluk duyan, toplumdan gücünü alan, oluşturucu ve yapıcı düşünmeyi benimsemeleri gerekir. Yoksa endüstri çağını, yalnız teknik bir olgu gibi görür, çağdaş bir düşünme sistemi kurulmazsa, ülkede insanca çağdaş bir yaşam yaşanılmayacağı gibi, taklitten ötede gidilemez ” (Aktaran: Buyurgan; 2001).

Son yıllarda yoğun gelişmelerin yaşandığı teknolojinin hayatımıza girmesiyle, çocuklarımızın ruhsal açıdan dengeli, paylaşımcı yetiştirebilmeleri için sanat eğitimi vazgeçilmezdir. Yaşadığımız çevredeki bilinçsiz betonlaşma, gelişme adına yaşanan düzensiz ve zevkten yoksun oluşumlar ancak sanat eğitimi derslerinde kazandırılacak estetik çevre bilinci ile güzelliklere dönüştürülebilir. Sanat eğitimi çocuklarımıza önce kendisine, sonra çevresine saygı duymayı öğretir (Buyurgan: 2001).

Sanat eğitimi bireyi tüm yönleriyle geliştiren ve tam olarak gelişmesine olanak sağlayan bir niteliktedir. Sadece duyuların eğitimi değil, bilişsel yeteneklerin de gelişebildiği bir yapıya sahiptir.

Gökaydın' a göre:

“ Geleceğin toplumunu oluşturacak gençlerimize, esnek, özgür, araştırmacı bir eğitim ortamı sunulmalıdır. Yaratıcılıkta zekanın payı büyüktür. Düşünce de yaratılmış bir değerdir sonuçta. Yaratıcılık bir yerde sorunlara çözüm bulmaktır. Yaratıcılığı ön planda hedef alan sanat eğitimi bu nedenle çok önemle üzerinde durulması gereken bir eğitim yöntemidir. Yaratıcılık zihinsel ve duygusal aktivitenin her türü içinde mevcuttur. İnsanı, özelliklerini tümü ile dikkate alan ve geliştiren bir yöntemdir. Çünkü bu yöntem, bilincin, zekanın, yargılama ve usa vurma güçlerinin dayalı olduğu tüm duyuların eğitimidir ” (Gökaydın; 2002: 19).

Resim-iş eğitimi dersinin amacı sadece yaratıcılığı geliştirmek değildir. Fakat yaratıcılığın gelişebildiği en uygun ortamlardan birisi sanat eğitimi ortamlarıdır. Giderek yaratıcı fikirlere gereksinin duyulan bir yüzyılda eğitim ortamlarına çok iş düşmektedir. Çünkü; N. Herrmann' a (1988) göre :

“ Yaratıcılık, doğuştan gelen bir yetidir. Yaratıcılık insana özgüdür. Her insan yaratıcı olabilme şansına sahiptir. Yaratıcı sayılmak için bir dahî olmak gerekli değildir. Yaratıcılık yetisi çeşitli nedenlerle köreltilmiş olsa bile yaşam deneyimleri ve özel programlarda yeniden kazanılabilir, güdülenebilir ve geliştirilebilir ” (Aktaran: San; 2001).

Bu nedenle tüm bireyler de var olan yaratıcılığın uygun ortamlar hazırlanarak geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Bu konu ile ilgili olarak Herbert Read (1981; 124-125) çocukların doğuştan sanatçı olabilecek donanımla dünyaya geldiklerini fakat daha sonra eğitim süreci ve toplumsal yapı sonucunda deforme olduklarını ifade etmektedir.

Sanat eğitimi, çocuğun geniş anlamda gelişmesini içeren en güvenilir ortamdır. Çünkü o, bu ortamda, kendi temposu paralelinde, doğal eğilimlerini uygular, kendi deneyimlerini kullanır. Eğitimin her kademesinde çalışmalar bu doğal eğilimin paralelinde olmalıdır. Çağımızın atom çağı olduğu unutulmamalıdır. teknoloji, günlük yaşamımızı bile etkisi altına almıştır. Bu nedenle algı ve anlatım olanakları da artmış bulunmaktadır. Bilimde ve sanatta yaratıcılık eşit değerde kabul edilir olmuştur. Çünkü, zihinsel ve beyinsel düşünme aşamaları (hazırlık, kuluçka, aydınlanma, gerçekleştirme) bakımından bir ayrım yoktur. Ancak bilimsel yaratıcılık beynin sol yarı küresini daha çok, sanatsal yaratıcılık ise sağ yarı küresini daha çok kullanır denebilir (San; 2002).

Erbay'a göre;

“ Bireyin sosyal ilişkilerini, ayarlaması, doğruyu ifade edip seçebilmesi, zihinsel gelişimini tamamlanması, bir işe başlayıp bitirme sevincini tatması, işbirliği yapması, öğrenme isteğini artırması, yaratıcılığının geliştirilmesi, üretken olması için, sanat eğitimine gereksinimi vardır ” (Erbay; 1997: 1).

Bilgi, tanıma, deneme, sentez, değerlendirme aşamaları, çocuğu toplumun gereksinimi olan üretici insan yapacaktır. En büyük ekonomik güç olan insan gücü, toplumun kalkınmasını ve sonuçta mutluluğunu oluşturacaktır.

Uygarlığın, ulusal varlığın devamı, yaratıcı bireylerin varlığına ve devamlılığına bağlıdır. Bu ise yaratıcı eğitim ortamlarının varlığına dayanmaktadır. Artut (2001: 94) ise; “ uygar bir toplum yaratma düşünün yine sanat ve iş eğitimi ile gerçekleştirilebileceğinin bilinmesi gerektiğini ” ifade ediyor. Yine Artut' a (2001: 94) göre “ dünyada toplumların genel amaçları uygarlaşmaya yöneliktir. Bu nedenle sanat ve teknoloji sürecinden geçme koşulu kaçınılmaz bir gerçektir. Böylelikle günümüzde duyarlı, dengeli ve sağlıklı bir toplumun en önemli koşullarında birisi sanat eğitimidir ”.

Kültür ve sanatla eğitilmiş bir kişi çevresindeki olgulara ve olaylara duyarsız olmayacak değer ölçüleri olan ve bunları savunan kişi olacaktır. Nasıl ki yaşadığımız çağda teknoloji okur-yazarlığı kavramı varsa ve nasıl ki birçok kimse bu cahillikten söz ediyorsa, aynı oranda güzel sanatlar cahilliğinden veya başka bir deyişle görsel okur-yazarlıkta bir gerçektir.

2.2.2 Sanat Eğitimi Tarihi

Sanat eğitimi tarihi; bugünün sorunlarına ışık tutan bilgilere ulaşmak ve değerlendirmek için önem taşır.

“ Toplumlar, ekonomik, kültürel, bilimsel ve teknolojik alanlarda değişme ve gelişme gösterirken sanat eğitimi de bu gelişmelere koşut olarak çeşitli aşamalardan geçerek bugüne ulaşmıştır ” (Kırısoğlu; 2002: 13).

Sanat eğitimi tarihi farklı toplumlardan uygulayan kişiye kadar değiştiği gibi, değişen zaman içinde etkililiği doğrultusunda sürekli değişim ve gelişim göstermiştir. Sanat eğitiminin gelişim ve değişim sürecinde içeriğin ve etkililiğin nasıl geliştirileceği, hangi yöntem ve metotları kullanılacağı gibi sorular, bugüne kadar farklı yöntem ve değişkenliklerin doğmasına neden olmuştur (Artut: 2001).

Başta sanat eğitimcileri olmak üzere psikologlar, estetikçiler, eğitimciler, sanatçılar, tarihçi ve antropologlar birlikte hareket ederek günümüze kadar değişik alternatifler geliştirmiş ve uygulamışlardır. Sanat eğitimini bu değişim sırasında etkileyen faktörleri Kırısoğlu şu şekilde açıklamaktadır:

“ 1.Toplumların eğitimden beklediği değerler ve buna bağlı olarak eğitimin amaç, yöntem ve uygulamasında okul düzeyine yansıyan değişiklikler.

2. Sanat eğitimini doğrudan yada dolaylı etkileyen psikoloji, felsefe, estetiği, sosyoloji, gibi bilim alanlarındaki gelişmeler.
3. Görsel sanatlarda biçimde (üslup) gerece, kuramdan ürüne kadar görülen hızlı değişim. Çağdaş sanatçıların kendi yapıtları ve yöntemleri üzerinde sözlü ve yazılı açıklamaları.
4. Toplumların sanat ve sanatçılara bakış açılarındaki değişim.
5. Sanat eğitimini bilimsel bir temele oturtma çalışmaları ve bu yönde yapılan araştırmalar.
6. Sanatla çağdaş teknoloji ilişkisinin yarattığı değişiklikler ve sanatın yaşama geçirilmesinde etkili yeni eğitim kurumları (Bauhaus) ” (Kırıçoğlu; 2002: 13).

Bütün bu faktörlerden etkilenecek sanat eğitimi, düşünsel temelinden amaç ve uygulamaya kadar değişerek bugün ki görünümüyle bugüne gelmiştir.

Bu alanda sanat eğitimcileri, psikologlardan ve bilim adamlarından oluşan ilk bilimsel ciddi araştırma ve incelemeler 1960’lı yıllarda kendini göstermiş olmakla birlikte ilk hareketler 18. Yüzyılın ortalarında başlamıştır (Artut; 2001).

İngiliz J. Ruskin öğrencilere sürekli gördüklerini çizmelerini ve kopya yapmalarını öğütler. Çünkü ona göre bu, gözün ve elin uyumlu işlemesi, elin belirli bir eğitimden geçerek beceri kazanması demektir. Aynı yıllarda Almanya’ da sanat derslerinde benzer yaklaşımlar görülmüştür. İnci San “ 19. Yüzyılda Almanya’da sanat eğitimi daha çok bezeme amaçlı kalıp şablon kullanılarak yapılan kopya ve perspektif çalışmalarından oluşuyordu ” der. 19. yy. sonlarında sanat eğitiminin amacı, endüstrinin hizmetinde, kişinin estetik yargı yetisinin geliştirilmesine doğru kaymıştır (Aktaran: Kırıçoğlu; 2002: 16-17).

Yine bu yıllarda resim-çizim dersleri ile ilgili etkisini giderek arttıran bir yazar dikkati çeker. Pestalozzi (1746-1827) çizim derslerinin eğitimin öteki alanları ile ilişkisini kurarak çocuğun bilişsel gelişimini güçlendirmeyi amaçlar. Pestalozzi’nin öğretisi ve ilkeleri çerçevesinde öğretim programlarında yer alan temel çizim dersleri, belli aşamalar içinde çocuğun etkin olmasını ve çocuktaki karanlık ve karmaşık algılarının açık seçik, berrak kavramlara dönüşmesini sağlaması için

konmuştu. Temel gereçler sayı, form ve dildir, ikici sırada yer alan form ölçülere dayanarak geliştirilir. Resim derslerinin gözü ve eli eğittiğine inanılmaktaydı ” (San; 2003).

Tarr’ın (1989) belirttiğine göre; “ eğitim amaçlı resim ve çizim derslerinde Froebel ve öğretim yöntemi de yer alır. “ eğitim çocuğun çevresiyle birlik içinde uyumlu yetişmesidir ” diyen Froebel, çalışmalarını oyunvari etkinlikler içinde sürdürmüştür. Froebel’ in oyunu, rasgele bir oyun olmayıp, belli bir sistematigi olan bir dizi etkinlikler toplamıdır ” (Kırısoğlu; 2002: 17).

Rousseau, Pestalozzi ve Froebel gibi öncülerin yaptıkları çalışmalarla sanat eğitimi giderek boyut kazanmaya başlamıştır. “ Çocuk artık büyüklerin küçük modeli değildir”. Böylece Amerika’ da “ çocuk hareketi ” başlar (Gökaydın; 2002).

“ Almanya’ da 1887’lerde bir akım başlatılmıştır ve Alman literatüründe “ sanat eğitimi hareketi ” adını almıştır. Özellikle genel eğitim içinde bir reform hareketi olarak değerlendirilmiştir. Genel eğitim reformunun, “ kültürel çöküş ve insanın kendine yabancılaşması ” olgusuna karşı bir önlem niteliğinde oluşturulmuştur” (San; 2003).

20. yüzyılın ortalarından sonra, insanın duyu, duyum, duygu ve düşünme gücünü eğitime kaygıları içindeki sanat eğitimi anlayışı yerine, öğretilebilirliğiyle çocuk ve genci yalnız duyararak değil, düşünerek, tartıp biçerek, eleştirerek; yaşayarak yapmaktan çok, yapılan üzerinde düşünerek, kendini gerçekleştirmek, çevresiyle ilişki kurmak ve bu çevreyi düzenleyebilmek için neler gerektiğini hesaplayarak; dış dünyadan koparak değil, onunla bağdaşarak ve bilim ve teknolojiyi de içermek üzere insanın her alanda yaratıcı, tasarlayıcı, düşünce üreten yanını pekiştiren bir sanat eğitimi anlayışı giderek egemen olmaya başlamıştır.

Avusturya’lı Franz Çizek, “ özgür anlatıma ” verdiği önem ile Amerika’daki sanat öğretmenlerinin dikkatini çekmiştir. Gerçek yaratıcılık için çocukların özgür bırakılmalarının önemli olduğunu onları yetişkinlerin etkisinden uzak tutulması

gerektiğine inanmıştır (Artut; 2001). Çizek çocuklar için şu sözleri söylemiştir: “ onlara sevginiz verebilirsiniz ama fikirlerinizi asla, çünkü onların kendi fikirleri vardır ” diyerek Çizek, çocuğun yaratma gücüne yumuşak bir biçimde yön vermenin gereğine inanmıştır (Aktaran: Gökaydın; 2002: 27).

1930’lu yıllarda J.Dewey ‘ Deneyim Olarak Sanat ’ “ Art As Experience ”(1934) kitabını yazmıştır. Dewey’e göre sanat, çocuklarda genel yaratıcı becerilerin geliştirilmesinde ve demokratik bir toplumda özgür düşünen kişilikler geliştirmek için bir araçtır (Artut; 2001). Dewey, öğrencilerin bilgileri kitaptan değil, eşyaya dokunarak, üzerinde deneyler yaparak elde etmesini istiyordu. Böylece okullarda iş atölyeleri kurulmuştur ve iş eğitimine ilk olarak yer verilmiştir (Gökaydın; 2002).

Endüstri gelişimi bütün dünyada uygulamalı sanatlar okullarının açılmasına neden olmuştur. Sanatta iyi tasarım ve kompozisyon önem kazanmıştır. Çağdaş sanat eğitiminde, en önemli ve ilerici atılımlar 1919 ile 1933 arasında Bauhaus bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Modern sanat ve mimarlık oluşumlarına katkıda bulunmak amacıyla kurulmuş Alman sanat eğitiminde çok önemli bir kurumdur. “ 1910 yılında Walter Gropius “ Saksonya Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu’nun yönetimini ele alarak, Bauhaus Okulu’nu kurma çalışmalarına girmiştir. Bauhaus Okulu; emeğe ve el ustalığına dayanan Rönesans atölyelerini kendine örnek almıştır. Temel olarak sanatçı ve zanaatkarların yücelmesi görüşünü benimsemişlerdir. Sanatçı ile zanaatkar arasındaki fark kalksın, ressam, mimar, heykeltıraş, el sanatlarına geri dönsün ve hep birlikte tasarlama yapılınsın görüşü ileri sürülmüştür ”. Atölyelerde belirli alanların ustaları yanında Kandinsky, Paul Klee, Moholy Nagy gibi sanatçılarda bu okulda görev almıştır. Sanatsal olguların sistematik öğretimi için Bauhaus kuruluşu çok iyi bir örnektir (Erbay: 1997).

1930-40’lı yıllarda İngiltere’ de sanat eğitiminden beklenen: “ görsel belleğin, yaratıcılığın, yaratıcılığın geliştirilmesi, bellek depolarının güzel imgelerle zenginleştirilmesi ” gibi görevlerdir. 1942’de amacı bütün okullarda her türlü tasarımı değerlendirmenin öğretimi olan bir “ Görsel Eğitim Konseyi ” kurulur. Böylelikle çocuklar , hem nitelikli olanı, iyi tasarlanmış nesnelere ve onların yaşamla

olan ilgilerini kuracaklardır ”. Sosyal bilimlerin birçok alanından da yararlanılarak, sanat eğitimi daha bilimsel bir temele oturtulmak istenmiştir. Psikoloji, felsefe, toplumbilim, antropoloji gibi farklı disiplinlerden, faydalanarak geliştirilen bu sanat eğitimi görüşünün temsilcileri arasında Viktor Lowenfeld, Herbert Read, Schafer Simmern en ünlüleridir (Kırıçoğlu; 2002).

Viktor Lowenfeld, psikoloji biliminin yardımıyla görüşlerini ve eğitimini bilimsel bir temele oturtma çabalarında önemli bir yer tutmuştur. Lowenfeld çocuğun çizgisel gelişim evrelerini onun bir bütün olarak çok yönlü gelişimiyle birleştirmiştir. “ Çocuk sanatı ”na karşı Lowenfeld’ in yaptığı çalışmalar bir karşılık niteliğinde gibidir. Çünkü çocuk önemlidir ve sanat bir araçtır. “ Lowenfeld, çocukların sanat yapıtlarına yetişkinlerin kullandığı hiçbir standardın uygulanmaması konusunda kesin görüşlerini dile getirerek, çocukların yapıtlarının değerlendirilmesinde not faktörünü önermemiştir ” (Artut; 2001: 99).

2. Dünya Savaşından sonra, toplumlarda görülen olumsuz etkilenmeyi ve çöküntüyü onarmak, hızla endüstrileşen toplumlarda yabancılaşmayı, parçalanmayı önlemek için sanat etkili bir araç olarak görülmeye başlanmıştır. Almanya’ da Müzsel eğitim, İngiltere’ de H. Read’ in öncülüğünü yaptığı “ Sanat Yoluyla Eğitim ” görüşleri bu amaçla ortaya çıkmıştır (Kırıçoğlu; 2002).

İnci San müzsel eğitim hakkında “Sanat Eğitimi Kuramları” kitabında (San: 2003); müzsel eğitimin amacının, “ teknolojik dünyanın hastalık belirtilerine karşı bir yaşam sübabı görevi yüklenerek ” kişinin iç dünyasını harekete geçirerek duygularının gelişmesine yardım etmek, anlatımlarına yaratıcı etkinliklerle olanak sağlamak olduğunu söylemektedir. Yani bir bakıma bu eğitim; insan niteliklerini tümüyle eğitmeyi amaçlıyordu. H. Read ise; “ Sanat Yoluyla Eğitim ” adlı kitabıyla uzun bir süre etkisini sürdürmüştür. Hatta halen günümüzde bile bu görüşler etkisini korumaktadır. Read kuramı hakkında şunları belirtir:

“ Sanat için eğitimi değil, daha iyi bir deyişle, görsel yada plastik alanda bir eğitimi değil, eğitimin belli bir formunu amaçlıyorum; kendini ifade

etmenin tüm biçimlerini, yazı, şiir, müziği de içine alan birleştirici ve bütünleştirici bir yöntemi talep ediyorum. Belki bunun için estetik eğitim deneyimi en uygun kavramdır. Bununla amaçlanan, insanın bilincinin, us'unun ve yargılama gücünün temelinde yatan duyuların eğitimi olmalıdır”(Aktaran: San; 2003: 134).

1960'lı yıllarda sanat eğitiminde, sanatın öğretiminden söz edilmeye başlanmıştır. Bu bilişsel yaklaşım daha sonra sanat eğitiminde disiplin-odaklı programları gündeme getirmiştir. Sonraları, sanat eğitimi estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulamalı çalışmaları bir arada öğretmeyi hedefleyen kapsamlı programlara doğru gelişmiştir ” (O. Kırıçoğlu; M. Stokrocki: 1997: 1.9). “ Manuel Barkan “ sanatı öğrenmek için kişi; bir sanatçı, bir sanat eleştirmeni ve bir sanat tarihçisi gibi davranmalıdır” şeklindeki görüşlerini öne sürmüştür ” (Artut: 2001: 99).

“ Eisner (1972) sanatın bir bilişsel gelişim olduğunu savunmuştur. Disiplin Odaklı Sanat Eğitimi uzun bir süre içinde bütün dünyada yaygınlık kazanmıştır. Edmund Feldman (1970), sanat eğitimine tanımlama, çözümlene, yorum, yargı olarak aşamalar içeren, araştırmacı sanat eleştirisi olarak bilinen bir eleştirel düşünme sistemini getirmiştir. Bu kuramı, Lois Lankford (1992) dört belli başlı sanat kuramı ile ilişkili estetik araştırmalar yönünde geliştirmiştir. Michael Parsons (1983) estetik görüş aşamalarını, Mary Erickson (1983) sanat tarihsel yaklaşım aşamalarını saptamıştır ” “ John Michael (1983) gençlerin sanat yapma yönelimlerini Lowenfeld'in düşüncesini temel alarak sınıflandırmıştır ” (O. Kırıçoğlu; M. Stokrocki: 1997: 1.9).

“ Amerikalı bilişsel psikolog, David Feldman (1974) 'evrenselden tikele' gelişme yaklaşımı yetenekli ve özel çocuklar üzerinde yaptığı araştırma ile 'tikelden evrensele' olarak yeniden düzenlemiştir ” (O. Kırıçoğlu; M. Stockroki; 1997: 1.9).

İnsanın gelişimi alanında, Amerika'lı davranış bilimcisi H. Gardner (1984), “Çoklu Zeka Kuramı ” ile insanın çoklu zekaya sahip olduğunu ileri sürmüş ve çoklu öğrenme ortamlarında bireylerin problem çözme becerilerinin daha fazla

olabileceğini belirtmiştir. Çoklu Zeka Kuramı ve sanatsal zeka araştırmaları sanat eğitimini doğrudan ilgilendiren önemli noktalar içermektedir. Çünkü bu bağlamda sanat, ne insanın gelişiminde duygusal boşluğu dolduran, ne de zekanın eksik görüldüğü yerde kişiyi yetenekle ödüllendiren bir uğraş alanıdır” (Artut; 2001).

1970’li yıllarda sanat eğitiminde daha disiplinli ve zihinsel bir yaklaşıma ağırlık verilmiştir. “ Wilson’lar (1977) ortaya attıkları kopya kuramı ile eski tabuları yıkmışlardır. Disiplin odaklı sanat eğitimi, kopyaya geliştirici bir yol olarak bakmaktadır. Gördüğünü yansıtmaya becerisinin kazanılma yollarından biride kopyadır. Antropolojide ve sosyolojide yeni gelişmelerle çok kültürlü sanat eğitimi, sanat ve toplum ilişkisini araştırmaları çalışmalarda etkin olmuşlardır. Bu bağlamda kültürel okur-yazarlık önem kazanmıştır. Gilbert Clark ve Enid Zimmerman (1987) yetenekliler için bir program önermişlerdir. Yaşam boyu öğrenme, beşikten mezara sanat öğretimi yaygınlık kazanmıştır” (O. Kırıçoğlu; M. Stokrocki: 1997: 1.9).

Amerika’ da 1980’lerde Getty Vakfında uygulanmaya başlanan ‘ Disiplin Odaklı Sanat Eğitimi ’ olarak ortaya çıkan sanat eğitimi yöntemi, estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulama disiplinlerini birleştirerek çok yönlü gelişmeyi öngörmektedir. Bu yöntem günümüzde halen etkin olarak geçerlidir (Özsoy, 1997).

Türkiye’ de ise, resim-iş dersi ilk defa 19. Yüzyılda okullara ders olarak girmiştir. Mühendislik okullarında resim dersi ilk defa yer almıştır (Cezar; 1971). Bu derslerde uygulanan kopya yönteminde doğrudan beceri öğretimine dayalı çalışmalar yapılmaktaydı. O yıllarda öğretim tamamen öğrencilere, kalıp çizim yaptırmaktan oluşmaktaydı. “ Resim-iş dersinin bugün ki görünümünden çok uzak, şekil ve şema çizimlerine yardımcı olabilecek bir ders olarak ele alındığı görülmektedir ” (Pekmezci: 1997).

“ 1875 yılından itibaren resim dersleri, özellikle askeri liselerde gelişmiştir. Bu nedenle, Türk eğitim tarihinde resim dersleri, öncelikle asker aydınlarımız arasında yayılmıştır ” (Erbay; 1997).

Osmanlının yaşadığı değişim ve gelişimlere paralel olarak sanat eğitimi de yön değiştirmiştir. 3. Selim' in başlattığı batıya açılış hareketleri sonucunda pek çok öğrenci Avrupa'ya gönderilmiştir. Askeri amaçla gönderilen öğrencilerin bazılarının sanata yönelmesi; 2. Mahmut ve Abdülaziz dönemlerinde de devam eden yenilik hareketleri Türk resim sanatı açısından büyük önem taşımaktadır. Özellikle Fransa'ya hukuk eğitimi alan Osman Hamdi Bey 1883'te Sanayi-i Nefise' yi (İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi) kurmuştur. Bu dönemde okulların resim öğretmeni ihtiyacını karşılayan tek okul Güzel Sanatlar Akademisi'dir (Cezar; 1971).

Cumhuriyet dönemine kadar geçen sürede resim derslerinde batı ile bireysel ilişkilerin getirdiği kimi görüşler de dahil kolaydan zora, kopya, kolay resim çizmeye yönelik kartpostallardan yararlanma, bezeme çalışmaları,...gibi pek çok yöntem yer almıştır (Telli;1990).

Cumhuriyet kurulduktan hemen sonra öğretimi denetim altına almak için, 1924'te Tevhid-i Tedrisat Yasası çıkarılmıştır ve bu yasa ile medreseler kaldırılmış, okullarda öğretim birliği sağlanarak yeni düzenlemeler yapılmıştır. Okul programlarındaki resim dersleri okullu öğretmenlerce verilmeye ve resim derslerinin bir " ifade ve beyan " dersi olduğu programlarda yer almaya başlamıştır " (Pekmezci; 1997). 1924 yılında kabul edilen bu kanunla bale, opera, heykel, resim gibi sanat kollarının kolay ve çabuk yayılması sağlanmış oldu.

Bu yıllarda ülkeye pek çok yabancı uzman getirilir ve raporlar hazırlanır. Bunlardan en önemlisi de J. Dewey' in raporudur. Dewey'in raporunda sanat eğitime verilen önem dikkat çekmektedir. Bu raporda okulların çalışma mekanlarından, programlarına kadar pek çok düzenleme önerilir. Bu rapor üzerine, ortaokullara öğretmen yetiştirmek üzere Ankara' da Gazi Eğitim Enstitüsü açılmıştır (1926) ve ilk, orta, lise resim-iş programları değişikliğe gidilmiştir (Özsoy; 1997).

Bu yıllarda bir grup eğitimci Avrupa'ya sanat alanında uzmanlık eğitimi için gönderilirler. Bunların dönüşünde ise Ankara' da Gazi Eğitim Enstitüsü içinde resim bölümü açılır (1932-33). Batıda gelişen " el işleri " hareketi olarak bilinen bir akımın

etkisiyle resim bölümünden bağımsız olarak “ iş bölümü ” açılır. Daha sonra bu iki bölüm birleştirilmişlerdir ve Resim-İş Bölümü adını almışlardır ”. Bu bölüm ülkemizde sadece öğretmen yetiştirmenin yanında yetenekli, başarılı, sağlam karakterli sanatçılar yetiştirmesi açısından önemli bir yere sahiptir. Bu bölümden mezun öğretmenler, görev yaptıkları yerlerde resim, iş ve yazı alanlarında yaz kursları açarak halkın bu alanlardaki yetilerini geliştirmişlerdir (Telli; 1995).

Cumhuriyet dönemi eğitimini etkileyen en önemli kurullardan biri de Köy Enstitüleridir. Köy Enstitüleri 1940’lı yıllarının ilk yarısında, kırsal yörelerde kurulmuşlardır. İş eğitimi ilkelere dayalı, köyün çok yönlü kalkınmasını amaçlayan bu eğitim kuruluşunda sanat çalışmaları büyük önem taşımıştır. Köy Enstitülerinin kurucusu, ülkemizde sanat eğitiminin gelişmesinde önemli yeri olan Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümünü de kurmakla görevlendirilmiş İsmail Hakkı Tonguç’ tur. “ Tonguç, sanat eğitimi ve genel eğitim üzerine incelemeler yapmıştır. Almanya’ da bir süre bulunmuştur ve bu süre içinde Pestalozzi, Kerschesteizer ve Dewey gibi çağın ünlü eğitimcilerinden etkilenmiştir. Tonguç’da onlar gibi iş eğitimine inanıyordu. Bu sırada “ Bauhaus ” ekolünü tanımıştır. Bu ekolde olduğu gibi o da Köy Enstitülerinde “ bilmek demek, yapmak demek ” görüşünden hareket etmiştir ” Ancak tıpkı “ Bauhaus ” gibi köy enstitüleri de bir süre sonra 1947’de kapanmıştır (Telli; 1995).

1940’lı yıllarda resim-iş dersi daha çok “ çocuk odaklı ” yaklaşımlara kaymıştır. Çocuklarının yaratıcı çabalarının onların yalnız sanat yönünden değil bütün ussal yetilerini de geliştireceği görüşü etkili olmuştur. 1950’li yıllarda ise “ Sanat Yolu İle Eğitim ” görüşü kendini göstermiştir. Bu görüş ile sanat eğitiminin amacı, sanat için eğitim değil sanat ile eğitimidir (Kırıçoğlu; 2002).

1980’lerden sonra Amerika’da ortaya çıkan ve son yıllarda ülkemizde de dikkat çeken disiplin odaklı sanat eğitimi (DDSE), sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulama disiplinlerini birleştiren bu yöntem son yıllarda Türkiye’de de uygulanmaya başlamıştır (Özsoy; 1997).

Sanat eğitimi, yalnız okulun dört duvarı arasında da oluşmaz. Bugün iletişim araçları, çocuğu ve genci en az okul kadar etkilemektedir. Bugün sanat eğitimi, endüstri çağını aşmış, uzay çağını yaşayacak bir topluma hizmet etmek durumundadır.

“ Sanat eğitiminin işlevleri Türkiye’de eğitimin işlevlerine yenik düşmüştür. Cumhuriyetin ilk yıllarında sanatsal gelişim oldukça iyi bir dönem geçirmiştir. Farklı arayışlar içine girilmiştir. bu dönemde “ Batıyı taklitten öte geçmişle çağdaş arasındaki bir boşluğu kapatma ” çabaları sezilmektedir. Ancak, daha sonraki yıllarda gerek kurumsallaşma eksikliğinden, gerek politik nedenlerle sanat eğitiminde temel tam kurulamamıştır. Temeli sağlam olan bir sanat eğitimi politikasına dayanmayan resim-iş dersinde tutarlı, gelişmeye açık bir düzey tutturulamamıştır ” (Kırıçoğlu; 2002).

2.2.3. İlköğretimde Resim-İş Eğitimi ve İlkeleri

Toplumların bilimsel, ekonomik, kültürel değişim ve gelişimleri o toplumdaki bireylerin eğitilmesi ile bağlantılıdır. Eğitim, toplumdaki bu değişimlerin nedeni olan düşünce, beden ve ruhsal değerleri gelişmiş bireyleri amaçlar. Bireyleri düşünen, araştıran, yaratıcı ve üreten bir yapıya doğru yöneltir. Bu nedenle eğitim insan hayatında kuşkusuz oldukça önemlidir.

Eğitim insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farhlaşır. Okullar eğitim sürecinin en önemli bölümünü oluşturur. Bir başka deyişle bireyin davranış değiştirme sürecidir. “ Eğitim, bireylerin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişimi meydana getirme sürecidir ”(Demirel; 1993). Çocuklardaki ve gençlerdeki bilgi, yetenek ve yaratıcılığı geliştirerek yönlendirmek, toplumdaki olaylara duyarlı, bir nesil yetiştirmek eğitimin görevidir. “ Eğitimin temel amacı, bireyi topluma kazandırmaktır. Toplumun yararlı bir üyesi olmak, her şeyden önce dengeli bir

yaşam ve dengeli bir kişiliğe sahip olmakla gerçekleşebilir ” (Etike; 1995: 78). Güzel sanatlarla renklenmiş bir hayatın çok daha anlamlı olduğunun farkına varan çocuk ve genç ileriki yaşamında farklı mesleklerde de uğraşsa da güzel sanatların herhangi bir alanıyla izleyici yada dinleyici olarak mutlaka ilgilenir. Sanat eğitimi, duygu, düşünce ve yaşantı açısından dengeli ideal bir hedefe yönelik toplumların yetiştirilmesinde önemli bir yere sahiptir.

Tekrarcılığı ve kopyacılığı kullanan bir eğitim, toplumun ihtiyacına cevap veremez. Temel sanat eğitiminin verildiği Resim-iş dersinde hedeflenen eğitim, çocukların düşünmesini, araştırmasını sağlayacak, yaratıcı güçlerini harekete geçirecek bir yol izlenmelidir.

Gelişmiş ülkelerde okulöncesi dönemlerden itibaren sanat eğitimine ağırlık verilmekte ve birey her türlü yaratıcılığa hazırlanmaktadır. Küçük yaşlarda başlayan ve örgün eğitimde devam eden sanat eğitimi, yaratıcılığı geliştiren estetik bir düzey, iyi, doğru, güzeli, seçebilme, karar verebilme ve eleştiri yapabilme becerisini beraberinde getirecektir.

Sanat, toplumsal yaşamdan soyutlanamayacak bir kavram, bir olgu olduğuna göre sanat eğitiminin de örgün eğitim içinde olmamasını düşünmek yanlıştır. Örgün eğitim içinde çocuğun şekillenmesine en çok olanak bulunduğu ortam dönem zorunlu ilköğretim çağıdır. Bu dönemde çocuğa yaşamı boyunca gerekli olabilecek tüm beceri, yetenek ve bilginin kazandırılması hedeflenmektedir. Bu nedenle çocukların yaratıcı, üretici, düşünen bireyler olarak yetiştirilmesinde sanat eğitimi ilköğretimin içinde daha da önemlidir.

Şu an ilköğretimde resim-iş eğitimi dersi oldukça sınırlı, yetersiz ortam ve amaçlarında uzak bir şekilde uygulanmaktadır. Bu durumda istenilen hedeflerin gerçekleşmesi oldukça zor görünmektedir. “ Geleceğin çağdaş, uyumlu, araştırmacı, üretici, sanatsal yaşamdan daha çok pay alan etkin bireylerini amaçlayan sanat eğitiminin başarısı da alana özgü ilkelerin uygulanmasına bağlıdır ” (Ünver; 2002: 31).

İlköğretimde uygulanacak resim-iş eğitiminde belirlenen amaçlara ulaşılması için bazı ilkelerin göz önünde bulundurulması gerekir. Bunlar, ilköğretim kurumları resim-iş dersi öğretim programında (MEB) aşağıdaki şekliyle belirlenmiştir:

- a. Her çocuğun yaratıcı olduğu unutulmamalıdır: Yaratıcılık doğuştan gelen ve insana özgü bir yetidir. Yaratıcı olabilme şansına sahip olan her insan sürekli kendini aşmak ister (San; 1990: 145). Ayrıca sanat eğitimi, yetilerin yeteneğe ve davranışa dönüşmesi için gereklidir.
- b. Uygulama da bireysel farklılıklar göz önünde tutulmalıdır: Çocukların gelişim basamakları açısından “ izlenimci, yapıcı ve karışık ” olmak üzere üç değişik grupta olabileceklerine dikkat edilmelidir. İzlenimci gruplar, nesnelere bir bütün olarak renk yada leke ilişkileri içinde algırlar.örnek olarak; bir kuşu dış hatları ile çizgileri kesintiye uğratmaksızın çizerler. Yapıcı gruplar, nesnelere üç boyutlu hacimli olarak algırlar. Parçaları birbirine ekleyerek, bütünü oluşturmayı tercih ederler. Karışık gruplar ise izlenimci ve yapıcı grup özelliklerini taşırlar.

Sınıf içinde sürekli saklanan, ürkek, bildiğini söyleme cesaretini gösteremeyenler yanında çok hareketli öğrenciler, yaşına göre sanatsal davranış geriliği yada ileri davranış biçimi sergileyen öğrenciler sorun olarak görülebilir. Eğitimciler, öğrencilere yaklaşırken bu gibi farklılıkları dikkate almalıdır. Unutulmamalıdır ki her öğrencinin anlayabileceği, kullanabileceği ve kendini anlatabileceği bir dil vardır (Ünver; 2002).

- c. Uygulamalar sırasında iki ve üç boyutlu çalışmalara yer verilmelidir: Grup özelliği gösteren bireylerden oluşan bir sınıfta iki ve üç boyutlu çalışmalar dengeli bir şekilde yaptırıldığında, öğrencilere yatkınlıklarına göre imkan tanınmış olur. Ayrıca çocuğun yapısına uygun gereci ve alanı belirlemek için onların çeşitli gereçleri denemelerine fırsat verilir.“ İki boyutun öğrenciye sunduğu olanaklarla, üç boyutun sunduğu olanaklar

farklıdır. Öğrenci, bu olanakları bireysel özelliklerine göre kullanır. Herhangi bir çalışma alanında başarısız olan öğrencide ümitsizlik olabilir. Bu nedenle eğitimcilerin öğrencilerini iyi tanması, öğrenciye uygun çalışma disiplini sunması gerekir” (Ünver; 2002).

- d. Resim-iş dersi diğer derslerin sürekli uygulama alanı olarak düşünülmemelidir: Resim-iş dersi “ bir ifade dersidir ” sözünden “ çocuğun kendini dışa vurması ” anlamı çıkarılması gerekirken, bu genellikle, “ çocuğun başka derslerde öğrendiklerini resim dersinde çizgi ve renkle yada üç boyutlu biçimlerle anlatması ” olarak değerlendirilmektedir. Bu yüzden resim dersini diğer derslerle ilgili araç ve gereçlerin yapımı, onarım gibi etkinlikler için ayrılmış zaman olarak düşünülmemelidir. “ Sanat dersleri diğer derslerin uygulama alanı olarak değerlendirilirse, davranış oluşturma noktasında başarılı olamaz diğer derslerin güdümüne girer ” (Ünver; 2002: 34).
- e. Dersler ilginç duruma getirilmelidir: Konuyu verirken “ şunu yada bunu yapın ” yerine, olayı ilginç bir dille anlatarak veya oyunlaştırarak öğrenciye yaşatmalı ve konuyla öğrenci arasında duygusal iletişim sağlanmalıdır. Seçilen konular çocuğun yaşına, ilgisine, hayal gücüne, coşku dolu evrenine uygun olmalı, ayrıca çevresinde gelişen olayın güncelliğinden de yararlanılmalıdır. Gereçler konuya uydurularak seçilmelidir. Örneğin; bayram, panayır, eğlence, lunapark vb. konular renkli çalışmalara daha uygun olur. “ Öğretmenin coşturucu, etkileyici konu ve sunuşları ile çocuk daha iyi duyma, çevresini daha iyi görme, kişiliğine bağlı anlatımını daha etkin bir biçimde ortaya koyma olanağına kavuşmuş olur”(Kehnemuyi; 2001: 79).

“ Konuların seçimi, sunulması, konuyla ilgili araç-gereçlerin sağlanması, çalışma ortamının hazırlanması, çocuğun yaşı, kişisel özellikleri düşünülmemelidir. İlgi ortamı yaratmak, öğrenciyi konuya motive etmek ve başarılı olmasını sağlamaktır ” (Ünver; 2002: 35).

- f. Zararlı etkenlerden kaçınılmalıdır: Özellikle ergenlik çağına giren çocuklar için, sanat değeri olmayan ve özgün tasarım örneği niteliği taşımayan zevkten yoksun sinema afişleri, posterler, kartpostallar, reklamlar, çirkin tabelalar, niteliksiz kitaplar ve dergi resimleri, estetik eğitimi açısından son derece zararlı unsurlardır. Bu yüzden ilgiyi dağıtırlar. Önlem olarak sanat eserleri ve özgün tasarım örnekleri ile nitelikli röprodüksiyonların (tıpkı basım) kullanılmasına ve çocukların zararlı etkenlerden korunmasına dikkat edilir.
- g. Resim-iş eğitimi çocuğa göre olmalıdır: Kendini evrenin merkezi olarak gören çocuk, bütün olayları kendi şiir dolu evreninde yaşayarak duyar, biçimlendirerek dile getirir. Çocuk yetişkin insanın küçültülmüş örneği olarak görülmemelidir. “ Çocuklardaki yaratıcı güç ve estetik gelişimleri onların bedensel ve zihinsel gelişimleri ile yakından ilgilidir. Bu nedenle eğitimci, eğitim süreçlerini çocukların gelişim evrelerine göre kurgulamalıdır ” (Ünver; 2002: 32). Çocuğun yaptıklarını, görülen yada yaşanan gerçeklerle karşılaştırmaktan özellikle kaçınılmalıdır. İyi niyetli ve bu alanda bilgisi yeterli olmayan yetişkinler, çocukları kendi anlayışları doğrultusunda çizmeye yönelterek zararlı olmaktadır. Örneğin; çocuklar nesnelere görünen doğal renklerini değil, kendine göre güzel ve ilginç bulduğu renkleri kullanırlar. Ağacı yada gökyüzünü kırmızıya boyayan çocuğa “ ağaç kırmızı olur mu? ” diyerek eleştirmek, onun şiirsel evrenini yıkarak kendi evrenimize çekmeye zorlamak doğru değildir. Bu durumda kendi evrenine yetişkinlerin evreni arasında bocalayan çocuk öz güvenini yitirerek “ yapamıyorum, sen yapar mısın? ” diye tutturacak yada resim dersinden soğuyacaktır. Tüm bu zararlı etkenlere karşı alınacak en önemli önlem, çocukların kendilerine güvenmelerini sağlamaktır.
- h. Teorik bilgiler uygulamalı çalışmalar sırasında verilmelidir: Derslerde, kuru bilgiler vermektan kaçınılmalı, dersler sıkıcı olmaktan kurtarılmalıdır.

Gerekli teorik bilgiler tanımlamalar biçiminde değil, yeri geldikçe uygulamalar sırasında sezdirilmelidir. Örneğin; renklerin anlatım imkanları ile renk uyumuna ilişkin bilgile konu ve öykü içerisinde sezdirilebilir.

- i. Değerlendirmede, gelişme süreci göz önünde tutulmalı, çalışmaların sergilenmesine önem verilmelidir. Her çocuk yaptığı çalışmayı sergilenmiş görmekten haz duyar. Sanat eğitiminde değerlendirme, çocuğun çalışmalarını tek tek değil, gelişme süreci de göz önüne alınarak yapılmalıdır. “ Sanat eğitiminde değerlendirme, türü, kapsamı, biçimi ile öteki derslerden oldukça ayrı bir durum gösterir. Değerlendirme, derecelendirme, sınama, eleştiri değerlendirmenin ayrı boyutlarıdır ” (Kırıışoğlu; 2002: 214).

2.3. DİSİPLİNE DAYALI SANAT EĞİTİMİ

2.3.1. Tanımı, Amacı, Ortaya Çıkışı ve Gelişimi:

Okullarımızda resim-iş eğitimi derslerinde, her hafta birbirinden kopuk farklı konular işlenmektedir. Bu tür çalışma yönteminde, bilgi ve kavramlar birbirleri ile bağlantısız olduğu için öğrenme tam gerçekleşmez. Öğrenci, bu şekilde ne teknik ne de konu hakkında hedeflenen yeterli bilgiyi alamaz. Oysa öğrenme karmaşık bir süreçtir, zaman alır ve tekrar gerektir. Dolayısıyla bu, her hafta farklı bir etkinlik yapılarak gerçekleşemez. Okullarda resim-iş eğitimi dersinde diğer bir eksiklik de, sadece yada çoğunlukla uygulama çalışmalarına yer verilip, kuramsal boyutun ele alınmayışdır. Bu ise, sanatın ve kültürün dilini öğrenmeyi hep engellemiştir. Diğer bir deyişle görsel okur-yazarlık tam olarak gerçekleşmemiştir. Görsel öğeler

kendiliğinden öğrenilememektedir. Derslerde uygulama kadar kültürel ve eleştirel yönlerde düşünülerek işlenmelidir.

İlk ve orta öğretimde bugüne kadar daha çok uygulamaya ağırlık verildiği için, öğrenciler sanatın, kültürün dilini, eleştiriyi yeteri kadar öğrenememişlerdir. “çoğunlukla eğitimciler uygulamalı çalışmaların görsel algı gelişimi ve duygusal ayırimsama süreci ile gelişebileceğini savunmuşlardır. 1960’lı yıllara kadar uzanan bu görüşlerin etkisi bugün de sürmektedir. 1960’lı yıllarda sanat eğitime yeni bir bakış açısı getirilmiştir. O yıllarda ilk kez sanatın öğretiminden söz edilmeye başlanmıştır. Bu bilişsel yaklaşım daha sonra sanat eğitiminde disiplin-odaklı programları gündeme getirmiştir. Bu yaklaşım sanat eğitiminde estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulamalı çalışmaları bir arada öğretmeyi hedefleyen kapsamlı programlara doğru gelişmiştir” (O. Kırıçoğlu, M. Strocki; 1997: 1-9).

A.B.D.’ de J. Paul Getty Vakfı, 1982’de, Getty Güzel Sanatlar Eğitimi Merkezini (The Getty Center for Education in the Arts) kurmuştur. Bu kuruluşun amacı, Amerika’da resmi okullardaki sanat eğitimini daha kaliteli hale getirmektir. Sanata gereken önemin verilmediğini saptayan ve genel eğitim içinde sanat eğitiminin merkezi bir konuma sahip olmasını amaçlayan merkez, sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve sanatsal uygulamaların oluşturduğu dört disiplinin bileşimini öngören bir sanat eğitimi yaklaşımı benimsemiştir. Merkezde görevli olan sanat eğitimciler başkanı W. Dwaine Greer, bu yaklaşımı Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Disciplin-Based Art Education) olarak isimlendirmiştir (Özsoy; 1998). Bu yaklaşım ülkemizde de çok alanlı sanat eğitimi olarak isimlendirilmiştir.

Sanat eğitiminde kapsamlı bir ünitenin temeli; Estetik, Sanat Tarihi, Eleştiri Ve Uygulama kriterleri üzerine kurulmalıdır. Temelinde sanatsal kültür ve estetik anlayışının yatmadığı etkinliklerin sonucunda oluşturulan ürünlerin sanatsal boyutu eksik ve düzeysizdir. Sadece etkinliklere odaklanmak, bu anlamda sınırlı eğitimi ve yeteneği olan öğrenciler için anlamsız olur. sanatsal uygulamaların kökeninde geniş bir bilgi ve deneyim yatar. Dolayısıyla kapsamlı ve anlamlı bir sanat eğitimi, estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulama kriterleri üzerinde kurulu bir

yaklaşım ile amacına ulaşır. Disiplin Dayalı Sanat Eğitimi, öğrencilerin yaratıcılığını geliştirmek için sistematik bir müfredat programına uyulması, eleştirel bakış açısının geliştirilmesi, tarihsel ve sanatsal kültür değerlerini kavratmayı hedeflemektedir (Artut; 2001).

A.B.D.'nde 20. Yüzyılın son çeyreğinde geliştirilen ve bazı Avrupa ve Asya ülkeleri ile ülkemizi de etkileyen Disiplin Dayalı Sanat Eğitimi modeli iki binli yıllarda da giderek ve gelişerek evrim geçirerek sürdüreceği benzetilmektedir (O. Kırıçoğlu, M. Stockroki; 1997: 1.9).

Sonuçta, sanat eğitiminde dört temel disiplin; çağdaş sanat eğitimi sisteminde öğrencilerin yaratıcı eylemini anlamlı kılacak gerek kuramsal gerekse etkinlik bağlamında, araştırma-inceleme, sorgulama-yargılama mantığı üzerine kurulan bir anlayış olduğu görülmektedir.

2.3.2. Sanat Tarihi:

“ Biçimsel olarak “ sanat tarihi ” bir sanat yapınının, sanatçının ve yapıyla ilişkili öteki bilgilerin incelenmesidir. Sanat tarihi, yapının yaratıldığı ortama bağlıdır ve yaşanan sanat yapınının araştırılmasını kapsar ” (O. Kırıçoğlu, M. Stokrocki; 1997: 1.27). Bir başka deyişle sanat tarihi, belli bir zamana yada kültüre ait sanat yapıtları, sanatçıların sorgulanarak incelenmesi sürecidir.

Sanat tarihi, sanata ilişkin kayıtların sanatçıları, sanat objeleri ve sanatı etkileyen düşünceler hakkında yorumların yapıldığı bir disiplin alanıdır. Bir tarihi rolü üstlenerek sanat yapıtı ve sanatçıları ile ilgili sorular sormak, yorum yapmak öğrencinin eleştirel düşünme becerisini geliştirir.

Çağdaş sanat eğitimcileri öğrencilerini bir sanat tarihçisinin görevini üstlenmeye, onları bir sanat yapıtı ile ilgili sorular sormaya, bir yapıt ve onun

kendilerine verdiği kültür hakkında nasıl bilgi edineceklerini öğrenmeye yönlendirilmelidirler (O. Kırıçoğlu, M. Stokrocki; 1997: 1.27) .

Sanat tarihi öğrenmenin en önemli amacı, belli bir kültürde ve belli bir zaman dilimi içinde oluşan sanat yapıtının, sanat tarihi bilgisi ışığında önemini kavramaktır. Bu amaçla öğrencilerin ilgileri aşağıdaki sorulara çekilmeye çalışılır;

- Bunu kim yaptı? (Bu yapıtın sanatçısı kimdir?)
- Bu nasıl yapıldı?
- Bu nasıl çalışır?
- Bu yapıtın o zamanki insanlar için anlamı neydi?
- Bu niçin yapıldı?
- Bu ne zaman yapıldı?
- Bu yapıt bizce neden hala çok önemli?
- Bu sanat yapıtı hangi döneme, kültüre aittir?
- Bu yapıtın tarihsel olaylarla herhangi bir ilişkisi var mıdır?

2.3.3. Sanat Eleştirisi:

Mitler' e göre sanat eleştirisi, sanat araştırmacısı ve sanata karşı duyarlı tepki verme sürecidir (Aktaran: O. Kırıçoğlu, M. Stokrocki; 1997) . Sanat eleştirisinin amacı tanımlamalar, çözümlemeler, yorumlamalar ve bilgi dayalı yargılar geliştirmektir. Bu süreçte öğrenci mantıklı gerekçelerle tartışmalarda yer almayı, arkadaşlarını dinlemeyi, arkadaşlarının görüşlerine karşı hoşgörüyü öğrenir ve böylece sanat arayışlarını geliştirirler.

Kırıçoğlu'na göre (2002: 130) sanat yapıtı incelemeye önce izleyicide bir alışkanlık yaratmakla başlanır, bunun arkasından kimi yapıtları tanımak ve onlardan tat almak gelmektedir. Adı “ sanat yapıtı inceleme ” olmakla birlikte, doğanın ve kültürel çevrede yer alan her şeyin estetik açıdan incelenmesi, gerektiğinde bu

kapsamda düşünülmalıdır. Eleştiride yapıtın maddesi, biçimi, öyküsü, konusu, sanatçının kullandığı mecazlar, vermek istediği ileti ve yorumlar yer alır. Kişi alışkanlık kazanırken inceler, incelerken tat alır, beğendikçe de alanda derinleşir. Öğrencileri sanat yapıtı üzerinde konuşturmak, sanatın elemanları ve tasarım ilkeleri üzerinde bilgilendirmek, onların algı, imge ve yaratıcılıklarını olumlu etkileyecektir.

“ Edmund Feldman (1970) sanat eleştirisinin ilk evresi geliştirmiş ve onun öğrencisi olan Gene Mitler (1986) de bunu ‘ Bakmayı Öğrenmek ’, ‘ Öğrenmek İçin Bakmak ’ diye adlandırılan bir dizi soruyla geliştirmiştir ” (O. Kırıçoğlu, M. Stokrocki; 1997: 1.21) .

Genelde kabul görmüş sanat eleştirisi yöntemleri dört bölümden oluşur. Bunlar;

1. Betimleme (Tanımlama)
2. Çözümleme
3. Yorum
4. Yargı.

1. Betimleme:

- Orada ne var? Ne görüyorsun?
- Bu hangi sanat formudur? (Resim, özgün baskı, yontu, seramik gibi).
- Ana tema nedir? Resimde neler oluyor? Yakından bakın .
- Hangi çizgiler sanat yapıtında etkin görünüyor? (Düz, eğri, diğerleri).
- Hangi çizgiler sanat yapıtında etkin görünüyor? (Geometrik, organik, her ikisi de).
- Bulduğunuz ana örüntüleri ve dokuları adlandırın.
- Yapıtın boyutları nasıl?

2. Çözümleme:

- Bu sanat yapıtı nasıl oluşturulmuştur? Nasıl yapılmıştır?
- Bu resimde şekiller nasıl düzenlenmiş? (Simetrik, üçgen, dairesel, kesişen).
- Renkler nasıl düzenlenmiştir? Renkler açık mı? Koyu mu? Yoksa her ikisi birden mi baskın görünüyor?
- Uzam nasıl düzenlenmiş? Birbirini örten biçimde üç boyutlu mu, her ikisi mi? Ön plan, orta plan ve arka planı bulun.
- Işık ve renk değerleri nasıl düzenlenmiş? (Gölgeleme yok, hafif gölgeleme, koyu ile derinlik fikrinin sağlanması, fazla zıtlık gibi).
- Yapıt heykel ise, hafif yoksa ağır bir görüntü mü var? Boş alanlar var mı? İç bükey yada dış bükey yüzeyleri var mı? Yada her ikisi de mi var?
- Sanatçı bu yapıtı hangi teknikle yapmış? (Çizgi, boya, kolaj yada oyma, diğer).
- Ne çeşit gereçler kullanılmış? (Kil, ağaç, yağ, diğer).
- Fırça darbeleri nasıl? (Geniş, dağınık, ince, karışık).
- Yapıtın pürüzlü ve dokulu yüzeyleri var mı?

3. Yorumlama:

- Sanat yapıtının teması nedir? Ne demek istemektedir? Yorumlama başlı başına anlama yada anlam çıkarma sürecidir; duygusal bağlantılar, simgeler, çağdaş ve tarihsel yorumu kapsar.
- Renkler sizi duygusal açıdan nasıl etkiliyor? Kendinizi mutlu, üzüntülü yada başka bir etki altında mı hissediyorsunuz?
- Yapıtın yüzeyine dokunduğunuz zaman nasıl bir his alıyorsunuz?
- Yapıt; nasıl bir ses veriyor?
- Yapıt; ne gibi bir tat veriyor?
- Yapıt; nasıl kokuyor?
- Bu çalışmaya bir başlık bulun.
- Hangi simgeleri görüyorsunuz?
- Renkler neyi simgeliyor? (Mavinin bağımlılığı simgelediği gibi).
- Bu çalışma bugün insanlara ne ifade ediyor?
- O zaman ne demek istemişti?

4. Yorumlama:

- Bu yapıt sizce önemli mi? Neden?
- Bu yapıt sizce güzel mi? Neden?

Kuram:

- Bu sanat mıdır?

Bir sanat kuramı, nesnelerin yada olayların neden sanat olarak kabul edildiğini açıklama çabasıdır. Sanat kuramları sadece bütün sanat yapıtlarınca paylaşılan özellikleri belirleyen önerilerden oluşur.

- Taklitçi yada yansıtmacı kuram; sanatçı yada ana temayı doğru ve kesin bir biçimde tanımlamaya çalışır; olay, insan ve nesnelere.
 - Biçimci kuram; sanatçı alışılmışın ve görülenin dışında sanat elemanları; çizgiler, şekiller, renkler, uzam kullanır.
 - Dışavurumcu kuram; sanatçı ruh durumunu yada simgeleri vurgular.
 - İşlevsellik; sanatçı yapıtında, dinsel, eğitsel yada bir ilkeyi yayma açısından yararlı olduğu durumları açıklamayı amaçlar.
- Bu yapıtın sana en değerli ve anlamlı gelen yönü hangisidir?

2.3.4. Estetik:

Estetik, sanatın doğasını, kapsamını, değerinin ve kökenini inceler. Bir güzellik bilimidir, sanatı sorgular.

Afşar Timuçin' e göre (1993) “ güzelin gerçek yaratıcısı sanatçıdır, bu durum estetikçinin ve izleyicinin önemini azaltmaz. Estetiği sanatçı yaratır. Bizi

estetiğin bilgisine, sanatçının yarattığı yapıtın özüyle yada oluşum koşullarıyla ilgili bilgiye estetikçi ulaşır ” (Aktaran: Kırışoğlu; 2002: 138) .

Okullarda estetik öğretiminin amacı çocukların ve gençlerin sanat hakkında konuşabilmesini sağlamaktır. Okullarda estetiğin konuları yalnız sanat yapıtları ile sınırlı tutulmaz, çevre, doğa, insanın günlük yaşamına gitmiş her nesne güzellik yönünden tartışılır. Çocuklara verilmek istenen estetik eğitimim hedefi; estetik deneyimler yaşatmak ve bunu düşünel boyuta taşıyarak kendilerine güzellik adına bir birikim sağlayabilmedir (Kırışoğlu; 2002).

Öğrencilere sanat kavramlarını ve sanat tercihleri, sanatın doğası, güzellik gibi konularda tartışılan sorular ise şunlardır:

- Bir sanat yapıtı nedir?
- Güzellik nedir?
- Doğadaki güzellik ile sanattaki güzellik arasında ne fark vardır?
- Bir insanın bir sanat yapıtını tam anlamıyla değerlendirebilmesi için ne kadar bilgiye gereksinimi vardır?
- Bir sanat yapıtı niçin değerli yada önemlidir?
- Bir özgün yapıt, bir taklit ve bir tıpkı basım arasındaki farklar nelerdir?

2.3.5. Uygulama:

Uygulamalı çalışma; atölye içinde gelişen, doğrudan yapmaya yönelik çalışma sürecidir. Uygulamalı çalışmalar, plan yapma, tasarım ve üretim yollarını içine alır. Bu kapsam içinde ayrıca öğrencilerin çalışmalarının gelişimlerini, sonuçlarını değerlendirme yollarını içine alır. Bu kapsam içinde ayrıca öğrencilerin çalışmalarının gelişimlerini, sonuçlarını değerlendirme yolları ile ürünlerini en güzel nasıl sergileyecekleri de yer alır (O. Kırışoğlu, M. Stokrocki; 1997: 1.6-1.44) .

Uygulamalı çalışmalar içinde öğrenilebilecek konular şöyle sıralanabilir:

- 1- Görmeyi öğrenmek.
- 2- Araç ve gereci beceri ile kullanmayı öğrenmek.
- 3- Gerecin sınırlılıkları ve olanakları içinde yaratıcıda ve izleyicide doyum sağlayacak, biçimler yaratmayı öğrenmek.
- 4- Yaratılan bir formda estetik değerler yanında güçlü bir anlatım yaratmayı öğrenmek (Kırışoğlu; 2002).

Uygulamalı çalışmalarda bilgi, beceri ve ustalık deneyimlerle alıştırmalarla elde edilir.

Kısaca disiplinli bir ortamda edinilen bilgilerin somut hale dönüştürülmesi işlemi uygulamayı oluşturmaktadır.

BÖLÜM 3

METODOLOJİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama teknikleri, uygulama, verilerin çözümlenmesinin genel nitelikleri ve uygulamada kullanılan yöntem ve teknikler gibi konuların açıklamalarına yer verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın genel nitelikleri ile deneysel bir model olup niteliksel karşılaştırmalara dayanmaktadır. Kontrolsüz ön ve son test deneme modeli kullanılmıştır. Araştırma, ön, son test ve uygulama çalışmasının sonucunun değerlendirilmesinden elde edilecek veriler üzerinde yürütülecektir.

Ön test ve son test sonuçları birbirleriyle karşılaştırılacaktır. Araştırmanın deneysel planı şöyledir:

Deney Grubu	Test	Deney (Programın Uygulanması)	Test
	Ön Test	Bu araştırma için seçilen sanat eğitimi yönteminin uygulanması	Son Test

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada öncelikle ilgili kaynak ve araştırmaların belirlenmesi amacıyla kaynak taraması yapılmıştır. Uygulama çalışması için Resim-İş dersinde, ilk önce ön test verilerek öğrencilerin tarihi çevre hakkındaki mevcut bilgileri ölçülmüştür ve ardından Disipline Dayalı Sanat Eğitimi Yöntemi ile hazırlanan ders programı uygulanmıştır ve daha sonra son test uygulanmıştır. Deney aşaması, Disipline Dayalı Sanat Eğitimi yöntemi ile hazırlanan ders programı ile gerçekleştirilmiştir. Deney, tarihi çevre hakkında düz anlatım yolu ile bilgi aktarımı, slayt gösterisi, gezi-gözlem-inceleme ve uygulama çalışmalarından oluşmaktadır. Uygulama çalışmasında her öğrenci birbirinden farklı teknikler kullanmıştır.

Uygulama okulu belirlendikten sonra, 7. sınıflardan random yolu ile 21 kişilik deney grubu da belirlenmiştir. Konu anlatımı ve slayt sunumundan sonra gezi-gözlem-inceleme için öğrenci velilerinden izinler alınmıştır. Resmi makamlardan gerekli izinler de alındıktan sonra 5 Mayıs 2003 tarihinde Hacı Bayram Camii'ne gezi gerçekleştirilmiştir. Cami içinde 17. ve 18. yüzyıl Osmanlı mimari süsleme özelliği taşıyan kalem işi süslemeler ile ilgili sanat tarihsel, eleştirel ve estetiksel bilgi edinmeye yönelik soru yaprakları yanıtladıktan sonra, motiflerin eskizleri çizilmiştir. Çizilen motifler, daha sonra sanatsal bir forma dönüştürülmüştür.

3.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Ankara, Yenimahalle ilçesine bağlı Şükufe Nihal İlköğretim Okulunun 2. Kademe 7. sınıfları olarak belirlenmiştir. Araştırmanın kapsamına ilköğretim 2. Kademe 7. sınıfların alınışının nedeni; ilköğretim 2. kademe ders programı 7. sınıflar özel amaçları, 26. maddesinin “ tarihi çevre ” konusu ile ilişkili olmasıdır.

Araştırmanın örneklemini, Şükufe Nihal İlköğretim Okulu, 2. kademe 7. sınıflarından (7-A, 7-B, 7-C) şubelerinden random yolu ile seçilen 21 öğrenci oluşturmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın kuramsal kısmını ile ilgili veri toplamak için kütüphane çalışması yapılmıştır. Tarihi çevre, resim-iş eğitimi, Ankara'nın tarihi mekanları, Hacı Bayram Camii ve Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Çok Alanlı Sanat Eğitimi) konularında literatür taraması yapılmıştır. Gazi Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi, Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, Kültür Bakanlığı Kütüphanesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi ve YÖK Dokümantasyon Merkezi Tez Tarama bölümünden yararlanılmıştır.

Diğer veriler açık uçlu 8'er sorudan oluşan ön ve son test ile öğrencilerin uygulamalı çalışmalarından toplanmıştır. Testler uzman görüşleri alındıktan sonra hazırlanmıştır. Deney öncesinde uygulanan ön test, 28 Nisan 2003 tarihinde, deneyin gerçekleştirilmesinden sonra 22 Mayıs 2003 tarihinde de son test uygulanmıştır. Uygulamalı çalışmalar ise deney esnasında oluşturulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Kütüphane çalışmasından elde edilen kuramsal bölümüm oluşumunda kaynak olarak kullanılmıştır. Ayrıca cami içinde yapılan çalışma, uygulamanın hatlarını oluşturmakta kullanılmıştır.

Ön ve son testten elde edilen verilerin analizi ise; öğrencilerin sorulara verdiği cevapların tek tek incelenip, yorumlanması ile yapılmıştır. Ön ve son testte

yer alan soruların her birine sırasıyla tüm öğrencilerin verdiği yanıtlar çıkarıldıktan sonra, benzer yanıtlar ve farklı yanıtlar belirtilerek gruplandırılmıştır.

Her bir öğrencinin yaptığı uygulamalı ürünler ise, uygulamalı çalışmaların değerlendirilmesinde dikkat edilecek kriterlerine göre değerlendirilmiştir. Bunlar;

- a- Yaratıcı öğeler, özgünlük
- b- Verilen bilgileri alma, çözümlenme ve uygulama yetisi
- c- Anlatım gücü
- d- Teknik beceri,zamanı ve araç-gereç kullanma yeterliliği (M.E.B. İlköğretim Okulu Resim-İş Programı, 2000).

Bu kriterler doğrultusunda her bir öğrencinin hangi malzemeyi ve tekniği seçip, nasıl ve ne tür bir uygulama yaptığı yorumlanmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde deney evresinde yapılan uygulamalar, ders planları ve ön, son test sonuçlarını ele alınmıştır. Deney sonucunda ortaya çıkan uygulamalı öğrenci ürünleri ayrı ayrı ele alınıp incelenmiştir.

4.1. PROJE DERS PLANI

Projenin Adı: Tarihi Çevre Bilinci, Hacı Bayram Camii Gezisi ve Kalem işi Motif Uygulaması.

Çalışma süresi: 5 Ders (40+40+40+40+40=200 Dk.).

Seviye(Sınıf): İlköğretim 7. Sınıf

Yöntem: Düz Anlatım, Soru-Cevap, Gezi- Gözlem, Uygulama, Disipline Dayalı Sanat Eğitimi.

Tanıtım: Resim-iş dersi kapsamında, bu dersin genel amaçları ve özel amaçları arasında yer alan “ Tarihi Ören Yerlerini, Anıtları, Müzeleri, Sanat Galerilerini, Atölyelerini ve Sanat Stüdyolarını Tanıyarak, Kültür ve Tabiat Varlıklarına Sahip Çıkabilme ” amacına paralel olarak tarihi çevre duyarlılığı uyandırılması için hazırlanan bu projede, İlköğretim 2. Kademe 7.sınıf öğrencileri ile bir çalışma yapılacaktır. Bu çalışmada bir ders süresince öğrencilerin ön bilgilerini ve hazır bulunuşluklarını tespit etmek amacıyla ilk başta ön test uygulanacak, ardından “ Tarihi Çevre Bilinci ” hakkında anlatım ve soru-cevap yöntemi ile

bilgilendirme yapılacak ve daha sonra yaşadıkları çevredeki tarihi zenginlikleri anlatan bir slayt sunusu yapılacaktır. Slayt gösterisinden sonra özellikle Hacı Bayram Camii hakkında detaylı bilgiler verilecektir. Tarihi çevre bilinci ve öğrencilerin yaşadıkları şehirdeki tarihi mekanlar hakkında bilgilendirmeler yapıldıktan sonra ders dışında bir gün Hacı Bayram Camii'ne gezi düzenlenecek ve burada öğrenciler sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik disiplinlerden oluşan soruları cevaplandıracaklardır. Cami içerisinde tavan, konsol ve pencere kenarlarında yer alan kalem işi süslemeler incelenecek ve her öğrenci bir yada birkaç motifin detaylı çizim çalışmasını yapacak, geziden sonra yapılacak ilk derste gezi-gözleme ilişkin genel bir değerlendirme yapılacak ve ardından cami içinde çizilen motifler hakkında konuşulup, her öğrencinin bu motifleri farklı, özgün ve yeni bir tasarım yaparak sanatsal bir ürüne dönüştürmeleri istenecektir. Uygulamalar esnasında herhangi bir konu ve malzeme sınırlaması getirilmeyecektir. Özellikle tasarım ve uygulama konusunda öğrenciler serbest bırakılarak, özgün ve yaratıcı ürünler ortaya koymaları sağlanacaktır. Öğrenci tarihsel değeri olan yüzeysel süslemeleri yeni bir sanatsal form içinde kullanacaktır. Uygulama üç ders saatinde tamamlanacak ve uygulama dersinin son on dakikasında derste son test uygulanacaktır.

Not: Taşıdığı tarihi, kültürel ve sanatsal değerlerin yanı sıra ibadete açık olarak kullanılan bir tarihi mekan olması sebebiyle koruma bilinci geliştirilmesinde uygun bir mekan olduğu için Hacı Bayram Camii gezi-gözlem için seçilmiştir.

Kavramların Tanımlanması:

Betimleme: Gözlenen olguları, olduğu gibi kayıt etme.

Bezeme: Her türden kullanım eşyası ve mimarlık ürünü üzerinde süslemeye yönelik olarak yapılan çalışmaların tümü,tezyin,süs.

Dekoratif: Değişiklik göstermeyen, sınırlı uzunluk ve genişliğe sahip süsleyici unsur.

Estetik: Sanatın doğasını, kapsamını, değerini ve kökenini inceler.

Eski Eser: Tarih öncesi ve tarihi devirlere ait kültür, ilim sanat ve dinle ilgili yer üstünde ve yer altında bulunan taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları.

Kalem İşi: Yüzeylerin renkli boyalarla, fırça ile süslendiği tekniğin adıdır.

Koruma Bilinci: Doğal ve kültürel varlıkların bakımı, kullanımı, bozulmadan ileri kuşaklara aktarılabilmesi için her türlü çalışmalardır.

Kültürel Miras: Bir toplumun sahip olduğu, geçmişten gelen, o toplumu oluşturan, kolayca tahrip olan, bozulan ve bir kez yok olduğunda yerine yenisinin konması olası olmayan değerler bütünüdür.

Kültür Varlığı: Bir topluluğun maddi ve manevi tüm varlığıdır.

Motif: Bezemede süs olarak kullanılan ayrı ayrı biçimlere denir.

Sanat Tarihi: Biçimsel olarak “sanat tarihi ” bir sanat yapıtının, sanatçının ve yapıtla ilişkili öteki bilgilerin incelenmesidir. Sanat tarihi öğrenmenin amacı, belli bir kültürde ve belli bir zaman dilimi içinde oluşan sanat yapıtının, sanat tarihi bilgisi ışığında önemini anlamaktır.

Sanat Eleştirisi: kitle iletişim araçları yöntem ve sanat çalışmalarının-ürünlerinin yapısını tanımlama, analiz etme ve yorumlama.

Tarihi Çevre: Geçmişten günümüze uzanan maddi, manevi değerler sürecini bir arada bulunduran sistemi kapsamaktadır. Başka bir deyişle uygarlıkları günümüze aktaran soyut ve somut belgelerin birikimidir.

Tarihi Doku: Tarih içinde oluşmuş, dokunmuş tüm yapılardır. Kentlerin yaşanmışlık belirtisidirler.

Amaçlar:

a) Sanat Tarihi İle İlgili Amaçlar; yaşadıkları çevrede sahip oldukları tarihsel değeri ve dokusu olan mekanları tanıyabilme ve buralarda yaşamış uygarlık ve devletlerin yaşam biçimlerini, arkalarında bıraktıkları eserleri tanıyabilme ve bunların önemini kavrayabilme. Bu eserlerin geçmişten geleceğe köprü görevi oluşturduğunu anlayabilme. Tarihi süreç içinde dekoratif süsleme sanatlarında kullanılan renk biçim ve anlam ilişkilerini kavrayabilme.

b) Sanat Eleştirisi İle İlgili; incelenen tarihi dokunun (eser) tanımlama ve çözümlenme basamaklarını kullanarak sanatsal düzenlemede ilke ve unsurlarını kavrayabilme, eseri yorumlama ve yargılama aşamaları ile de tarihi mekanla (eser) olan etkileşimlerini somut ifadelerle anlatmalarını sağlayabilme.

c) Estetik İle İlgili; Tarihi çevrenin geçmişten günümüze uzanan ve geleceğe bir köprü görevi taşıdığına önemini kavranılabilmesi ve koruma bilincinin geliştirilebilmesi.

d) Uygulama İle İlgili; tarihsel değeri ve dokusu olan yüzeysel süslemelerin (kalem işi) bir sanatsal form içerisinde kullanılabilmesi ve yaratıcılığın kullanılabilmesi.

Gerekçe: Tarihi çevre eğitimi ile tarihi eser ve kültürel varlıkların tanınmasının, önemini ve korunmasının gerekliliğini anlama. Öğrencilerin yaşadıkları çevrede tarihi dokusu olan mekanların farkına varmalarını sağlama ve onların önemini anlama, onlardan esinlenerek de özgün ve yaratıcı çalışma (ürün) yapabilme becerilerini geliştirme.

Araç, Gereç ve Diğer Materyaller: Ön-son test kağıtları, Ankara'daki tarihi çevre ile ilgili slaytlar (90 adet), slayt makinesi, karartma için perdeler, eskiz kağıtları, cami içi gezi-gözlem çalışma kağıtları, kurşun kalem, silgi ve uygulama konularının özelliğine göre malzemeler.

Öğretmenin Hazırlığı: Bir gezi programı hazırlanacak ve gerekli resmi yazışmaların başlatılması için öğrenci ailelerinden geziye katılma dilekçeleri istenecek. Ön ve son test hazırlanacak. Tarihi çevrenin önemi ile ilgili bir ders planı hazırlanacak. Gidilecek tarihi mekan (Hacı Bayram Camii) ile ilgili detaylı bilgi toplanacak ve gezi öncesinde mekan gidilip gezilecek, yetkililerle görüşülecek. Eski Ankara'nın tarihi çevresi ile ilgili slaytlar hazırlanacak ve sunuşa hazırlanacak.

Öğrencinin Hazırlığı: Ailesinden geziye katılacağına dair dilekçe getirecek. Gezi-gözlem (Hacı Bayram Camii) öncesi ve sonrası çalışmaları yapacak, gerekli malzemeleri getirecek.

Değerlendirme:

1. Sanat tarihi ile ilgili, tarihi çevrenin önemini kavramış mı?
2. Sanat eleştirisi ile ilgili, sanatsal düzenleme ilke ve unsurlarını kavrayabilmiş mi?
3. Estetik ile ilgili, tarihsel dokunun niçin değerli olduğunu ve neden korunması gerektiğini kavrayabilmiş mi?
4. Gezi-gözlem esnasında edindiği bilgilerden yararlanarak özgün bir çalışma ortaya koyabilmiş mi?
5. İncelediği ve çizdiği motifleri uygun bir malzemeyle çalışabilmiş mi?
6. İncelenen motiflerin renk, şekil ve kompozisyon ilişkilerini kavrayabilmiş mi?
7. Temiz ve düzenli çalışabilmiş mi?

8. Süreyi iyi kullanabilmiş mi?

4.2. GÜNLÜK PLAN 1

Tarih: 28.04.2003

Konu: Tarihi Çevre Bilinci (Ön Test, Konu Anlatımı)

Sınıf: İlköğretim 7. Sınıflar

Süre: 40 Dk.

Yöntem ve Teknik: Düz Anlatım, Soru-Cevap

Amaç: (26) 1. Tarihi eserleri, anıtları, müzeleri, galerileri, sanatçı ve tasarımcı atölyelerini tanıyarak sanat eserlerini koruyabilme (İlköğretim Okulu Ders Programları; Resim-İş Programı 6-7-8, M.E.B. Yay. İstanbul. 2000).

2. Öğrencilerin tarihi çevre konusunda hazırbulunuşluklarının öğrenilebilmesi, ölçülebilmesi.

3. Tarihi çevre hakkında genel bilgi edinebilme.

4. Tarihi çevrenin önemi ve korunması gerektiğini kavrayabilme.

5. Ankara'nın tarihini kısaca tanıyabilme.

Davranışlar:

1. Ön testi yanıtlama.

2. Tarihi çevrenin tanımını yapma, örneklendirme.

3. Tarihi çevrenin önemini söyleme.

4. Tarihi çevrenin korunması gerektiğini belirtme.

5. Ülkemizin tarihi çevre açısından zengin bir ülke olduğunu belirtme.

6. Yaşadığımız şehrin (Ankara) tarihinden ve tarihiyle zengin dokusundan bahsetme.

7. Karşılıklı soru sorma ve cevaplama.

8. Yapılacak slayt gösterisi ve gezi- gözlem hakkında dikkat edilecek noktaları söyleme.

İşleniş:

1. Dersin ilk on dakikasinda öğrencilere ön test dağıtılır ve yanıtlamaları istenir. Ön test tamamlandıktan hemen sonra düz anlatım yolu ile tarihi çevrenin tanımını yapılır ve örnekler verilir,

Tarihi çevre: Dar anlamıyla geçmişten izler taşıyan çevredir. Geniş anlamıyla ise, eski uygarlıklardan günümüze ulaşan kalıntılara, bina ev ve binalar bütününe denir. Bir başka deyişle, tarihi çevre geçmişten günümüze uzanan maddi ve manevi süreci bir arada bulunduran sistemi kapsamaktadır.

2. Tanımlamalar yapıldıktan sonra tarihi çevrenin yok edilmesinin, kültürel değerlerinde yitirilmesine neden olacağından söz edilir. Tarihi çevrenin insan psikolojisinde olumlu yönde etkiler bıraktığı, estetik bütünlük taşıyan görüntüleriyle yediden yetmişe herkesin iç dünyasına huzur verdiğiinden bahsedilir.

3. Tarihi çevrenin basit bir yapı yada kalıntı bile olsa en ufak ayrıntısının, o yapı hakkında çok şey anlattığının üzerinde durulur. Tarihi belge niteliği taşımalarından ve bu hazinelerin muhakkak geleceğe taşınmasının önemi üzerinde durulur. Gelişmiş toplumların kendilerini geleceğe hazırlamalarındaki en önemli etkenin bu tarihi ve kültürel değerleri korumak ve geleceğe iletmek için yaptıkları çalışmalar olduğunun altı çizilerek belirtilir. Bu değerli varlıkların önemli ve korunmaları gerektiği örneklerle anlatılır.

4. Tarihi çevre kaynakları açısından ülkemizin dünyanın en zengin ülkelerinden biri olduğu anlatılır ve örnekler verilir. Ardından kültürel kimliğimizin zenginleşmesi ve pekişmesi için, bu kültürel mirasın korunması, özümsemesi ve gelecek kuşaklara taşınmasının gerektiği vurgulanır.

5. Öğrencilere yaşadıkları şehirde (Ankara) bildikleri tarihi mekanları sorulur ve yanıtlar alınır. Alınan yanıtlar üzerine Ankara'nın tarihi geçmişi hakkında kısaca bahsedildikten sonra, şehrin sahip olduğu tarihi mekanlardan örnekler verilir.

6. Soru-cevap yöntemi ile öğrencilerin soruları alınır ve yanıtlanır. Bir sonraki derste öğrencilere Ankara'nın tarihi mekanlarını anlatan bir slayt gösterisi izleyeceklerini ve bunun ardından Hacı Bayram Camii'ne gezi-gözlem ve incelemeye gidecekleri söylenir ve ders tamamlanır.

Araç, Gereç ve Diğer Materyaller: Ön test kağıtları, kurşun kalem, silgi ve öğretmenin ders notları.

Öğrencinin Hazırlığı: Derste hazır bulunmak ve kalem silgi bulundurmak.

Öğretmenin Hazırlığı: Tarihi çevre bilinci hakkında araştırma yapmak ve ders notu hazırlamak. Ön testler hazırlanıp, çoğaltılır ve öğrencilere dağıtılır.

Değerlendirme:

1. Tarihi çevre denilince aklınıza gelenler nelerdir?
2. Sizce tarihi çevreyi neler oluşturmaktadır?
3. Ankara'da bildiğiniz yada gittiğiniz tarihi mekanlar var mı?

4.3. ÖN TEST UYGULAMASI VE ÖĞRENCİLERİN VERDİĞİ

YANITLAR:

Disipline Dayalı Sanat Eğitimi yöntemi ile hazırlanan ders öncesinde öğrencilere 8 sorudan oluşan açık uçlu bir test uygulanmıştır (Ek 7). Öğrencilerin

konu hakkındaki düşüncelerini daha net tespit edebilmek ve şıklı cevaplar ile sınırlandırmadan çıplak düşüncelerini belirleyebilmek amacıyla sorular açık uçlu yöneltilmiştir. Ön testte yer alan sorular ve öğrencilerin verdiği yanıtlar şöyledir:

1- **“Tarihi çevre hakkında bildikleriniz nelerdir? Yazınız”** sorusuna öğrenciler şu yanıtları vermişlerdir:

1.Öğrenci: “ Eski çağlardan kalma eserler ”,

2.Öğrenci: “ O çevrenin eskiden beri kalmış olduğudur. O çevrede eskiden beri kalmış eserler, uygarlıklar, tarihi kalıntılar bulunur ”,

3.Öğrenci: “ Eskiden kalma eserlerin yani tarihi eserlerin sergilendiği ya da bulunduğu mekanlar ”,

4.Öğrenci: “ Tarihi kalıntısı çok olan, tarihten kalan eserleri çok olan bir çevre ”,

5.Öğrenci: “ Çok eski zamanlardan kalmış tarihi mekanlar ”,

6.Öğrenci: “Önceki yüzyıllardan kalma tarihi eserlerin, kalıntılarının buldukları alan veya çevreye denir ”,

7.Öğrenci: “Eskiden devletlere ev sahipliği yapmış alanlara ve günümüze kadar taşınan yerler ”,

8.Öğrenci: “ Eskiden kalan, eski, dökülmüş kalan evler ve eskiden kalan miraslar ”,

9.Öğrenci: “ Eskiden kalan tarihi eserler ”,

10.Öğrenci: Soruyu yanıtsız bırakmıştır.

11.Öğrenci: “ Eskiden kalma yerlerdir, eşyalar, binalar gibi ”,

12.Öğrenci: “ Eskiden kalma eşyalardır”,

13.Öğrenci: “ Eskiden kalma eserlerdir”,

14.Öğrenci: “ Eskiden kalma çeşitli şekillerdeki binalardır ”,

15.Öğrenci: “ Eski çağlardan kalma birçok yapı ve eserin bir çevrede toplanmasıdır ”,

16.Öğrenci: “ Eski zamanlardan kalma antikaların bulunduğu ortamlar ”,

17.Öğrenci: “ İnsanların kültür ve uygarlık düzeyini belirler ”,

18.Öğrenci: “ Eskiden kalmış yapıtlar, eski uygarlıklardan kalan eserler ”,

19.Öğrenci: “ M.Ö. ve M.S. başka devletlerden, başka uygarlıklardan kalma yerlerdir ”,

20.Öğrenci: “ Eski çağlardan kalmış önemli yerlerdir”,

21.Öğrenci: “ Eskiden kalan, eski evlerdir ” yanıtlarını vermişlerdir.

2- “ Sizce tarihi çevre önemli mi ?, önemli ise neden? Yazınız ” sorusuna öğrenciler şu yanıtları vermiştir:

1.Öğrenci: “ Evet önemli, çünkü tarihi çevre, insanların düşünce dünyasını geliştirir. Yeni yeni şeyler öğrenmesini sağlar ”,

2.Öğrenci: “ Bence önemlidir ”,

3.Öğrenci: “ Önemlidir, tarihi çevrede yaşarsak eski tarihlerimizi öğreniriz. Tarihimizi bilmek kültürümüzü geliştirir ”,

4.Öğrenci: “ Önemlidir, çünkü turizmi de canlandırır ”,

5.Öğrenci: “ Önemlidir. Eski çağlardan kalan bazı eserler insanlar için önemlidir ”,

6.Öğrenci: “ Önemlidir ”,

7.Öğrenci: “ Önemlidir, o zaman yaşamış insanların hayatını açıklar ”,

8.Öğrenci: “ Önemlidir ”,

9.Öğrenci: “ Önemli ”,

10.Öğrenci: “Önemli, çünkü turist yönünden ve döviz yönünden katkı sağlar”,

11.Öğrenci: “ Önemlidir, çünkü insan hayatını daha güzelleştirir”,

12.öğrenci: “ Önemli ”,

13.Öğrenci: “ Önemlidir, çünkü her yerin kendine özgü tarihi güzellikleri vardır ”,

14.Öğrenci: “ Önemli, eskiden kalan hazine olduğu için ”,

15.Öğrenci: “ Önemlidir, çünkü bir ülkenin tek dayanağıdır ”,

16.Öğrenci: “ Önemli, bence böyle bir çevrede yaşamak güzeldir ”,

17.Öğrenci: “ Önemlidir, çünkü eski çağlardan kalmış eserler bizim eğitimimize birazda olsa katkıda bulunur ”,

18.Öğrenci: “ Önemlidir. Ülkemize turist çektiği için. Bu da devletimiz için çok iyidir ”,

19.Öğrenci: “ Önemlidir, çünkü onlar bize dedelerimizden kalmıştır ”,

20.Öğrenci: “ Önemlidir, geçmişe ait oldukları için ”,

21.Öğrenci: “ Tarihi çevre önemlidir, bizim öğrenmemizi sağlıyor ”
yanıtlarını vermişlerdir.

3- “ Tarihi değer taşıyan kültür ve tabiat varlıkları ve sanat eserleri korunmalı mı? Neden? Yazınız ” sorusuna öğrenciler şöyle yanıt vermiştir:

1.Öğrenci: “ Korunmalı çünkü, insanların ve turistlerin gezip görebileceği hiçbir görsel yer olmaz ve insanlar geçmişleri hakkında hiçbir şekilde bilgi sahibi olamaz ”,

2.Öğrenci: “ Korunmalı çünkü bize tarihi açıdan bilgi verir bu eserler ”,

3.Öğrenci: “ Korunmalıdır çünkü ülkemize döviz girer, turistler gelir, beğenilen bir ülke ve değerlerine sahip çıkan bir ülke olmamız için ”,

4.Öğrenci: “ Korunmalı çünkü sanat eserleri atalarımızdan kalmış ortak mirastır ve biz bunları korumalıyız ”,

5.Öğrenci: “ Korunmalıdır, çünkü bir devleti kültür ve sanat oluşturmaktadır”,

6.Öğrenci: “ İnsanların emekleri sonucu oluştuğu için”,

7.Öğrenci: “ Korunmalıdırlar ”,

8.Öğrenci: “ Korunmalı, gezip görmek için ”,

9.Öğrenci: “ Korunmalı, çünkü onlar büyüklerimizden bize kalmış eserlerdir”,

10.Öğrenci: Soruyu yanıtsız bırakmıştır.

11.Öğrenci: “ Korunmalı ”,

12.Öğrenci:“ Korunmalıyız, örneğin Atatürk’ün eşyalarını görmek ve onlara dokunmak güzel bir duygu ”,

13.Öğrenci: “ Evet korunmalı, sanat eseri, müze vb. yerlerde saklanmalıdır ”,

14.Öğrenci: “ Korunmalı çünkü onları öğrenmeliyiz ”,

15.Öğrenci: “ Korunmalı çünkü bunlar ülkeye para kazandırır ”,

16.Öğrenci: “ Korunmalıdır çünkü, gelecek kuşakların bunlara ihtiyacı vardır ”,

17.Öğrenci: “ Korunmalıyız ”,

18.Öğrenci: “ Korunmalıdır, çünkü ülkemiz açısından gelir kaynaklarıdır ”,

19.Öğrenci: Soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

20.Öğrenci: “ Korunmalı, çünkü onlar bizim ekonomik yaşantımızda önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle onlara zarar vermemeliyiz ”,

21.Öğrenci: “ Korunmalıyız ” yanıtlarını vermişlerdir.

4-“ Tarihi çevrenin korunması için neler yapılmalıdır? ” sorusuna öğrenciler şu yanıtları vermişlerdir:

1.Öğrenci: “ Onları korumalı ve insanlara bu konuda bilgi vermeliyiz, geziler düzenleyerek insanlara tarihi eserlerin ne kadar güzel olduğunu göstermeliyiz ”,

2. Öğrenci: “ İnsanların duyarlı ve daha bilinçli olması gerektiğini düşünüyorum ”,

3.Öğrenci: “ Değerlerimize sahip çıkmalı,zarar verenleri uyarmalıyız ”,

4.Öğrenci: “ Tarihi çevre korumak için bir kurum kurulmalıdır ve insanlar gönüllü olarak ve de devlet koruma altına almalıdır ”,

5.Öğrenci: “ Bu yerlerde güvenlik görevlileri olmalı ”,

6.Öğrenci: “ İnsanlar bilinçli bir şekilde davranmalı ”,

7.Öğrenci: “ Müzelere taşınmalı, teknolojik koruma yolları da olabilir”,

8.Öğrenci: “ Tarihi çevreye zarar verenleri uyarmalıyız ”,

9.Öğrenci: “ Tarihi çevrenin korunması için el ele gelmemiz lazım ”,

10.Öğrenci: “ Zarar vermemeliyiz ”,

11.Öğrenci: “ Onları müzelerde korumalıyız ”,

12.Öğrenci: Soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

13.Öğrenci: “ Elimizden gelen her şeyi yapmalıyız ”,

14.Öğrenci: “ Hep birlikte onu koruyup, zarar verenleri uyarmalıyız ”,

15.Öğrenci: “ Müzelere koyulmalıdır ”,

16.Öğrenci: “ Çeşitli müzeler yapılıp, korunması lazım ve büyük eserlerin korunması için de insanların bilgilendirilmesi lazım ”,

17.Öğrenci: “ Tarihi eserler hakkında bilgilenmeliyiz ”,

18.Öğrenci: “ Tarihi çevrenin korunması için yapılan önlemler daha da arttırılmalıdır ”,

19.Öğrenci: “ Zarar vermemeliyiz ”,

20.Öğrenci: “ Onu güzelleştirmeli ve onları korumalıyız ”,

21.Öğrenci: “ Oralara askerler koymalıyız ” yanıtlarını vermişlerdir.

5-“ Eğer tarihi ve kültürel değerler korunmasalardı ne olurdu? ”
sorusuna öğrenciler şu yanıtları vermişlerdir:

1.Öğrenci: “ Biz hiçbir şekilde eskiden kalmış eserler hakkında bir bilgimiz olmazdı. Tarihimizden görsel hiçbir şekilde kafamızda bir şekil olmaz ”,

2.öğrenci: “ Türkiye'nin öz geçmişi olmazdı ve yeni gençler ve eski tarihten habersiz kalırlardı ”,

3.Öğrenci: “ Ülkemiz çağdaş bir ülke olmazdı ve kimse bizim ülkemize gelmezdi ”,

4.Öğrenci: “ Hiç kimse geçmişini bilmezdi ”,

5.Öğrenci: “ Hiçbir insanın geçmişi olmamış olur. Çünkü , bir insanı tarihi oluşturur, geçmişi oluşturur ”,

6.Öğrenci: “ İnsanların tarihine karşı fazla ilgisi olmazdı ”,

7.Öğrenci: “ İnsanlık gelişemezdi ”,

8.Öğrenci: “ İnsanlar eski çağlardan kalan şeyleri göremezdi ”,

9.Öğrenci: “ Düzensiz tarihi koruma olurdu ”,

10.Öğrenci: “ Turist gelmez, ekonomik yönden katkı olmazdı ”,

11.Öğrenci: “ Ekonomik katkı eksik olurdu ”,

12.Öğrenci: Soruyu yanıtsız bırakmıştır.

13.Öğrenci: “ Hiçbir ülkenin tarihi ve kültürel özellikleri olmazdı ”,

14.Öğrenci: Soruyu yanıtsız bırakmıştır.

15.Örenci: “ Tarihi eserler yok olurdu ”,

16.Öğrenci: “ Gelecekteki insanlar bu eserlerden, bu yapıtlardan yararlanamazlardı ”,

17.Öğrenci: “ Eski çağdan mahrum kalırdık ve kültürsüz bir millet olarak anılırdır ”,

18.Öğrenci: “ Turistler gelmezdi ”,

19.Öğrenci: “ Geçmiş bu zamana kadar gelmezdi ”,

20.Öğrenci: “ Şimdi bize ait bir kültürel, tarihi çevre olmazdı ” yanıtlarını vermişlerdir.

21.Öğrenci: Soruyu yanıtı bırakmıştır.

6- “ Yaşadığınız çevrede (Ankara) tarihi mekanlar var mı? Gittiğiniz tarihi bir mekan oldu mu? Hacı Bayram Camii’ni biliyor musunuz? Daha önce gittiniz mi? ”sorusuna öğrenciler şu yanıtları vermiştir:

1.Öğrenci: “ Var. Etnografya müzesine gittim. Hacı Bayram Camii’ni duydum ama gitmedim ”,

2.Öğrenci: “ Her şehirde olduğu gibi Ankara’da da var. Hacı Bayram Camii’ni bilmiyorum, gitmedim ”,

3.Öğrenci: “ Etnografya Müzesine gittim. Gitmedim ama adını duydum ”,

4.Öğrenci: “ Ankara’da müzeler, Ankara kalesi gibi yerler var. Oranın adını duydum ama hiç gitmedim ”,

5.Öğrenci: “ Anıtkabir’e gittim, Hacı Bayram’ın adını duymuştum ama hiç gitmedim ”,

6.Öğrenci: “ Evet yaşadığım çevrede tarihi mekan bulunuyor,çoğunu gezdim.Etnografya Müzesi gibi. Hacı Bayram Camii’ni bilmiyorum ”,

7.Öğrenci: “ Ankara’da tarihi mekanlar vardır. Etnografya Müzesi. Biliyorum gittim, tarihi yapısı çok iyi ”,

8.Öğrenci: “ Ankara’da tarihi mekanlar var, Etnografya Müzesi gibi. Biliyorum daha önce gittim ”,

9.Öğrenci: “ Var. Anıtkabir, müzeler gibi. Biliyorum,çok gittim, bir daha gitmek isterim ”,

10.Öğrenci: “ Ankara kalesine gittim. Bu camiyi biliyorum ama gitmedim”,

- 11.Öğrenci:** “ Yaşadığımız çevrede tarihi mekanlar vardır ama gittiğim tarihi bir mekan olmadı. Hacı Bayram Camii’ni biliyorum, gitmedim ”,
- 12.Öğrenci:** “ Ankara’da tarihi mekanlar var. Anıtkabir’e gittim. Hacı Bayram Camii’ni bilmiyorum daha önce gitmedim ”,
- 13.Öğrenci:** “ Etnografya Müzesine gittim. Hacı Bayram Camii’ni biliyorum, çok gittim ”,
- 14.Öğrenci:** “ Ben tarihi yerlerde bulundum. Ulus’ta tarihi yerleri görmüştüm ”,
- 15.Öğrenci:** “ Vardır, Roma Hamamı ve Hacı Bayram Camii’ne gittim”,
- 16.Öğrenci:** “ Yaşadığım yerde tarihi yerler var. Anıtkabir, Etnografya Müzesine gitti. Hacı Bayram Camii’ni biliyorum. Bizim daha önce oturduğumuz yere çok yakındı, orada otururken çok gittim ”,
- 17.Öğrenci:** “ Yaşadığım çevrede tarihi mekanlar bulunuyor, Anadolu Medeniyetleri Müzesine gittim. Hacı Bayram Camii’ni biliyorum ve bu camiye gittim ”,
- 18.Öğrenci:** “ Evet var. Etnografya Müzesine gittim. Hacı Bayram Camii’ni bilmiyorum ve gitmedim ”,
- 19.Öğrenci:** Soruyu yanıtsız bırakmıştır.
- 20.Öğrenci:** “ Müzeler, Anıtkabir. Hacı Bayram Camii’ni biliyorum, çok güzel bir camii ”,
- 21.Öğrenci:** “ Vardır. Hacı Bayram Camii’ni biliyorum, çok gittim” yanıtlarını vermişlerdir.

7- “ Tarihi bir mekanda bulunmak, ona dokunmak, onun hakkında düşünmek sizde ne gibi bir his uyandırdı? Yazınız ” sorusuna öğrenciler şu yanıtları vermiştir:

- 1.Öğrenci:** “ Beni çok mutlu eder ”,
- 2.Öğrenci:** “ Gurur dolu anlar anımsatır ”,
- 3.Öğrenci:** “ Tarihi değerlerimize dokunduğum zaman eski çağlarımız aklıma gelirdi, bunlar iyi ki bugüne geldiğini düşünürüm ve gurur duyarım ”,

- 4.Öğrenci: “ Böyle bir mekana gitsem, ona dokunsam çok mutlu olurum,sevinirim. Hele dokunmak benim için en önemlisi ”,
- 5.Öğrenci: “ Çok güzel duygular hissedirim insanın geçmişini oluşturan tarihi mekanları görmek insanı mutlu eder ”,
- 6.Öğrenci: “ Bilmek, öğrenmek, yaşamak beni mutlu eder ”,
- 7.Öğrenci: “ Geçmişte yaşanmış hissi ”,
- 8.Öğrenci: “ Bence güzel bir his uyandırır ”,
- 9.Öğrenci: “Çok güzel bir his duyardım ”,
- 10.Öğrenci: Soruyu yanıtsız bırakmıştır.
- 11.Öğrenci: “ Heyecanlanırım ”,
- 12.Öğrenci: “ Geçmişte yaşananlar aklıma geliyor ”,
- 13.Öğrenci: “ Tarihi bir mekanda bulunma, oradaki güzellikleri görmek çok güzel bir duygudur ”,
- 14.Öğrenci: Soruyu yanıtsız bırakmıştır.
- 15.Öğrenci: “ Güzel bir duygu hissettim ”,
- 16.Öğrenci: “ Çok güzel bir duygudur ”,
- 17.Öğrenci: “ Çok güzel bir his uyandırır insanda ”,
- 18.Öğrenci: “ Benim için çok güzel bir his ve onun hakkında bir şeyler bilmek güzel ”,
- 19.Öğrenci: Soruyu yanıtsız bırakmıştır.
- 20.Öğrenci: “ Çok güzel duygular, hisler ve düşünceler uyandırır ”,
- 21.Öğrenci: Soruyu yanıtsız bırakmıştır.

8- “ Sizce tarihi çevrenin resim-iş dersi ile nasıl bir ilgisi vardır? ” sorusuna öğrenciler şu yanıtları vermişlerdir:

- 1.Öğrenci: “Beğendiğimiz yerlerin bizde bıraktıklarını resimle ifade edebiliriz ”,
- 2.Öğrenci: “ Tarihimizi öğrenip resim dersi ile anlatabiliriz ”,
- 3.Öğrenci: “ Genel olarak çevremizin nasıl olduğunu öğrenmek için, bildiklerimizi uygular, çizeriz ”,
- 4.Öğrenci: “ Ressamlar böyle yerleri çizmeyi tercih ediyorlar ”,

- 5.Öğrenci: Soruyu yanıtıız bırakmıştır.
- 6.Öğrenci: “ Yaşadığımız çevrenin resmini yapmamızı istedikleri için ”,
- 7.Öğrenci: Soruyu yanıtıız bırakmıştır.
- 8.Öğrenci: Soruyu yanıtıız bırakmıştır.
- 9.Öğrenci: Soruyu yanıtıız bırakmıştır.
- 10.Öğrenci: Soruyu yanıtıız bırakmıştır.
- 11.Öğrenci: Soruyu yanıtıız bırakmıştır.
- 12.Öğrenci: “Tarihi ressamların resimleri tarihi çevreyi oluşturur ”,
- 13.Öğrenci: Soruyu yanıtıız bırakmıştır.
- 14.Öğrenci: “ Resim dersinde ne gördüysen onu çizmeye çalışır ve çizersiniz ”,
- 15.Öğrenci: Soruyu yanıtıız bırakmıştır.
- 16.Öğrenci: “ Daha güzel resim yapabiliriz ”,
- 17.Öğrenci: “ İlgisi vardır. Çünkü tarihi eserlerin birçoğu resimlerle ortaya çıkıyor. Örneğin bir ressamın yaptığı resim, müzeye alınırsa bu da tarihi eser olarak ortaya çıkar”,
- 18.Öğrenci: Soruyu yanıtıız bırakmıştır.
- 19.Öğrenci: Soruyu yanıtıız bırakmıştır.
- 20.Öğrenci: “Resim-iş ile ilgilidir”,
- 21.Öğrenci: Soruyu yanıtıız bırakmıştır.

4.3.1. Ön Test Bulguları:

Ön test sorularından ilki olan “ **Tarihi çevre hakkında bildikleriniz nelerdir? Yazınız** ” sorusunu öğrencilerin biri hariç diğerleri yanıtlamıştır. Verilen yanıtlar çeşitlilik göstermesine rağmen çoğu ortak noktada birleşmektedir. Buna göre; 8 öğrenci “ *eski zamanlardan kalmış, tarihi eserlerin, kalıntuların bulunduğu mekan ve çevrelerdir* ”, 5 öğrenci “ *eskiden kalma tarihi eserler* ”, 2 öğrenci “ *eskiden kalan, eski dökülmüş olan evler* ”, 2 öğrenci “ *eskiden kalma yerlerdir, binalar, eşyalar gibi* ”, 2 öğrenci “ *eski zamanlardan kalma antikaların, eserlerin bulunduğu, sergilendiği ortamlar* ”, 1 öğrenci “ *insanlığın kültür ve uygarlık düzeyini belirler* ” şeklinde yanıtlar verdikleri görülmektedir. Verilen yanıtlara

bakıldığına, öğrencilerin yetersiz, eksik ve yanlış bilgilere sahip oldukları görülmektedir.

“ Sizde tarihi çevre önemli mi? Önemli ise neden? Yazınız ” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin tümü “ *önemlidir* ” yanıtını vermiştir. Fakat neden önemli olduğuna verilen yanıtların çeşitlilik gösterdiği görülmüştür. 6 öğrenci “ *önemlidir* ” yanıtını vermiştir fakat herhangi bir neden belirtmemiştir. Neden belirten öğrencilerin nedenlerine bakıldığında, 4 öğrenci “ *eski tarihimizi öğrenmek için* ”, yine 4 öğrenci “ *geçmişe ait oldukları için önemlidir* ”, 3 öğrenci de “ *turizm ve döviz yönünden katkı sağladıkları için* ” önemli oldukları yönünde neden belirtmişlerdir. 1 öğrenci “ *insan hayatını güzelleştirdiği için* ”, 1 öğrenci “ *böyle bir çevre de yaşamak güzeldir* ”, 1 öğrenci “ *bir ülkenin tek dayanağıdır* ”, 1 öğrenci ise “ *yeni yeni şeyler öğrenmesini sağlar* ” diyerek tarihi çevrenin neden önemli olduğunu belirtmişlerdir. Yanıtlar, öğrencilerin konu hakkında yanlış değil fakat sığ bilgilere sahip olduklarını göstermektedir.

“ Tarihi değer taşıyan kültür, tabiat varlıkları ve sanat eserleri korunmalı mı? Neden? Yazınız ” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında 2 öğrenci soruyu yanıtlamamıştır. Diğer öğrencilerin tümü ise “ *korunmalıdır* ” yanıtını vermişlerdir. Fakat neden korunması gerektiğine ilişkin farklı nedenler belirtmişlerdir. 5 öğrenci neden korunması gerektiğine yönelik bir neden belirtmemiştir. Neden belirten öğrencilerin yanıtlarına bakıldığında oldukça çeşitlidir; 4 öğrenci “ *turistler ve döviz gelmesi için* ”, 3 öğrenci “ *insanların geçmişleri hakkında bilgi verdiği için* ”, 2 öğrenci “ *atarlarımızdan kaldığı için* ”, yine 2 öğrenci “ *gezip, görmek ve tanımak için* ” yönünde görüş belirterek aynı noktalarda birleşmişlerdir. Bunların dışında 1 öğrenci “ *bir devleti kültür ve sanat oluşturmaktadır* ” ve 1 öğrenci daha “ *insanların emekleri sonucu oluştukları için* ”, 1 öğrenci ise “ *onları öğrenmeliyiz* ” yanıtını vermiştir. Öğrencilerin yanıtlarında genellikle “ *korunmalı* ” cevabı görülmektedir fakat, neden korunmasına ilişkin verdikleri açıklamalar yanlış olmamakla birlikte eksik ve çok sınırlıdır.

“ Tarihi çevrenin korunması için neler yapılmalıdır? ” sorusunu öğrencilerin biri hariç diğerleri yanıtlamıştır. Verilen yanıtlar farklılık göstermektedir. Bazıları oldukça yerinde cevaplar iken bazıları ise çok yetersizdir. 5 öğrenci “ zarar verenleri uyarmalıyız ”, 4 öğrenci “ müzelerde korunmalı ”, yine 4 öğrenci “ insanlar bilgillemeli ”, 2 öğrenci de “ askerler, güvenlik görevlileri olmalı ” yanıtlarını vermişlerdir. Diğer 1 öğrenci “ elimizden gelen her şeyi yapmalıyız ”, 1 öğrenci de “ el ele gelmemiz lazım ”, 1 öğrenci “ tarihi çevreyi korumak için bir kurum kurulmalıdır ve insanlar gönüllü olarak ve de devlet koruma altına almalıdır ”, 1 öğrenci “ onu güzelleştirmeli ve onları korumalıyız ”, 1 öğrenci “ yapılan önlemler daha da arttırılmalıdır ” yanıtlarını vermişlerdir. Öğrenciler, tarihi çevrenin korunmasına yönelik gayet olumlu koruma önerileri belirtmişlerdir fakat bunlar çok genel ve bir kısmı da bilinçsizcedir. Korumanın sadece müzelere konularak yapılabileceğini düşünen öğrencilerin, taşınır tarihi eserler ile taşınmaz tarihi eserler arasında ayrımı yapmadıkları görülmüştür.

“ Eğer tarihi ve kültürel değerler korunmasalardı ne olurdu?” sorusunu öğrencilerin 4’ ü yanıtlamamıştır. Bu soruya yanıt verenlerin yanıtlarına bakıldığında yine yanıtların çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Fakat 6 öğrencinin “ hiç kimse geçmişini bilemez, bu eserleri tanıyamazdı ”, 4 öğrencinin “ turistler gelmez, ekonomik yönden katkı olmazdı ” ve yine 4 öğrencinin de “ ülkelerin kültürel ve tarihi özellikleri olmazdı ” yönünde ortak özellikleri olan yanıtlar verdikleri görülmektedir. Bunların dışında 1 öğrenci “ insanların tarihine karşı fazla ilgisi olmazdı ”, 1 öğrenci “ düzensiz tarihi koruma olurdu ”, 1 öğrenci de “ geçmiş bu zaman gelmezdi ” yanıtlarını vermişlerdir. Yanıtlara bakıldığında, genel anlamda yanlış olmadıkları fakat eksik ve sınırlı oldukları görülmektedir.

“Yaşadığınız çevrede (Ankara) tarihi mekanlar var mı? Gittiğiniz tarihi bir mekan oldu mu? Hacı Bayram Camii’ni biliyor musunuz? Daha önce gittiniz mi? ” sorusunun yaşadığınız çevrede tarihi mekanlar var mı? kısmına öğrencilerin biri hariç diğerleri tarihi mekanlar var yanıtını vermişlerdir. 1 öğrenci soruyu yanıtlamamıştır. 15 öğrenci gittikleri bir tarihi mekan olduğunu belirtmiştir. Bildikleri yada gittikleri tarihi mekanlar, Anıtkabir, Etnografya Müzesi, Anadolu

Medeniyetleri Müzesi, Ankara Kalesi, Ulus'ta tarihi yerler ve Hacı Bayram Camii ile sınırlıdır. Hacı Bayram Camii'ni bilen ve giden öğrencilerin sayısı 8, bilen fakat gitmeyenler 5 ve hiç bilmeyen ve gitmeyenlerin sayısı da 5'dir. Bu da gösteriyor ki, öğrencilerin yaşadıkları şehirdeki zengin tarihi mekanların yeterince farkına varmadıklarını göstermektedir.

“ Tarihi bir mekanda bulunmak, ona dokunmak, onun hakkında düşünmek sizde ne gibi bir his uyandırdı? Yazınız ” sorusunu öğrencilerin 17'si cevap vermiş, 4'ü cevaplamamıştır. Yanıt verenler farklı hisler belirtmişlerdir. 8 öğrenci “ *güzel bir duygu* ”, 4 öğrenci “ *mutluluk* ”, 2 öğrenci “ *gurur hissi* ”, 2 öğrenci “ *geçmişte yaşanmış hissi* ”, 1 öğrenci de “ *heyecan* ” hissettiğini belirtmiştir. Görülüyor ki, tarihi mekana giden öğrenciler çok genel cevaplar vermişlerdir.

“ Sizce tarihi çevrenin resim-iş dersi ile nasıl bir ilgisi vardır? ” sorusunu öğrencilerin 10'u cevaplamıştır. Diğerleri soruyu yanıtsız bırakmıştır. Cevap veren öğrencilerin yanıtlarına bakıldığında her biri birbirinden farklıdır. Bunlar; “ *beğendiğimiz yerleri resimle ifade ederiz* ”, “ *tarihimizi öğrenip resim dersi ile anlatabiliriz* ”, “ *ressamlar böyle yerleri çizmeyi tercih ediyorlar* ”, “ *tarihi ressamların resimleri tarihi çevreyi oluşturur* ”, “ *daha güzel resim yapabiliriz* ”, “ *yaşadığımız çevrenin resmini yapmak için* ”, “ *çevremizin nasıl olduğunu öğrenmek için, bildiklerimizi çizeriz* ”, “ *resim dersinde ne gördüysek onu çizmeye çalışırız* ”, “ *bir ressamın yaptığı resim, müzeye alınırsa bu da tarihi eser olarak ortaya çıkar* ” ve “ *resim-iş ile ilgisi vardır* ” yanıtlarıdır. Bu yanıtların her birinin çok farklı olduğu görülmekte, dolayısıyla konu hakkında çok bilinçsiz ve yetersiz bilgiye sahip oldukları görülmektedir.

4.4. GÜNLÜK PLAN 2

Tarih: 29.04.2003

Ders: Resim-İş Eğitimi

Konu: Tarihi Çevre (Slayt Gösterisi)

Sınıf: İlköğretim 7. Sınıflar

Süre: 40 Dk.

Yöntem ve Teknik : Sunuş, Soru-Cevap

Amaç: (26) 1. Tarihi eserleri, anıtları, müzeleri, galerileri, sanatçı ve tasarımcı atölyelerini tanıyarak sanat eserlerini koruyabilme (İlköğretim Okulu Ders Programları; Resim-İş Programı 6-7-8, M.E.B. Yay. İstanbul. 2000).

2. Ankara'nın tarihi zenginliklerini tanıyabilme.

Davranışlar:

1. Ankara'nın tarihi dokusunu slayt gösterisi ile görme, izleme, tanıma.
2. Tarihi mekanların etkileyici ve güzel olduklarını görme.
3. Duygularını ifade etme.
4. Soruları yanıtlama.

İşleniş:

1. Okulun konferans salonunda slayt gösterisi yapabilmek için ortam uygun hale getirilir ve slaytlar tedarik edilir.
2. Öğrenciler konferans salonunda hazır bulunur ve eski Ankara müzikleri eşliğinde, Ankara'nın tarihi dokusunu anlatan 90 slayttan oluşan bir sunuş yapılır.
3. Sunuş için seçilen slaytlar arasında Ankara'da bulunan önemli tarihi yapılar yer almaktadır bunlar: Roma Hamamı, Belkıs Sütunu, Augustus Tapınağı, Kale ve Çevresi, Eski Evler'dir.

4. Sunuş tamandıktan sonra izlenen slaytlar üzerinde öğrencilere sorular sorularak mekanlar hakkında hem bilgi verilir hem de izlenimleri öğrenilir.
5. Tarihi çevreyi oluşturan mekanların ve yapıların sadece dış yüzeylerinin değil onların iç veya içinde bulunan nesnelere de tarihi çevrenin bir parçasını oluşturduğunun üzerinde durulur.
6. Sunuş ve soru-cevaplar tamamlandıktan sonra öğrencilere, Altındağ belediyesinin 2002 yılında yayımladığı içinde slaytlarda da yer alan Ankara'nın tarihi mekanlarını içeren yazılı ve görsel kitapçık dağıtılır ve ders sona erer.

Araç, Gereç ve Diğer Materyaller: Slayt makinesi, 90 adet slayt, perdeler, teyp, ve müzik kaseti.

Öğrencinin Hazırlığı: Derste konferans salonunda hazır bulunmak.

Öğretmenin Hazırlığı: Sunuş öncesinde konferans salonunu uygun düzene getirir, perdeler ile karatma yapar, slayt makinesinin konacağı düzen hazırlanır, Altındağ Belediyesinin Basın Yayın ve Halkla İlişkiler biriminden slaytlar ve tarihi mekanları içeren kitapçıklar temin edilmiştir.

Değerlendirme:

1. İzlediğiniz görüntüleri daha önce fark etmiş miydiniz?
2. Bu görüntüler sizde nasıl bir his uyandırdı?
3. İzlediğiniz görüntülerden en çok hangisi sizi etkiledi?
4. Sizce bu eserlere nasıl sahip çıkabiliriz?
5. Sizce bu yapıtlar estetik mi?

4.5.GEZİ-GÖZLEM PLANI

Dersin Adı: Resim-İş

Sınıflar: 7-A, 7-B, 7-C

Tarih: 05.04.2003

Gidilecek Yer: Hacı Bayram Camii

Konunun Adı: Hacı Bayram Camii'nin mimari süslemeleri olan kalem işi süslemeler.

Gidilecek Araç: Minibüs

Gezinin Süresi: Günübirlik

Katılacak Öğrenci Sayısı: 7-A' dan 7 öğrenci, 7-B' den 9 öğrenci, 7-C' den 5 öğrenci. Toplam 21 öğrenci.

Gerekli Malzemeler: Kurşun kalem, silgi.

Amaçlar: Resim-iş dersi kapsamında, tarihi çevre bilinci uyandırılarak tarihi ve kültürel varlıkların korunmasının öneminin kavranılabilmesi için tarihi bir mekanı sanat tarihi açısından yerinde incelemek, eleştirmek ve buradaki etkilenmeden yola çıkarak sınıfta bir sanatsal ürün çalışması yapabilmek.

Hareket Saati ve Yeri: Sabah 09:00, Şükûfe Nihal İlköğretim Okulu bahçesi.

Dönüş Saati ve Yeri: Öğlen 13.30, Şükûfe Nihal İlköğretim Okulu bahçesi.

Gezi Programı: Sabah 09.00' da okul bahçesinde buluşulacak ve okulun ikinci kademedeki sorumlu müdür yardımcısı ve öğrenciler ile Hacı Bayram Camii'ne hareket edilecek. Yolculuk sırasında öğrencilere cami içinde nasıl davranmaları gerektiğine ilişkin gerekli son hatırlatmalar yapılacaktır. Cami'ye varıldığında tüm öğrencilere genel olarak cami'nin bölümleri gezdirilip, tanıtıldıktan sonra tarihi, mimari ve süsleme özellikleri ile kısa bilgilendirme yapılacaktır. Ardından öğrenciler, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik disiplinlerinden oluşan soruları cevaplandırabilecekler. Cami içinde tavan, konsol ve pencere kenarlarında yer alan

kalem işi süslemeler incelenecek ve her öğrenci bir yada birkaç motifin detaylı çizimini yapacaktır. Çizimler sırasında öğrenciler serbest bırakılacaktır. Çalışma tamamlandıktan sonra okula geri dönecektir.

4.5.1. Hacı Bayram Camii

Tarihi Özellikleri: Ulus'ta Bayram sokağında bulunan camii, kurmuş olduğu Bayramî Tarikatı ile gerek yaşamı sırasında gerekse ölümünden sonraki yüzyıllarda Anadolu'nun düşünce dünyasını önemli derecede etkilemiş olan ünlü mutasavvıf Hacı Bayram-I Veli'nin ölümünden iki yıl önce, 1425 yılında bizzat kendisi tarafından Hamedanlı Ebubekir Mehmet'e yaptırılmıştır (Orhan; 1994). Caminin yapım tarihi bazı kaynaklarda 1427-1428 olarak belirtilmiştir.

Yapı ilk olarak 3. Ahmet zamanında (1703-1790) Hacı Bayram'ın torunlarından Mehmet baba tarafından, daha sonra 3. Mustafa zamanında (1757-1774) ve son olarak da 1940 yılında vakıflar genel müdürlüğü tarafından onarılmıştır (Akgün; 1996). İlk yapılış tarihi 15. yüzyıl olan, fakat yenilenme ile tamamen 18. yüzyıl Ankara camileri karakterini alan Hacı Bayram Camii dahilinde, duvarların alt kısmında bugün yenilenmiş, orijinali 18.yüzyıl olan mavi-beyaz Kütahya çini kaplamaları ile tek eserdir. Bu bakımdan Ankara ekolünün dışında kalır (Öney; 1971).

Mimari Özellikleri: Yapı, Augustus Mabedine bitişik olarak, cami ve türbe bölümlerinden oluşan bir kompleks türünde inşa edilmiştir. Uzunlamasına dikdörtgen planlı olan cami taş tabanlı, tuğla duvarlı ve kiremit çatılıdır. Dış duvarlarda yer alan dikdörtgen ve söveli pencerelerin üzerinde sivri kemer alınlıklar vardır. Güney yüzünde altlı üstlü ikişer, doğuda dört alt ve beş üst, batıda dört alt iki üst ve kuzeyde de iki alt pencere bulunmaktadır. Alttaki pencereler demir parmaklıklı, üsttekilerin içi de vitraylıdır (Akgün; 1996). Caminin, güneydeki pencereleri üzerinde eski

Türkçe büyük harflerle “ La İlahe İllallah Muhammeden Resulüllah ” yazılıdır. Yapının içinde kuzey, doğu ve batı cephelerdeki kapılardan girilmektedir.

Süsleme Özellikleri: Cami'nin gerek kuzey bölümünün ve gerekse asıl ibadet bölümünün tavanları ile bu yer tavanının ortasındaki göbek ve kenar pervazları, 18. yüzyılda yapılmış aşıboyalı kalem işi çiçek motifleriyle süslenmiştir. Kadınlar mahfili, tavan kısmı da dahil olmak üzere bu zengin bu nakışlı kalem işi süslemelerle bezenmiştir. Bu kısım kasetleme tekniği ile yapılmış düz ahşap tavanı üç bindirme pervazdan sonra yıldızlı çıta ve küresel süslerle zenginleştirilmiştir. Mahfil duvarları ve tavan çeşitli çiçek desenleriyle süslü bir ahşap pervazla çevrilmiştir. Bu uygulama kadınlar mahfilinde de uygulanmıştır. Bursa tipi kemerlerin ortalarında da yine zengin bir kalem işi süsleme dikkati çeker. Harim tavan göbeğindeki altı sıra çiçekli bordürle çevrili altıgen rozet daha küçük olarak kadınlar mahfilinin kuzey kanadının tavan ortasında da tekrarlanmıştır. Arka üst tavan göbeği ise on eşit parçaya bölünmüş, merkezden dağılan her yıldız kolunda beş küçük, bir büyük yıldızlı, küresel süs kullanılmıştır. Bu süslemenin geniş çubuk pervazı da yine kalem işi süslüdür. Batı tavanın kanadında ise aynı süsleme anlayışına sahip ancak bu sefer dikdörtgen bir pano vardır. Sekiz kulaklı bir pano, ortada üç tam, kenarlarda altı yarım yıldızlı yapılmıştır. Bunların tablacıkları ve iki geniş, bir dar çubuk pervazı nakışlı olup, küresel süsler ile süslüdür. Mahfilin kuzey ortasında harime doğru uzanan balkon şeklindeki kısmı da yine aynı kalem işleriyle süslenmiştir (Başkan; 1998). Çeşitli renklerde gelincik, hatayi, karanfil çiçekleri ve kıvrık dalların oluşturduğu nakışlar birbirleriyle uyum içinde bulunmaktadır (Akgün; 1996). 17. yüzyıl sonu ve 18. yüzyıl başı arasında kalan bir dönemin ürünü olduğu sanılan kalem işi süslemelerin bir kısmı muhtemelen daha sonraki onarımlar, özellikle 1940 yılı onarımı sırasında yenilenmiş olmalıdırlar. Ahşaplar meşe ağacından yapılmıştır. Ahşap ve ahşap üzerine kalem iş süslemelerinin yanında çini süsleme bakımından da oldukça zengin bir yapıdır. Caminin içinde eski ve yeni çini süslemeler oldukça yoğundur. Müezzin mahfilinin altında yer alan 18. yüzyıl Kütahya çinileri yapılan bezeme malzemeleri içinde en dikkati çeken unsurların başında gelir. Mahfilin altında, altta üç sıra düz lacivert çini, sonra mavi-beyaz ve ortaç madalyonlarla dolu lacivert üzerine beyazla kalın sülüs yazı frizi vardır.

Çinilerin bitiminden sonra duvara kalem işi palmetli bir süsleme kuşağı ile geçilmektedir (Başkan; 1998). Cami içerisindeki tüm kalem işi nakış süslemeler Nakkaş Mustafa tarafından yapılmıştır.

Kalem İşi Süslemeler: Kalem işleri, yüzeylerin renklerin boylarla ve fırça ile süslendiği bütün teknikleridir. Taş duvarlarda sıva üzerine uygulanabileceği gibi, doğrudan doğruya duvar yüzeyine de yapılabilmektedir. Ayrıca ahşap üzerine uygulanan kalem işleri Osmanlı mimari süslemelerinde oldukça sık rastlanmaktadır. Bunun dışında deri, alçı ve benzeri malzemelerde aynı teknikle süslenebilmektedir (Demiriz; 1988). Genellikle çiçek ve geometrik figürlerin işlendiği görülmektedir.

Mihrap, kible duvarının üçte birini kaplayarak tavana kadar yükselmektedir. Üç kenarı iç içe dört bordürle çevrenmiştir. En dışta bir mukarnas frizi yer alır. İkinci bordürde neshi yazıyla Kelime-i Tevhid yinelenmekte, üçüncü bordürde yıldızlar oluşturan çokgenler bulunmakta ve dördüncüde, yine Kelime-i Tevhid'in yinlendiği neshi yazı görülmektedir. dikdörtgen şekilli nişin üst bölümü zengin mukarnaslarla süslenmiştir; taban ve köşelerinde de, kesişen çokgenlerin oluşturduğu geometrik bir kompozisyon vardır. Alınlıktaki, kuran surelerinin yazılı olduğu beş sıra neshi yazılı panoyu izleyerekten mihrap, tepede palmet yapraklarıyla süslenmiştir (Akgün; 1996). Alçıdan yapılan mihrap, 17. yüzyıl sonu18. yüzyıl Ankara mihrapları karakterindedir.

Mihrabın solundaki ahşap minber taklit künde kari tekniğiyle yapılmıştır; bugün üstü boyalı durumdadır. Merdiven korkulukları ile merdiven altındaki büyük üçgen panoda görülen yıldız, üçgen ve altıgenler oluşturan geçme parçaların yüzeyleri de kalem işi nakışlarla süslenmiştir (Akgün; 1996).

Minare, caminin kible duvarına bitişik olan türbenin güneydoğu köşesindedir. Kare planlı taş kaidesi, Augustus Tapınağı'ndan alınan taşlardan yapılmıştır. Türbe kasnağının alt hizasına kadar yükselen kaide dar bir silmenin ardından, tuğla malzemeyle sürmektedir. Üçgen yüzeylerle gövdeye geçilmeden önce kaide yeniden bir taş silmeyle kesilmekte ve minarenin silindirik tuğla gövdesi başlamaktadır.

Oldukça yüksek gövdeli minare üstünde kirpi çıkıntılı bir şerefe yer almaktadır. Minare tepede, konik bir külahla sonuçlanmaktadır(Akgün; 1996).

Caminin kible tarafındaki Hacı Bayram-ı Veli'nin türbesi de kıymetli bir eserdir. İri ve sert kırmızı taşla yapılmış, yalnız üst kısmı beyaz mermerle işlenmiştir. Kapısının kemeri beyaz, kırmızı ve yeşil somaki ile zıvana şeklinde yapılmıştır. Türbenin birer sanat harikası olan iç ve dış kapıları Ankara etnografya müzesinde korunmaktadır (Konyalı; 1978).

Sanat değeri yönünden ilgi çekici olan bu cami Ankara'nın en önemli camilerinden birisidir.

4.6. CAMİ İÇİ ÇALIŞMA

5 Mayıs 2003 tarihinde okul bahçesinden saat 09.00'da Hacı Bayram Camii'ne hareket edilmiştir. Caminin ibadete açık bir mekan olması nedeniyle camide yapılacak olan inceleme, namaz vakitlerinin dışındaki bir zaman diliminde seçilmiştir. Tarihi mekana varıldıktan sonra, caminin avlusunda caminin tarihi ve mimari özellikleri hakkında kısa bir açıklama yapılmıştır. Cami içine girilerek caminin bölümleri ve kalem işi süslemeleri ile ilgili açıklayıcı bilgiler verildikten sonra öğrencilere “ Tarihi Yapı Ziyareti (Hacı Bayram Camii) ” soru kağıtları (Ek 8) dağıtılmıştır. Tarihi Yapı Ziyareti kağıtlarında; sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik disiplinlerden oluşan sorular ve çizim yapmaları için boş kağıtlar yer almaktadır. Öğrencilerin bu soruları cami içinde pencere kenarları, tavan ve konsollarda yer alan kalem işi süslemeleri inceleyerek cevaplandırmaları istenir. Bu soruları cevaplayan öğrenciler motifleri ve süslemeleri daha iyi çözümlemiş ve algulamış olarak çizimlerini yaparlar.

Cami içinde uyulması gereken kurallar hatırlatılarak tüm öğrenciler cami içinde dolaşarak soruları yanıtlarlar. Kalem işi süslemelerin yer aldığı alanlarda

yakından inceleme yapabilme şansına sahip olan öğrenciler soruları cevaplandırmayı tamamladıktan sonra, en çok ilgilerini ve dikkatlerini çeken motifin çizimini boş çizim sayfalarına çizerler. Öğrenciler cami içerisinde asıl ibadet yeri, pencere kenarları, üst kat kadınlar mahfili, merdiven başları, tavan ve konsollar gibi farklı yerlere dağılarak farklı motifleri inceleyerek çalışmışlardır.

Cami içindeki tarihi atmosferden çok etkilenen öğrenciler çalışma esnasında çok doğal ve olumlu tepkiler göstermişlerdir. İnceledikleri caminin yaşadıkları mahalledeki herhangi bir camiden çok farklı bir etkisi olduğunu ve çok etkilendiklerini belirtmişlerdir. Bu gezi-gözlem de onlara tarihi mekanların önemli ve korunması gereken yerler olduğunu göstermek açısından oldukça etkili olmuştur.

Öğrenciler çizmek istedikleri motifin desenini çizdikten sonra çalışma tamamlanır ve camiden ayrılarak okula dönlür. Okula dönlüdükten sonra gezi-gözlem hakkında genel bir konuşma yapılır. Çizdikleri motifleri bir sanatsal forma dönüştürerek uygulama çalışmasına dönüştürüleceğinden söz edilir.

4.7. OKULDA UYGULAMA ÇALIŞMASI

Cami'ye yapılan gezi ve gözlemin ardından, camideki süslemeler ve çizdikleri motifler hakkında genel bir konuşma ve uygulama çalışması hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Bunun sonucunda öğrenci okulda yapılacak ilk uygulama dersi için yapmak istediği tasarıma uygun malzemeleri ile hazır bir şekilde gelmiştir.

Geziden sonraki ilk derste öğrencilere camide çizdikleri eskiz kağıtları dağıtılır. Tüm öğrenciler malzemeleri ile derse geldikleri için çalışmaya ilk derste başlamışlardır. Çalışmaya başlamadan önce öğrenciler, malzemeleri ile birlikte nasıl bir uygulama tasarladıklarını ve hangi teknikte çalışacaklarını belirtmişlerdir ve çalışmaya başlamışlardır.

Öğrencilerden , inceledikleri tarihi dokusu olan, estetik motifleri yeni ve sanatsal bir forma dönüştürmeleri istenir. Çalışma ile ilgili herhangi bir konu ve malzeme sınırlaması getirilmeden, öğrenciler daha geniş bir yelpazede düşünmeye yönlendirilmişlerdir. Öğrenci tamamen yaratıcılığını kullanarak çalışmasını tasarlamıştır. Öğrenci uygulamasında seçtiği konu ve malzemenin yanı sıra kullanacağı tekniğe de kendisi karar vermiştir. Bu aşamada öğrenciye sadece malzemelerin kullanımı ve tekniğin uygulanmasında rehberlik edilmiştir ve çalışma esnasında dikkat etmeleri gereken noktalar anlatılmıştır. Çalışma esnasında her öğrenciyle konuşarak çalışmalarındaki problemleri çözme yolları hakkında yardımcı olunmuştur.

Uygulama çalışmasının ilk dersinde eskiz kağıtlarından uygulama malzemelerine cami içinde çizdikleri motiflerini geçiren öğrenciler, çalışmalarına ikinci derste devam ederler. Farklı malzemeler kullanan öğrencilerin bazıları boyama, bazıları kesme yapıştırma, bazıları işleme, bazıları ise kabartma işleri yapmıştır. Kullanılan teknikler arasında kesme yapıştırma, cam boyama, alüminyum kabartma, ahşap boyama, kumaş boyama, etamin işleme ve rekreasyon yer almıştır. Yapılan uygulama tasarımlarına bakıldığında; öğrencilerin bir kısmının, kalem işi süslemelerin özelliğini aynen alarak bir yüzey süslemesi tasarladığı, bir kısmın ise, sadece inceledikleri motiflerin şekli ve biçimi ile ilgili bir tasarım yaparak başka bir teknik ile çalıştıkları görülmüştür. Aynı zamanda bazı öğrenciler hazır bir obje üzerinde çalışırken bazıları da tamamen yeni bir çalışma tasarlamışlardır. Öğrenciler, ikinci derste çalışmalarının büyük bir kısmını oluşturmuşlardır.

Üçüncü derste ise öğrenciler çalışmalarını tamamlamışlardır. Öğrenciler çalışma sürecinde, 17. ve 18. yüzyıl Osmanlı mimari süsleme öğelerinden olan kalem işi süslemelerden yola çıkarak özgün formlara ulaşmışlardır. Motif çalışmalarında oldukça başarılı olan öğrencilerin yanı sıra sonuca ulaşırken güçlük çeken, teknik anlamda problem yaşayan öğrenciler de olmuştur.

Uygulama çalışmasının üçüncü dersinde çalışmaların tamamlanmasının ardından öğrencilerle dersin son on dakikasında son test yapılmıştır. Uygulama çalışması aşağıdaki gibi planlanmıştır.

4.8. GÜNLÜK PLAN 3

Tarih: 12-21-22 Mayıs 2003

Ders: Resim-İş Eğitimi

Konu: Kalem İşi Süslemelerden Çizilen Motif Çalışması (Uygulama, Son Test)

Sınıf: İlköğretim 7. Sınıflar

Süre: 40+40+40= 120 Dk.

Yöntem ve Teknik: Uygulama.

Amaç: (26) 1. Tarihi eserleri, anıtları, galerileri, sanatçı ve tasarımcı atölyelerini tanıyarak sanat eserlerini koruyabilme (İlköğretim Okulu Ders Programları; Resim-İş Programı 6-7-8, M.E.B. Yay.İstanbul. 2000).

2. Tarihsel dokusu ve değeri olan 17. ve 18. yüzyıl Osmanlı sanatında kullanılan yüzeysel süslemelerin (kalem işi) bir sanatsal form içerisinde kullanılabilmesi yada bir sanatsal forma dönüştürülebilmesi ve yaratıcılığın kullanılabilmesi.

3. Tasarlayabilme ve uygulayabilme.

4. Gezi-gözlem ve inceleme esnasında edindiği bilgilerden yararlanarak özgün bir çalışma ortaya koyabilme.

5. İncelediği ve çizdiği motifleri uygun bir malzemeyle çalışabilme

Davranışlar:

1. Gezi-gözlem ve incelemeye ilişkin genel bir değerlendirme yapma, gezi-gözlem ve inceleme esnasında çizilen motiflerin sanatsal bir form içinde kullanma yada sanatsal bir forma dönüştürme.

2. Özgün tasarımlar yapma ve uygulama.
3. Yaratıcılığını kullanma.
4. İncelediği ve çizdiği motifleri uygun bir malzemeyle çalışma.
5. Son testi cevaplandırma.

İşleniş:

1. Hacı Bayram Camii'ne gidilip döndükten hemen sonra, öğrencilere çizdikleri motifleri sanatsal bir içinde yada sanatsal bir form olarak uygulamaya dönüştürmeleri gerektiği belirtilir.
2. Öğrenciler cami içinde çizdikleri motifleri, nasıl bir uygulamaya dönüştürmek istediklerine karar verdikten sonra bunları sınıfta tüm öğrencilere ve öğretmene anlatırlar.
3. Öğrencilere herhangi bir malzeme ve konu sınırlaması getirilmez. Öğrenci tamamen yaratıcılığını ve edindiği bilgileri kullanarak kalem işi süslemelerden esinlenerek , buradaki motifleri kullanarak bir uygulamalı çalışma tasarlar. Öğrenciler uygulama ile ilgili malzemelerini de kendisi seçer ve uygulamasını yapar.
4. Öğretmen öğrencilere malzemeyi, araç ve gereci kullanma ve teknik konularda rehberlik eder ve yol gösterir.
5. Öğrenci, daha önce sahip olduğu malzeme ve teknik bilgisini kullanarak, yeni edindiği bilgi ve deneyimleri bu uygulamada yaratıcılığını kullanarak birleştirir.
6. Her öğrenci farklı ve özgün bir ürüne yönlendirilir. Bu aşamaya gelmeden önce yapılan sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik aşamalarının uygulama çalışmasına yansımalarına dikkat edilir. İncelenen

motiflerin renk, biçim ve şekil ilişkilerini uygulamaya yansıtmaya özen gösterilir.

7. Uygulamaların Hacı Bayram Camii içindeki kalem işi motiflerden esinlenerek yapılmasına dikkat edilir.
8. Ön testten bu yana yapılan etkinliklerin sonucundaki değişiklikleri belirlemek amacıyla öğrencilere üçüncü dersin son on dakikasında 22 Mayıs 2003 tarihinde son test dağıtılır ve cevaplamaları istenir.

Araç, Gereç ve Diğer Materyaller: Her öğrenci uygulama için kendisi farklı malzemeler belirler. Test için, test kağıtları, kurşun kalem ve silgi.

Öğrencinin Hazırlığı: Uygulama tasarlamak, tasarıma uygun malzemeyi belirlemek ve edinmek, derste hazır bulunmak.

Öğretmenin Hazırlığı: Uygulamanın içeriği hakkında açıklayıcı bilgiler hazırlamak ve sunmak. Teknik konularda rehberlik etmek. Son testi hazırlamak ve dağıtmak.

Değerlendirme:

1. Motife uygun bir tasarım yapılabilir mi?
2. Tasarıma uygun malzemeler seçilebilir mi?
3. Gezi-gözlem esnasında edinilen bilgiler ve deneyimler uygulamaya yansıtıldı mı? İncelenen motiflerin renk, şekil ve kompozisyon ilişkisi uygulamaya aktarılabilir mi?
4. Malzemeyi doğru kullanabilir mi?
5. Teknik beceri yeterli mi? Temiz ve düzenli çalışabilir mi?
6. Özgün ve yaratıcı bir çalışma ortaya çıktı mı?
7. Süreyi iyi kullanabilir mi?

4.9. ÖĞRENCİLERİN UYGULAMALI ÇALIŞMALARININ BULGULARI

1. Öğrenci:

Malzeme: Kontrplak (10×15 cm), suluboya, fırça, su kabı, vernik, kurşun kalem. **Obje:** Masa üstü resimli pano.

Teknik: Ahşap boyama, suluboya.

Öğrenci çizmiş olduğu motifini, daha önce başka bir derste yaptığı kontrplak ayaklı masa üstü panosunun üzerine işlemiştir. Yani hazır bir obje üzerine çalışmıştır. Öğrenci, incelenen yüzeysel kalem işi süslemelerin özelliğini aynen kendi çalışmasında kullanmıştır. Cami içinde çizdiği motifi kontrplak üzerine yeniden düzenleyip, tasarlayan öğrenci, suluboya ile yüzeysel bir boyama yapmıştır. Renk seçiminde isteğe bağlı hareket etmiştir.

Öğrencinin teknik anlamda ve süreyi iyi kullanmada yeterli olduğu görülmüştür. İncelenen motiflere uygun bir tasarım ve malzeme seçimi yaptığı görülmektedir. Öğrenci, çalışma süresince edinilen bilgi ve deneyimlerin uygulamaya aktarma konusunda oldukça başarılı olmuştur (Res. 22-23 Bkz.).

2.Öğrenci:

Malzeme: Cam (35×50), cam boyası (sarı, kırmızı, yeşil), fırça, kontur kalemi, alüminyum folyo, yapıştırıcı (uhu).

Obje: Cam duvar panosu.

Teknik: Cam boyama.

Öğrenci, cami içinde çizdiği motifini cam üzerine büyütüp çizerek, kalem işi süslemelerin özelliğinde olduğu gibi yüzeysel olarak boyamıştır. Her ne kadar

motifin ifadesi, kalem işi süslemelerin özelliğini taşısa da yeni ve özgün bir tarzda farklı malzemeler ile yorumlanmıştır. Renk seçiminde tamamen serbest hareket etmiştir. Öğrenci hazır bir obje üzerinde değil de kendisi yeni bir malzeme üzerine çalışarak farklı bir obje ortaya çıkarmıştır.

Öğrenci teknik anlamda ve süreyi kullanması açısından yeterli olurken çalışma esnasında edindiği bilgi ve deneyimleri de uygulamasına aktarma konusunda başarılı olarak özgün bir çalışma çıkarmıştır (Res. 24-25 Bkz).

3. Öğrenci:

Malzeme: Eski bir cam gaz lambası, sulu boya, su kabı, palet, vernik, kurşun kalem.

Obje: Dekoratif gaz lambası.

Teknik: Cam boyama, sulu boya

Öğrenci, çizmiş olduğu motifini hazır bir obje üzerine işlemiştir. Kullanılmayan bir gaz lambası üzerine yüzeysel bir boyama yapan öğrenci, gaz lambasını dekoratif bir ürüne dönüştürmüştür. Kullandığı renklerin seçiminde hem motifin orijinal renklerinden hem de kendi isteğine bağlı hareket etmiştir. Motifin biçim ve şekil ilişkisini kendi objesine göre yeniden düzenlemiştir.

Öğrenci, çalışma sürecinde edindiği bilgi ve deneyimleri uygulamalı çalışmasına aktarabilmiş ve yaratıcılığını kullanarak özgün bir çalışma yapmıştır. Malzeme seçiminde de motifine uygun bir seçim yapan öğrenci tekniğin ve sürenin kullanımında da yeterli olmuştur (Res.26- 27 Bkz.).

4.Öğrenci:

Malzeme: Ahşap kap, guaj boya, fırça, su kabı, su vernik, kurşun kalem.

Obje: Ahşap çok amaçlı kap.

Teknik: Ahşap boyama, guaj boya.

Öğrenci, çizdiği motifi hazır bir obje üzerinde uygulamıştır. Ahşap kabın iç orta, iç yan ve dış yan yüzeylerine yüzeysel boyamalar şeklinde çizdiği motifleri uygulamıştır. Öğrenci motifine uygun malzeme ve tasarımı belirleyerek özgün ve yaratıcı bir uygulama gerçekleştirmiştir. Öğrenci, incelediği motifler ile renk, şekil ve kompozisyon açısından objesine anlamlı bir süsleme yapmıştır. İncelenen motiflerin yüzeysel boyama özelliğinden yararlanıp farklı malzemeler ile çalışılarak yeni bir tasarıma ulaşılmıştır.

Tekniğin kullanımı ve süre açısından yeterli performans gösteren öğrenci, tüm çalışma sürecinde edindiği bilgi ve deneyimleri uygulama çalışmasına aktarabilme konusunda da oldukça başarılı olmuştur. Sonuçta ortaya öğrenci yaratıcılığını kullanarak özgün bir çalışma çıkarmıştır (Res. 28-29 Bkz.).

5.Öğrenci:

Malzeme: Cam tabak, suluboya, fırça, su, su kabı, vernik.

Objeye: Dekoratif cam tabak.

Teknik: Cam boyama, sulu boya.

Öğrenci, uygulamasını hazır bir obje ile gerçekleştirmiştir. Cami içinde çizdiği motifini tabağın formuna uygun bir kompozisyona dönüştürerek yüzeysel boyama yapmıştır. Çizilen motifin farklı malzemeler kullanılarak yeni bir formda yeni bir obje üzerinde uygulanması ile farklı bir yorum ortaya çıkmıştır. Öğrenci, motife uygun tasarım ve tasarıma uygun malzeme seçiminde başarılı olmuştur.

Tekniğin kullanımı ve çalışma sürecinde edinilen bilgilerin uygulamaya aktarılması açısından öğrenci oldukça başarılı olarak incelediği motifleri kullanarak yeni ve özgün bir çalışma yapmıştır (Res. 30-31 Bkz.).

6.Öğrenci:

Malzeme: Kırık mermer parçası, guaj boya, fırça, su kabı, su, kurşun kalem, vernik.

Obje: Mermer pano

Teknik: Guaj boya.

Öğrenci, kırık bir mermer parçasını tarihi görüntüsü verdiği için çalışmasında kullanmak istemiştir. Tarihi bir mekanda inceleme yapıp, bu mekanla ilgili motifleri çalışmasında kullanacağı için böyle bir seçim yapan öğrenci, mermerin yüzeyine cami içinde çizdiği motifi mermerin şekline uyarlayarak yüzeysel boyama yapmıştır. Kalem işi motiflerin özelliğini bu çalışmada görmek mümkün fakat farklı malzeme ile yorumlanmıştır.

Öğrenci, çalışma sürecinde edinilen bilgi ve deneyimlerini uygulamalı çalışmasına aktarabilmiş ve yaratıcılığını kullanarak yeni ve özgün bir çalışma ortaya çıkarmıştır (Res. 32-33 Bkz.).

7.Öğrenci:

Malzeme: Bakır kap, guaj boya, fırça, su, su kabı, palet, vernik.

Obje: Dekoratif bakır kap.

Teknik: Guaj boya.

Öğrenci, çalışmasında hazır bir objenin üzerini süslemiştir. Eski ve kullanılmayan bir bakır kabın içine ve dışına cami içinde çizdiği motifleri uygulamıştır. Öğrencinin tasarımı yüzeysel boyamalardan oluşmaktadır. Çizilen motifleri kullandığı kabın formuna uygun bir tasarıma dönüştüren öğrenci ilginç bir uygulama gerçekleştirmiştir. Renk, şekil ve kompozisyon ilişkisi açısından oldukça başarılı bir çalışma ortaya çıkmıştır.

Çalışma sürecinde edinilen bilgi ve deneyimlerin uygulamalı çalışmaya etkisi hemen dikkat çekmektedir. Sonuçta ortaya yaratıcılığın kullanılması sonucunda özgün ve yeni bir tasarım çıkmıştır (Res. 34- 35 Bkz.).

8.Öğrenci:

Malzeme: Kontrplak (35×50), sulu boya, fırça, su, su kabı, karbon kağıdı, kurşun kalem, vernik.

Obje: Ahşap pano.

Teknik: Ahşap boyama, suluboya.

Öğrenci, incelediği kalem işi motiflerin özelliğini yansıtan yüzeysel boyamalar ile kontrplak üzerine bir desen çalışması yapmıştır. Farklı malzemeler ile yeni bir obje oluşturulmuştur. Renk seçiminde motifin orijinal renklerine bağlı hareket edilmiştir.

Çalışma sürecinde edinilen bilgiler ve deneyimlerin uygulama çalışmasına aktarılması açısından oldukça başarılı olan öğrenci tekniğin kullanılmasında o kadar başarılı olamamıştır. Boyamanın yeterince dikkatli yapılmadığı görülmektedir. Bunun dışında incelenen tarihi motifin yeni bir sanatsal form içerisinde başarıyla kullanılmıştır (Res. 36- 37 Bkz.).

9.Öğrenci:

Malzeme: Mukavva (13×15), sulu boya, fırça, su, su kabı, karbon kağıdı, kurşun kalem, vernik.

Obje: Masa üstü pano.

Teknik: Suluboya.

Öğrenci, kullandığı malzemeler ve yaptığı yüzeysel boyama ile yeni bir obje tasarlamıştır. Cami içinde çizdiği motifini mukavva üzerine karbon kağıdı ile geçirdikten sonra motifi renklendirmiştir. öğrenci, renk seçiminde başarılı olmasına

rağmen malzemeyi iyi kullanamaması nedeniyle çalışmasında renkler başarısız görünmektedir.

Uygulama sonucunda öğrencinin incelediği motifine uygun tasarım yaptığı ve tasarımına uygun malzeme seçtiği görülmektedir. Öğrenci, yaratıcılığını kullanarak özgün bir çalışma ortaya çıkarmıştır (Res.38-39 Bkz.).

10.Öğrenci:

Malzeme: Kumaş, kumaş boyası, fırça, su, palet, mukavva, yapıştırıcı.

Obje: Duvar panosu.

Teknik: Kumaş boyama.

Öğrenci, cami içinde çizdiği motifi düz bir kumaş üzerine kompozisyonunu oluşturup çizdikten sonra kumaş boyası ile renklendirmiştir. Kalem işi süslemelerde olduğu gibi yüzeysel boyama yapan öğrenci motifini farklı malzemeler ile yorumlayarak yeni bir obje yapmıştır. Öğrenci renk seçiminde motifin orijinal renklerinden bağımsız hareket etmiştir.

Motifin uygulanmasında ve çalışma sürecinde edinilen bilgi ve deneyimlerin yorumlanmasında başarılı olan öğrenci tekniğin uygulanmasında o kadar başarılı olamamıştır. Çalışmasını temiz ve düzenli sonuca ulaştırmakta problem yaşamıştır (Res. 40-41 Bkz.).

11.Öğrenci:

Malzeme: Etamin kumaş, mukavva, renkli nakış ipleri, iğne ve tutkal.

Obje: Duvar panosu.

Teknik: Etamin işleme.

Öğrenci, farklı malzemeleri bir araya getirerek yeni bir obje yapmıştır. Cami içinde çizdiği motifini etamin kumaş üzerine nakış ipleri ile işleyerek bir pano

yapmıştır. Yüzeysel bir çalışma olduğu görülmektedir. Motifi uygulamaya başarıyla geçirmiştir fakat, motif uygulama içinde çok zayıf kalmıştır (Res. 42- 43 Bkz.).

12.Öğrenci:

Malzeme: Fon kartonu (35×50), elışı kağıtları, makas, yapıştırıcı, kurşun kalem.

Obje: Kağıt mozaik çalışması.

Teknik: Kesme-yapıştırma.

Öğrenci, incelediği motifi farklı malzemeleri bir araya getirerek yeni bir çalışmaya dönüştürmüştür. Fon kartonu üzerine cami içinde çizdiği motifi büyütüp, çizen öğrenci elışı kağıtları ile motifini biçimlendirmiştir. Öğrenci, incelediği motifin sadece şekline sadık kalarak farklı malzemeler ve farklı bir teknik ile biçimlendirme yapmıştır. Kağıt mozaik çalışması yapan öğrenci, özgün bir çalışma yapmıştır.

Farklı bir teknikte çalışan öğrenci, incelediği motife uygun bir tasarım ve tasarıma uygun malzeme ve teknik seçmiştir. Seçtiği malzeme ve teknikte de başarılı olmuştur (Res. 44-45 Bkz.).

13.Öğrenci:

Malzeme: Kumaş (patiska), kumaş boyaları, fırça, su, su kabı, mukavva, yapıştırıcı.

Obje: Kumaş pano.

Teknik: Kumaş boyama.

Öğrenci, cami içinde çizdiği motifleri kumaş üzerinde yeniden düzenleyerek yeni bir obje tasarlamıştır. Renk, şekil ve kompozisyon ilişkisi açısından özgün bir tasarım yapan öğrenci motifi değişik bir ifade ile betimlemiştir. Öğrenci çizdiği motife uygun bir tasarım yapmıştır. Yaptığı tasarıma uygun teknik ve malzeme

seçimi yapan öğrenci, kalem işi motiflerin yüzeysel boyama özelliğinden esinlenmiştir ve uygulamasını gerçekleştirmiştir.

Tekniğin kullanımı ve temiz çalışma açısından oldukça başarılı olan öğrenci, çalışma sürecinde edinilen bilgi ve deneyimleri uygulamaya başarıyla aktarmıştır (Res. 46- 47 Bkz.).

14.Öğrenci:

Malzeme: Fon kartonu, elışı kağıdı, makas, yapıştırıcı, kurşun kalem.

Obje: Karton pano.

Teknik: Kesme-yapıştırma.

Öğrenci, cami içinde çizdiği motifini kesme-yapıştırma tekniğinde çalışarak yeni bir çalışma tasarlamıştır. İncelediği motifin şeklini kullanarak farklı malzemeler ile yeni bir uygulama ortaya çıkarmıştır.

Öğrenci tekniği uygulama açısından yeterli olmuştur fakat, temiz ve düzenli çalışma açısından problem yaşamıştır. Renk, şekil ve kompozisyon ilişkisi açısından özgün bir çalışma örneği gerçekleştirmiştir. Öğrenci, renk seçiminde tamamen motifin orijinal renklerinden bağımsız hareket etmiştir. Sonuçta ortaya kalem işi motiflerin farklı bir ifadesi çıkmıştır (Res. 48- 49 Bkz.).

15.Öğrenci:

Malzeme: Alüminyum plaka (35×50), kabartma cisimleri (tel, kalem vb. sivri uçlu malzemeler), beyaz tutkal, talaş, mukavva (35×50).

Obje: Alüminyum pano.

Teknik: Rölyef

Öğrenci, cami içinde çizdiği motifi alüminyum plaka üzerine kabartma yaparak özgün ve farklı bir çalışma tasarlamıştır. İncelenen kalem işi motiflerin

sadece şekli esas alan öğrenci, çalışmasını farklı malzeme ve teknik ile biçimlendirmiştir.

Tekniğin kullanımı, düzenli ve temiz çalışma açısından oldukça başarılı olan öğrenci, çalışma sürecinde edinilen bilgi ve deneyimleri uygulama çalışmasına başarıyla aktarmıştır (Res. 50-51 Bkz.).

16.Öğrenci:

Malzeme: Cam (17×20), cam boyası, kontur kalem, alüminyum folyo, yapıştırıcı.

Obje: Masa üstü cam pano.

Teknik: Cam boyama.

Öğrenci, cami içinde çizdiği motifin yüzeysel boyama özelliğinden yararlanarak yeni bir obje tasarlamıştır. Cam boyama tekniğinde çalışan öğrenci motifini orijinalinde olduğu gibi yüzey boyama tekniği ile boyamıştır. Motifin orijinal renklerine sadık kalmıştır.

Öğrenci farklı bir çalışma tasarlamasına ve yeni bir uygulama içinde motifleri kullanma fikrini bulmasına rağmen tekniğin uygulanması aşamasında biraz problem yaşamıştır. Fakat daha sonra çalışmasını istenilen sürede ve yeterli teknik beceri ile tamamlamıştır (Res. 52-53 Bkz.).

17.Öğrenci:

Malzeme: Mukavva (35×50), boncuklar, ipler, suluboya, su, su kabı, fırça, yapıştırıcı, sim, makas.

Obje: Duvar panosu.

Teknik: Rekreasyon (Rölyef).

Öğrenci, cami içinde çizdiği motifini farklı malzemeler kullanarak yeni bir çalışma oluşturmuştur. Atık malzemeleri bir araya getirerek motifi rölyef tekniğinde biçimlendiren öğrenci, özgün ve yaratıcı bir ürün ortaya çıkarmıştır. İncelediği süslemeler ve motifleri yeni bir ifade ile şekillendirmiştir. Edinilen bilgileri yeni bir uygulamaya başarıyla aktarmıştır.

Sürenin iyi kullanan ve düzenli çalışan öğrenci tekniği kullanırken biraz problem yaşamıştır. Çalışma esnasında yapılan rehberlik sonucunda uygulama iyi bir neticeye ulaşmıştır (Res. 54-55 Bkz.).

18.Öğrenci:

Malzeme: Alüminyum plaka (35×50), kabartma cisimleri (tel, kalem vb. sivri uçlu malzemeler), mukavva (35×50), beyaz tutkal, talaş.

Obje: Alüminyum pano.

Teknik: Rölyef.

Öğrenci, cami içinde çizdiği motifleri yeni bir uygulama içinde kullanmıştır. Rölyef çalışması yapan öğrenci, kalem işi motiflerin sadece şeklini kullanmıştır. Çizdiği motifi farklı malzeme ve teknik ile biçimlendiren öğrenci, çalışma esnasında edinilen bilgi ve deneyimleri uygulama çalışmasına yaratıcı ve özgün bir şekilde aktarmayı başarmıştır.

Tekniğin kullanılması ve temiz çalışma açısında öğrenci yeterli bir çalışma örneği sergileyerek çalışmasını süreyi iyi kullanarak tamamlamıştır (Res.56-57 Bkz.).

19.Öğrenci:

Malzeme: Fayans, cam boyası, fırça, kontur kalemi, sim.

Obje: Fayans pano.

Teknik: Cam boyama.

Öğrenci, cami içinde çizdiği motifi farklı malzemeler ve teknik ile çalışarak yeni bir obje tasarlamıştır. Çizdiği motife uygun bir tasarım ve tasarımına uygun teknik ve malzeme seçen öğrenci kalem işi süslemelerin özelliği olan yüzeysel boyama çalışması yapmıştır. Renk, şekil ve kompozisyon ilişkisi açısından anlamlı bir bütünlük sağlayan öğrenci, uygulama sonucunda özgün bir ürün ortaya çıkarmıştır

Öğrenci, sürenin ve tekniğin kullanılmasını da yeterlilik göstermiştir (Res. 58-59 Bkz.).

20.Öğrenci:

Malzeme: Mukavva (35×50), pullar, ipler, makas, yapıştırıcı, suluboya, su, su kabı, sim.

Objeye: Mukavva duvar panosu.

Teknik: Rekreasyon (Rölyef).

Öğrenci, cami içinde çizdiği motifi, farklı atık malzemeleri bir araya getirerek yeni bir çalışma içinde kullanmıştır. Tasarladığı çalışmaya uygun teknik ve malzeme seçen öğrenci, yaratıcılığını kullanarak özgün bir ürün ortaya çıkarmıştır.

Öğrenci çalışma sürecinde elde edilen bilgi ve deneyimleri uygulamasına aktarmakta oldukça başarılı olmuştur. Hem motifin yeni ve sanatsal bir form içinde kullanılmasında hem de farklı malzemelerin bir araya getirilmesinde özgün bir çalışma örneği sergilemiştir. Aynı zamanda da süreyi ve tekniği yeterli kullanarak başarılı olmuştur (Res. 60-61 Bkz.).

21.Öğrenci:

Malzeme: Cam (20×40), cam boyası, fırça, alüminyum folyo, yapıştırıcı, eskiz kağıtları.

Obje: Cam pano.

Teknik: Cam boyama.

Öğrenci, cami içinde çizdiği motifi farklı malzemeler kullanarak yeni bir obje tasarlamıştır. Kalem işi motiflerde olduğu gibi yüzeysel boyama yapan öğrenci cam malzeme kullanmıştır. Renk seçiminde tamamen isteğe bağlı hareket etmiştir. Öğrenci, çalışma sonucunda çok özgün bir uygulama ortaya çıkarmıştır.

Tekniğin uygulanması aşamasında problem yaşayan öğrenci yapılan rehberlik sonucunda yeterli beceriyi sergilemiştir. Süreyi iyi kullanarak, çalışma sonucunda istenilen hedeflere ulaşmış, başarılı bir uygulama yapmıştır (Res. 62-63 Bkz.).

4.10. SON TEST UYGULAMASI VE ÖĞRENCİLERİN VERDİĞİ YANITLAR:

Ön testin ardından yapılan, Disipline Dayalı Sanat Eğitimi yöntemi ile hazırlanıp uygulanan ders etkinliklerinin hemen sonrasında öğrencilere son test uygulanmıştır (Ek 9). Son test, 8 açık uçlu ön test sorularından oluşturulmuştur. Öğrencilerin çalışma sonrasında, konu ile ilgili edindikleri bilgi ve tecrübeyi değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Son test sonucunda sorulara öğrencilerin verdiği yanıtlar şöyledir:

- 1- “ **Tarihi çevre hakkında bildikleriniz nelerdir? Yazınız** ” sorusuna öğrenciler şu yanıtları vermişlerdir:

1.Öğrenci: “ Tarihi çevre geçmiş yıllardan, asırlardan günümüze kadar gelen tarihi yapılar topluluğudur ”,

2.Öğrenci: “ Tarihi çevreyi yüzyıllar boyunca bugüne dek kalabilen yapılar, eserler oluşturur ”,

- 3.Öğrenci:** “ Eskiden kalma eserlerin, yapıların, heykellerin ve tarihle ilgili varlıkların bulunduğu çevre tarihi çevredir ”,
- 4.Öğrenci:** “ Tarihi çevre, geçmişten günümüze kadar gelmiş, tarihi ve estetik özellikleri olan çevreye tarihi çevre denir. Hacı Bayram Veli Camii, Ankara kalesi, Anıtkabir geçmişten günümüze kadar gelen eserlerdir ”,
- 5.Öğrenci:** “ Eskiden kalma tarihi yapıların bir yerde toplu yada ayrı ayrı bugüne gelmiş alanlar denir ”,
- 6.Öğrenci:** “ Tarihi geçmişi olan, eser ve yapıların bir ortamda toplanmasıyla oluşan çevre ”,
- 7.Öğrenci:** “ Tarihi çevre, eskiden farklı devletlere, uygarlıklara ait, o zamandan bu zaman kadar gelebilen yapı ve bölgelere denir ”,
- 8.Öğrenci:** “ Tarihten günümüze gelebilmiş önemli yapı ve mekanlardır ”,
- 9.Öğrenci:** “ Geçmişten, atlarımızda kalma tarihi binalar, yapılar topluluğudur ”,
- 10.Öğrenci:** “ Tarihi çevrede eski yapılar, eskilerden kalma tarihi mekanlar bulunur ”,
- 11.Öğrenci:** “ Geçmişten günümüze gelen tarihi yerlerdir ”,
- 12.Öğrenci:** “ Tarihi olan bina, ev, anıt gibi yapılar tarihi çevreyi oluşturur ” ,
- 13.Öğrenci:** “ Tarihi çevre eskiden yapılmış tarihi yerlerdir. Ulus'ta olan Hacı Bayram Camii, Julianus Sütunu bir tarihi yapıdır ”,
- 14.Öğrenci:** “ Tarihi çevre eskiden kalma, o çevrede yaşanmış önemli olayların kalıntılarını yaşatan çevredir ”,
- 15.Öğrenci:** “ Eski insanların yaşadıkları, bugüne kadar gelen tarihi yerlere denir ”,
- 16.Öğrenci:** “ Tarihin izlerini taşıyan binaların, eserlerin bulunduğu çevrelerdir ”,
- 17.Öğrenci:** “ Tarihi çevre eski zaman dokularını günümüze taşır. Eski insanların yaşayış tarzlarını vb. bilgiler tarihi çevreden öğrenilir ”,
- 18.Öğrenci.** “ Tarihi çevre bizim geçmişe dayalı kanıtlarımızı ortaya koyan çevredir ”,
- 19.Öğrenci:** “ MÖ.ve M.S. farklı uygarlıkların ve devletlerin yaşamlarından geleceğe taşınan önemli bina ve eserlerdir ”,

20.Öğrenci: “ Tarihi çevre eski çağların eserlerini, kültürlerini, kalıntılarını taşıyan çevredir. Bu çevre insanlar için önemli bir çevredir ”,

21.Öğrenci: “ Eskiden kalmış tarihi eser niteliği taşıyan evlere binalara tarihi çevre denir ” yanıtlarını vermişlerdir.

2- “ **Sizce tarihi çevre önemli mi? Önemli ise neden? Yazınız** ” sorusunu öğrenciler şöyle yanıtlamışlardır:

1.Öğrenci: “ Önemli, çünkü atarlığımızın seneler, yıllar asırlar önce nasıl yaşadığını ve geçmişin ne kadar önemli olduğunu anlatıyor ”,

2.Öğrenci. “ Önemli, çünkü tarihi çevre bizim hangi uygarlıktan hangi milletten olduğumuz hakkında bilgi verir, yani kimliğimizi oluşturur ”,

3.Öğrenci: “ Önemlidir, çünkü geçmişte yaşanmış olaylar hakkında bilgi edinebilmemizi sağlar ”,

4.Öğrenci: “ Önemlidir, çünkü geçmiş nesillerin yaptığı eserlerin bugüne gelmesi önemlidir, geleceğimiz olması için ”,

5.Öğrenci: “ Önemlidir, geçmişe ait oldukları için ”,

6.Öğrenci: “ Önemlidir, çünkü tarihte önemli yer tuttuğu için ve geçmişten günümüze ulaştığı için ”,

7.Öğrenci: “ Bence tarihi çevre önemlidir. Çünkü bir insan tarihe saygı duymaz ve tarihini korumazsa geleceğinden emin olamaz ”,

8.Öğrenci: “ Önemlidir. Bu yerler geçmişin hazinesidirler, bunlar sayesinde geçmiş tarihimizi öğreniriz ”,

9.Öğrenci: “ Önemli, bunu ilerdeki nesillere iletebilmek ve öz geçmişimizi bilmek için ”,

10.Öğrenci: “ Tarihi çevre önemli. Çünkü tarihi çevreleri incelediğimizde bizden önceki büyüklerimizin nasıl yaşadıkları hakkında bilgi öğreniriz ”,

11.Öğrenci: “ Önemlidir, çünkü bizim tarihi geçmiş hakkındaki meraklarımızı gidermesini sağlar ve etrafımızı da güzelleştirirler ”,

12.Öğrenci: “ Önemlidir. Çünkü eskiden kalan tarihi ve estetik değeri olan her şeyi korumamız lazım, bize tarihimizden kaldıkları için ”,

- 13.Öğrenci:** “ Önemli, çünkü eskiden yaşamış insanların geleceğe bıraktığı bu eserler bizim geçmişimizdir ”,
- 14.Öğrenci:** “ Önemlidir, çünkü tarihi olduğu için tarihi çevre de önemlidir. Ayrıca estetik oldukları için de önemlidir ”,
- 15.Öğrenci:** “ Önemli, çünkü bu çevre tarihi ve güzeldir ”,
- 16.Öğrenci:** “ Önemli, çünkü geçmişte yaşanan duyguları bugüne aktarıyor ”,
- 17.Öğrenci:** “ Çok önemlidir. Çünkü eski insanların bize bıraktığı bu eserlerden bir şeyler öğrenerek daha anlamlı yaşarız, geleceğimiz daha parlak olur ”,
- 18.Öğrenci:** “ Önemlidir. Çünkü bize geçmişte yaşanmış olaylar ve insanlar hakkında bir şeyler kanıtlarlar ve güzel oldukları için de önemlidirler ”,
- 19.Öğrenci:** “ Önemli çünkü tarihi çevre olmadan gelecek kuşaklar geçmişini bilemezler ”,
- 20.Öğrenci:** “ Önemlidir, çünkü, eskiden yaşanmış olayları bize tekrar yaşayabilme ve anlayabilme duygu yaşattıkları için ”,
- 21.Öğrenci:** “ Önemlidir, tarihi çevrede bulunan yapıların kendileri güzel oldukları için önem taşırlar ” yanıtlarını vermişlerdir.

3- “ **Tarihi değer taşıyan kültür ve tabiat varlıkları ve sanat eserleri korunmalı mı? Neden? Yazınız** ” sorusuna verilen yanıtlar şöyledir:

- 1.Öğrenci:** “ Korunmalıdır. Çünkü bizim onları tanımaya ve onlardan bir şeyler öğrenmeye hakkımız olduğu gibi gelecek kuşaklarında onları tanımaya ve korumaya hakkı vardır ”,
- 2.Öğrenci:** “ Korunmalı, çünkü bunlar bize geçmişimiz ve geleceğimiz hakkında bilgi verir ”,
- 3.Öğrenci:** “ Korunmalıdır, çünkü bunlar bize atalarımızdan, eskilerden miras kalmıştır, geleceğe taşınmalıdır ”,
- 4.Öğrenci:** “ Korunmalıdır, çünkü şimdiye kadar korunmuşlardır bizde onları tanıyoruz ve onlardan bir şeyler öğreniyoruz, bizim de korumamız gerekir ”,
- 5.Öğrenci:** “ Korunmalı, çünkü eskiden yaşananların kanıtı oldukları için ve daha birçok neden için korunmalıdır ”,

6.Öğrenci: “ Korunmalıdır, çünkü o eserler yüzyıllar öncesinden bizlere korunarak gelmiş, biz onlardan bir şeyler öğrenmişiz, bizde bizden sonrakilere bırakmalıyız ”,

7.Öğrenci: “Korunmalıdır. Çünkü, bunları koruyarak tarihimizi öğreniriz ve kültürümüzü gelecek nesillere aktarırız ”,

8.Öğrenci: “ Korunmalıyız ve ilerideki yıllara taşınmalıyız ”,

9.Öğrenci: “ Korunmalı, gelecek nesillerin öz geçmişini bilmesi için ”,

10.Öğrenci: “ Korunmalı, çünkü tarihidirler, tarihi olayların yaşandığı önemli yerlerdir ”,

11.Öğrenci: “ Korunmalı, çünkü korunmazsa zarar gelebilir ve gidip göremeyiz. Geçmişte neler olup bitmiş olduğunu bilemeyiz ”,

12.Öğrenci: “ Korunmalıdır, korunmazsa ülkemizin tarihi çevresi yok olur ve ülkemizin hiçbir anlamı kalmaz ”,

13.Öğrenci: “ Korunmalıdır, çünkü onlar tarihi bir eserdir. Geleceğe bırakılan önemli eserlerdir ”,

14.Öğrenci: “ Korunmalıdır, çünkü önceki insanların eskiden savaşarak ve emek harcayarak kurduğu yerlerdir ”,

15.Öğrenci: “ Korunmalıdır, yoksa eskilerden, tarihten kalan önemli hiçbir şey kalmaz ”,

16.Öğrenci: “ Korunmalı, çünkü bizim gördüklerimizi gelecek kuşaklarda görmeli ve bilmelidir ”,

17.Öğrenci: “ Kesinlikle korunmalıdır, bunlar geçmişi günümüze getirir. Bize geçmiş hakkında bilgi verir. Hayat tarzımızı değiştirir ”,

18.Öğrenci: “ Korunmalıdır, çünkü onlar bizim önceye dayanan hazinelerimizdir. Bunarlı korumazsak onlardan mahrum kalırız ”,

19.Öğrenci: “ Kesinlikle korunmalıdır, çünkü o yıllardan günümüze kadar birçok değerlerle gelmiş ve hepsi bizden bir şeyler taşıyorlar ”,

20.Öğrenci: “ Korunmalıdır. Çünkü onlar ulusların ortak mirasıdır ve gelecek kuşaklara aktarılmalıdır ”,

21.Öğrenci: “ Korunmalıdır. Geleceğe taşımak için bu değerli tarihi yapılarımızı ” yanıtlarını vermişlerdir.

4- “ Tarihi çevrenin korunması için neler yapılmalıdır? ” sorusuna öğrenciler şu yanıtları vermişlerdir:

1.Öğrenci: “ Eski göçen yapılar tamir edilmelidir, onlara hiçbir şekilde zarar verilmemelidir ”,

2.Öğrenci: “ Tarihi çevrede bulunan eserler, tahrip edilmemeli, kazınmamalı, çizilmemelidir ”,

3.Öğrenci: “ Tarihi çevre geçmişten günümüze kadar geldiği için bizim de onu korumamız gerekir. Onun için hiçbir tarihi binayı, yapıyı kazımamalı, çizmemeli ve zarar vermemeliyiz ”,

4.Öğrenci: “ Tarihi çevrenin korunması için değeri bilinmelidir, çizilmemeli, kırılmamalı ve yıpratılmamalıdır ”,

5.Öğrenci: “ Eski eserler yıkılmamalı, zarar verilmemeli v.b. ”,

6.Öğrenci: “ Korumak için tarihi evler ve yapılar restore edilmelidir,bunların üzerine herhangi bir aksesuar takılmamalı ve onlara zarar verilmemelidir ”

7.Öğrenci: “ Tarihi çevrenin korunması için onları yıkmamalıyız, yazı yazmamalıyız, güvenlik altına almalıyız ”,

8.Öğrenci: “ Tahrip etmemeliyiz ve değerini bilmeliyiz ”,

9.Öğrenci: “ Korunmalı, zarar verenlere ceza verilmeli ”,

10.Öğrenci: “ Hiçbir şekilde zarar vermemeliyiz ”,

11.Öğrenci: “ Tarihi çevreyi devletin ve bizlerin koruması gerekir ”,

12.Öğrenci: “ İnsanlar bunların değerli ve önemli olduğunu bilmeli ve zarar vermemelidir ”,

13.Öğrenci: “ Tarihi çevreyi severek zarar vermemeliyiz ”,

14.Öğrenci: “ Buraları devletin koruma altına alması gerekir, tahrip edilmemeli ”,

15.Öğrenci: “ Onlara zarar vermemeliyiz, onları korumalıyız, zarar verenleri cezalandırmalıyız ”,

16.Öğrenci: “ İnsanlar bilinçlendirilmeli ve bu eserlere zarar verilmesi önlenmelidir ”,

17.Öğrenci: “ Onlara sahip çıkmalıyız, restore etmeli, tahribatına izin vermemeliyiz. Yani eski halinden daha farklı olarak yenilenmelidir ”,

- 18.Öğrenci:** “ Onlara zarar vermeden, onları yaşatıp, korumalıyız ”,
- 19.Öğrenci:** “ Bu tarihi yerlere sahip çıkılmalıdır, çünkü değerlerimiz o kadar güzel ki kaybolmasına izin vermeyelim ”,
- 20.Öğrenci:** “ Bu tarihin hazinesi olan yerlere sahip çıkılmalıdır, eserlere zarar verenleri uyarmalıyız ”,
- 21.Öğrenci:** “ Tarihi çevrenin korunması için devlet iş başında olmalıdır, tahribat yapılmamalı ” yanıtlarını vermişlerdir.

5- “ Eğer tarihi ve kültürel değerler korunmasalardı ne olurdu? ”
sorusunu öğrenciler şöyle yanıtlamışlardır:

- 1.Öğrenci:** “ Ülkemizde hiç tarihi ve kültürel değerler kalmazdı ve tarihi olmayan bir ülke olurduk ”,
- 2.Öğrenci:** “ Kendi tarihimizi ve kültürümüzü bilemezdik ”,
- 3.Öğrenci:** “ İlk başta kültürümüz olmazdı, kültürü olmayan bir ülke olurduk ”,
- 4.Öğrenci:** “ Şimdi bizlerin tarihi çevre hakkında hiçbir bilgisi olmazdı, bu değerleri tanıyamaz ve geçmiş hakkında pek fazla bilgimiz olmazdı ”,
- 5.Öğrenci:** “ Yaşadığımız yerde daha önce yaşamış milletlerin olduğunu bilemezdik ”,
- 6.Öğrenci:** “ Kültürünü ve tarihini yok eden bir millet geleceğe güvenle bakmaz ve varlığını sürdürülemez. Çünkü geçmişimizin ve geleceğimizin ama teması budur ”,
- 7.Öğrenci:** “ Tarihimizi öğrenemezdik. Böylece de geleceğimizin güvenlik altında olduğuna emin olamazdık ”,
- 8.Öğrenci:** “ Geçmişini bilemez ve geleceği göremezdik ”,
- 9.Öğrenci:** “ Eğer bu değerler korunmasalardı milletler öz geçmişini bilemezlerdi ”,
- 10.Öğrenci:** “ Eski zamanlar hakkında, geçmiş hakkında bir şey bilemezdik ”,
- 11.Öğrenci:** “ Tarihi çevre olmazdı ”,
- 12.Öğrenci:** “ Tarihimiz, kültürümüz yok olur, ülkemiz önemsizleşirdi ”,

- 13.Öğrenci:** “ Hiçbir zaman eski insanların bize bıraktığı tarihi, kültürel ve sanatsal değerleri bilemezdik ”,
- 14.Öğrenci:** “ Hiç kimse tarihini bilemez, geçmişe önem verilmez ve saygı duyulmazdı ”,
- 15.Öğrenci:** “ Eski çağlardan hiçbir şey kalmaz ve onlarla ilgili hiçbir şey bilemezdik ”,
- 16.Öğrenci:** “ Şu an onları tanıyamaz, bu güzelliklerden yararlanamazdık ”,
- 17.Öğrenci:** “ Geçmişe dair bilgiler alamazdık, don ve kuru bir yaşantımız olurdu ”,
- 18.Öğrenci:** “ Korunmasalardı, günümüze kadar ulaşamaz bizde onları göremez, tanıyamaz ve bu hazinelerden yararlanamazdık ”,
- 19.Öğrenci:** “ Geçmişimiz ve geleceğimiz olmazdı ”,
- 20.Öğrenci:** “ Bizler tarihi çevre hakkında bir bilgiye sahip olamazdık ”,
- 21.Öğrenci:** “Gittikçe azalırda tarihi çevre ve turistler buraya gelmezdi, tarihi yerlerimiz kalmazdı ” yanıtlarını vermişlerdir.

6- “ Yaşadığımız çevrenin (Ankara) sahip olduğu tarihi mekanları hakkında bildiklerinizi yazar mısınız? ” sorusuna öğrenciler şu yanıtları vermişlerdir:

- 1.Öğrenci:** “ Hacı Bayram Camii, Ankara Kalesi, Eski TBMM, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Etnografya Müzesi, Julianus Sütunu, Roma Hamamı, Augustus Tapınağı gibi yerleri biliyorum ”,
- 2.Öğrenci:** “ Hacı Bayram Camii, Anıtkabir, Eski TBMM, Türkiye İş Bankası Eski Binası, Ankara Kalesi, Julianus Sütunu, Roma Hamamı ”,
- 3.Öğrenci:** “ Ankara Kalesi, Hacı Bayram Camii, Anıtkabir, Müzeler, Juliaus Sütunu, Roma Hamamı ”,
- 4.Öğrenci:** “ Anıtkabir, Ankara Kalesi, İş Bankası Eski Binası, Hacı Bayram Camii ”,
- 5.Öğrenci:** “ Ankara Kalesi, Hacı Bayram Camii, Eski Evler, Julianus Sütunu, Müzeler, Anıtkabir, İş Bankası Eski Binası ”,

- 6.Öğrenci:** “ Hacı Bayram Camii, Ankara Kalesi, Tacettin Camii, Samanpazarı, At Pazarı, Julianus Stünü, Augustuz Tapınağı ”,
- 7.Öğrenci:** “ Ankara Kalesi, Anıtkabir, Hacı Bayram Camii, Eski TBMM, İş Bankası Eski Binası, Alâeddin Camii ve Roma Hamamı ”,
- 8.Öğrenci:** “ Hacı Bayram Camii, Ankara Kalesi ve Oradaki Eski Evler, Anıtkabir, Julianus Sütunu ”,
- 9.Öğrenci:** “ Ankara Kalesi, Hacı Bayram Camii, Roma Hamamı, Belkız Stünü, Tarihi Camiler ”,
- 10.Öğrenci:** “ Eski TBMM, Anıtkabir, Hacı Bayram Cami, Ankara Kalesi, Müzeler, Roma Hamamı, Augustus Tapınağı ”,
- 11.Öğrenci:** “ Hacı Bayram Camii, Ankara Kalesi, Augustus Tapınağı, Tarihi Evler Ve Camiler ”,
- 12.Öğrenci:** “ Hacı Bayram Camii, Ankara Kalesi, Anıtkabir, Camiler, Mescitler, Julianus Sütunu, Augustus Tapınağı ”,
- 13.Öğrenci:** “ Ankara Kalesi, Julianus Sütunu, Augustus Tapınağı, Hacı Bayram Camii ”,
- 14.Öğrenci:** “ Anıtkabir, Ankara Kalesi, Müzeler, Belkıs Sütunu Ve Tarihi Camiler ”,
- 15.Öğrenci:** “ Ankara Kalesi, Hacı Bayram Camii, Belkıs Sütunu, Augustus Tapınağı ”,
- 16.Öğrenci:** “ Hacı Bayram Camii, Ankara Kalesi, Julianus Sütunu, Roma Hamamı, Müzeler, Anıtkabir ”,
- 17.Öğrenci:** “ Hacı Bayram Camii, Ankara Kalesi, Augustus Tapınağı, Julianus Sütunu, Camiler, Roma Hamamı ”,
- 18.Öğrenci:** “ Hacı Bayram Camii, Ankara Kalesi, Etnografya Müzesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Anıtkabir, Roma Hamamı, Julianus Sütunu ”,
- 19.Öğrenci:** “ Mekanlar çok güzel, hepsinde de benim sevdiğim çok şey var. Anıtkabir, Roma Hamamı, Julianus Sütunu, Eski Evler, Kale, Camiler ”,
- 20.Öğrenci:** “ Birçok tarihi mekan vardır. Anıtkabir, Hacı Bayram Camii, Etnografya Müzesi, Ankara Kalesi, Julianus Sütunu gibi ”,
- 21.Öğrenci:** “ Hacı Bayram Camii, Ankara Kalesi, Anıtkabir, Roma Hamamı, Müzeler ”yanıtlarını vermişlerdir.

7- “ Tarihi bir mekanı (yada mekanları) incelemek, bilgi edinmek, ona dokunmak, görmek, onun hakkında düşünmek sizde nasıl bir his uyandırdı? Yazınız ” sorusuna verilen yanıtlar şöyledir:

1.Öğrenci: “ Huzur, mutluluk,sevinç gibi duygular uyandırdı ”,

2.Öğrenci: “ Bende çok güzel bir duygu uyandırdı. Benim geçmişimle gurur duymamı sağladı ”,

3.Öğrenci: “ Bu mekanın senelerce önce yapılması ve günümüze kadar gelmesi beni çok duygulandırdı ”,

4.Öğrenci: “ Bu mekanın yıllar önce yapılması, korunmuş ve bugüne kadar gelmiş olması bence çok güzel vermekte, huzur, mutluluk vermektedir ”,

5.Öğrenci: “ Bende çok güzel duygular uyandırdı. Mutlu oldum ”,

6.Öğrenci: “ Geçmişimize uzanan çok güzel bir duyguydu bu, çok mutlu oldum. Kelimelerle anlatamayacağım kadar güzeldi, çok güzel mekanlardı ”,

7.Öğrenci: “ Bu mekanların büyük bir özenle yapıldığını düşünerek, saygı ve huzur duydum ”,

8.Öğrenci: “ Çok eğlenceli, mutlu oldum. Zevkli ”,

9.Öğrenci: “ Tarihi çevre hakkında bilgi edindim ve mutlu oldum ”,

10.Öğrenci: “ Mutlu bir duygu uyandırdı ”,

11.Öğrenci: “ Önceden onları incelememiştim ona dokunmamıştım. Onlar hakkında hiçbir bilgim yoktu, şimdi ise onlar hakkında bilgim olduğu için çok mutlu oldum ”,

12.Öğrenci: “ Sevinç, mutluluk uyandırır ”,

13.Öğrenci: “ Mutluluk ve çok güzel bir duygu uyandırdı ”,

14.Öğrenci: “ Güzel bir his uyandırdı. Bu yerlerin önemli olduklarını hissettim ”,

15.Öğrenci: “ Beni sevindirdi, içimde bir kıpırdanma oldu, çok büyük bir mutluluk ”,

16.Öğrenci: “ Mutluluk uyandırdı ”,

17.Öğrenci: “ Çok şanslı olduğumu düşünüyorum, farklı kültürlere ait bilgiler içeren bir çevreye sahibim, bu beni çok mutlu etti ”,

18.Öğrenci: “ Mutluluk hissi uyandırdı ”,

19.Öğrenci: “ Evet bir his uyandırdı, mutlu oldum ve çok sevdim ”,

20.Öğrenci: “ Biraz hüzün ve biraz sevinç uyandırdı ”,

21.Öğrenci: “ Bu mekanlarda olmak, onlar hakkında düşünmek, dokunmak çok güzel bir his, mutlu oldum bu yerde ” yanıtlarını vermişlerdir.

8- “ Sizce tarihi çevrenin resim-iş dersi ile nasıl bir ilgisi vardır? Bu çalışma ile neler öğrendiğinizi düşünüyorsunuz? ” sorusuna şu yanıtlar verilmiştir:

1.Öğrenci: “ Resim-İş dersi ile tarihi çevreyi tanıyabiliriz, çok güzel yerler olduğunu görebiliriz ve resimlerini çizebiliriz. Bu çalışma ile, tarihi çevreyi koruyacağımızı ve nakkaşlar hakkında birçok şey öğrendiğimi düşünüyorum ”,

2.Öğrenci: “ Tarihi çevreyi tanıyıp resmini yapmak ile ilgisi vardır bence. Bu çalışma ile ülkemizin zengin bir tarihi çevreye sahip olduğunu öğrendim. Çok güzel bir geçmişimiz olduğunu öğrendim ”,

3.Öğrenci: “ Resim-iş dersi ile buralara gidip, bu tarihi zenginlikleri tanıyabiliriz. Hakkında bilgi edinebiliriz. Ülkemizin ve güzel Ankara'mızın her karış toprağının tarihle dolu olduğunu, tarihi mekanların bizim kültürümüzü zenginleştirdiği ve hiçbir zaman zarar vermeyeceğimizi öğrendim ”,

4.Öğrenci: “ Tarihi mekanlara giderek buraların resmini yapabiliriz hem de buralar hakkında önemli bilgiler öğreniriz. Bu çalışma ile ülkemizin çok büyük güzel bir tarihe sahip olduğunu, bizim de bu tarihi eserleri korumamız ve yıpratmamamız gerektiğini öğrendim ”,

5.Öğrenci: “ Tarihi çevreyi tanımak ve buralardan etkilenerek ya da buralardaki bilgilerden yararlanarak resimler yapmak için ilgilidir. Bu çalışma ile gerçekten eskiden Bizanslılar, Romalılar gibi devletlerin ülkemizde yaşadığını ve bu devletlerden kalma birçok yapıya sahip olduğumuzu öğrendim ”,

6.Öğrenci: “ Gezip görenek resim yaptığımızda hem daha güzel resimler çizeriz hem de bu tarihi yerleri tanıyıp bu güzellikleri görebiliriz. Bu yüzden ilgisi vardır. Öncelikle tarihimi öğrendim, geçmişimizi, kültürümüzü, sanatımızı öğrendim. Resim yapma yeteneğim olduğunu öğrendim ”,

7.Öğrenci: “ Resim dersinde tarihi yerlere gidip buralarda resim yapmak daha eğlenceli olur hem de birçok şey öğreniriz buralar hakkında. Bu çalışmayla tarihi bir çevrenin nasıl inceleneceğini ve neler yapılacağını öğrendiğimi düşünüyorum. Tarihi çevrenin önemli olduğunu gördüm ”,

8.Öğrenci: “ Bu dersi ile tarihi çevreyi tanıyabiliriz, buralarla ilgili çalışmalar yapabiliriz. Bu çalışmayla tarihi olan bu yerlerin önemli ve korunması gerektiğini öğrendim ”,

9.Öğrenci: “ Tarihi yerleri görüp tanımakla ilgisi vardır. Buraları öğreniriz ve daha farklı resimler yaparız. Tarihi çevremi, öz geçmişimi öğrendiğimi düşünüyorum ”,

10.Öğrenci: “ Ülkemizin tarihi çevresini tanıyabildik ve buraların çok güzel ve önemli olduklarını anlayabildik resim dersinde. Buralarında resmini yaparız. Buradaki eski yapılar hakkında daha çok bilgi öğrendim ”,

11.Öğrenci: “ Resim dersinde sahip olduğumuz tarihi çevreleri tanıyıp resimlerini yaparak ne kadar önemli ve olduklarını görmek açısından ilgilidir. Bu çalışma ile tarihi çevrenin çok fazla olduğunu ve bizim bunların farkında olmadığımızı düşünüyorum. Bundan sonra elimden geldikçe tarihi çevrelere gideceğim ”,

12.Öğrenci: “ Bu mekanları gezmek, görmek, tanımak ve buralardaki güzelliklerden esinlenerek resim yapmak ile tarihi çevre ve resim-iş dersi birbirleriyle ilgilidir. Anlatılan bilgiler, orada çizilmiş resimler ile resim dersini daha da sevdim ve çok şey öğrendim ”,

13.Öğrenci: “ Bence çok ilgisi vardır. Çünkü tarihi yerleri resim yaparak daha iyi anlayabiliriz. Tarihi yerleri öğrendim ve de çok bilgiler kazandım. Buraların korunması gerektiğini öğrendim ”,

14.Öğrenci: “ Bu derste tarihi çevreleri tanıyıp, buralara gidebiliriz ve oralar hakkında yada onlardan yola çıkarak farklı çalışmalar yapabiliriz. Bunun için

ilgilidir. Tarihin önemli ve tüm insanların bunları koruması ve tarih hakkında bilgilenmesi gerektiğini öğrendim ”,

15.Öğrenci: “ Tarihi çevrenin resim-iş dersi ile ilgisi vardır. Çünkü, buralardan esinlenerek resim çizmek için tarihi yerlere gidebiliriz. Bizim yaptığımız çalışma gibi. Bu çalışmalar çok güzel ve etkileyici oldu. Bu çalışma da çok güzel duygular edindim ”,

16.Öğrenci: “ İlgisi vardır. Yaşadığımız çevredeki tarihi yerleri tanımak, bilmek için resim dersinde buralara gidebiliriz. Ankara'nın tarihi hakkında bilgim oldu. Hacı Bayram Camii hakkında bilgim oldu ”,

17.Öğrenci: “ Resim dersinde bu zenginlikleri görüp, bunlardan etkilenecek resim yaparız. Bu çalışmalar bana Ankara'nın tarihi zenginliklerini öğretti ”,

18.Öğrenci: “ Onları görüp onlarla ilgili bir şeyler yapabilmek ile ilgisi vardır bence bu çalışmamızda da zaten böyle bir şey yaptık gidip hacı bayram camii'ni gördük, tanıdık ve oradaki motiflerle ilgili bir şeyler yaptık. Bu çalışma ile ben Hacı Bayram Camii'ne gitmemiştim. Ama bu çalışma ile tarihi mekanlarla ilgili çok şey öğrendim. Korunması gerektiğini ”,

19.Öğrenci: “ Tarihi çevreyi resim dersinde tanıyabiliriz ve buralardan bir şeyler öğrenebiliriz, resimler yapabiliriz. Tarihi çevrenin ülkemizin maddi ve manevi desteğe çok ihtiyacı var. Biz bu tarihi çevreyi geliştiremezsek, gezmezsek yeni kuşaklara tarihi çevre kalmaz ”,

20.Öğrenci: “ Şöyle ilgisi vardır bence, tarihi yerler hakkında bilgi edinip,onları gördükten sonra onlardan yola çıkarak resimler yapabiliriz. Bu çalışma ile tarihi çevre hakkında birçok bilgi öğrendim ve onları korumamız gerektiğini anladım ”,

21.Öğrenci: “Tarihi yerlere gitmek, tarihi zenginliklerimizi öğrenmek için resim dersinde tarihi çevre konusunu işleriz. Bu çalışmada da tarihi yerleri öğrendik, bilgi edindik. Tarihi çevrenin geleceğe taşınması gerektiğini öğrendik ” yanıtlarını vermişlerdir.

4.10.1. Son Test Bulguları

Son testin ilki olan “ **Tarihi çevre hakkında bildikleriniz nelerdir?** ” sorusuna öğrencilerin tümü yanıt vermişlerdir. Verilen yanıtlara bakıldığında, yanıtların doğru olduğu görülmektedir. Cevaplar çeşitlilik göstermekle birlikte şu ortak noktalarda birleşmektedir. Öğrencilerin 9’u “ *geçmişten günümüze kadar gelmiş tarihi ve estetik özellikleri olan çevrelerdir* ”, 7’si “ *eskiden kalma tarihi yapıların bir ortamda toplanmasıyla yada ayrı ayrı bugüne gelmesiyle oluşan mekanlardır* ”, 3’ü “ *o çevrede yada yapıda önemli olayların kalıntılarını, dokularını yaşatan mekanlar* ” ve 2’si “ *farklı uygarlıkların , devletlerin yaşamlarını geleceğe taşıyan önemli mekanlar* ” dir. Tarihi çevre hakkında bildiklerine yönelik verilen yanıtlar bu yönde olmuştur. Yanıtlar çeşitli şekilde ifade edilmesine rağmen hepsi aynı noktada birleşmektedir. Son testte verilen yanıtlar ile ön testte verilenler karşılaştırıldığında, daha bilinçli ve yeterli oldukları görülmektedir. ön testte 1 öğrenci soruyu yanıtsız bırakırken son testte tüm öğrenciler soruyu yanıtlamışlardır.

“ **Sizce tarihi çevre önemli mi? Önemli ise neden? Yazınız** ” sorusunu öğrencilerin tamamı yanıtlamıştır. Tüm öğrenciler tarihi çevrenin “ önemli ” olduğu belirtmiştir fakat neden önemli olduğuna çeşitli yanıtlar verilmiştir. Buna rağmen yanıtlar benzerlikler de göstermektedir. Öğrencilerin 13’ü “ *tarihi çevre bizim geçmişimiz hakkında bilgi verir, bizim geçmişimizi oluşturur* ”, 3’ü “ *tarihimizi bilemezsek geleceğimizden emin olamayız bu yüzden tarihi çevre önemlidir* ”, yine 3’ü “ *tarihi ve estetik oldukları için etrafımızı güzelleştirirler , bu yüzden önemlidir* ” ve 2’si “ *geçmişte yaşana duyguları bugün bize yaşattığı için önemlidir* ” yönünde yanıtlarını belirtmişlerdir. Yanıtlar her ne kadar çeşitlilik gösterse de hepsi aynı noktalarda birleşmektedir. Ön testte verilen yanıtlara kıyasla son testte bu soruya öğrenciler daha bilinçli ve doğru yanıtlar verilmiştir. Ön testte öğrencilerin kısmen tümü bu soruya yanıt vermiştir. Çünkü hepsi önemlidir yanıtını verdikten sonra yalnızca 15’i neden önemli olduğuna yanıt vermiştir. Son testte ise görüldüğü gibi tüm öğrenciler soruya yanıt vermiştir.

“Tarihi değer taşıyan kültür, tabiat varlıkları ve sanat eserleri korunmalı mı? Neden? Yazınız ” sorusuna öğrencilerin tamamı yanıt vermiştir. Öğrenciler, tarihi değer taşıyan kültür, tabiat ve sanat eserlerine “ *korunmalı* ” yanıtının vermişlerdir. Fakat neden korunması gerektiğine yönelik verdikleri yanıtlar birbirlerinden farklılık göstermekle birlikte ortak düşüncelerde de birleşmişlerdir. 16 öğrenci “ *tarihimizi, geçmişimizi, kültürümüzü bilmek, öğrenmek ve geleceğe aktarmak için* ”, 3 öğrenci “ *tarihi kanıt oldukları için* ”, 1 öğrenci “ *korunmazsa ülkemizin tarihi çevresi yok olur ve ülkemizin hiçbir anlamı kalmaz* ”, 1 öğrenci “ *insanların eskiden savaşarak ve emek harcayarak kurdukları yerlerdir* ” yönünde fikir belirtmişlerdir. Ön teste verilen yanıtlardan sonra son testte bu soruya öğrenciler daha doğru ve bilinçli yanıtlar vermişlerdir. Soruyu yanıtlama ve cevaplardaki birlik açısından son testte daha olumlu sonuçlar ortaya çıkmıştır.

“ **Tarihi çevrenin korunması için neler yapılmalıdır?** ” sorusuna öğrencilerin tamamı yanıt vermiştir. Ön testte ise soruyu 1 öğrenci yanıtı bırakmıştır. Birbirinden farklı koruma yolları belirtmişlerdir. 6 öğrenci “ *zarar verilmemeli* ”, 3 öğrenci “ *tahribat yapılmamalı ve restore edilmeli* ”, 3 öğrenci “ *devlet koruma altına almalı ve bizlerin tahrip etmemesi gerek* ”, 2 öğrenci “ *değeri bilinmeli ve tahribat yapılmamalı* ”, 2 öğrenci “ *zarar verilmemeli, korunmalı, zarar verenler cezalandırılmalı* ”, 2 öğrenci “ *değeri bilinmelidir, insanlar bilinçlenmeli ve sahip çıkılmalı* ”, 1 öğrenci “ *bu tarihin hazinesi olan yerlere sahip çıkılmalıdır, eserlere zarar verenleri uyarmalıyız* ”, 1 öğrenci “ *tahrip etmemeli, değerini bilmeliyiz* ”, 1 öğrenci “ *tahrip etmemeli ve güvenlik altına almalıyız* ” demiştir. Öğrenciler son testte, tarihi çevrenin korunması için daha bilinçli koruma önerileri getirmişlerdir. Verilen önerilerin ortak noktası ‘ *değerini bilmek ve zarar vermemek* ’ olmuştur.

“ **Eğer tarihi ve kültürel değerler korunmasalardı ne olurdu?** ” sorusunu öğrencilerin tümü yanıtlamıştır. Ön testte ise 4 öğrenci soruyu yanıtı bırakmıştır. Son testte, öğrencilerin 9’u “ *bu değerleri tanıyamaz ve geçmişimizi bilemezdik* ”, 4’ü “ *geçmişimizi tanıyamaz, bilemez ve geleceği göremezdik* ”, diğer 4’ü “ *tarihi çevre olmazdı, bu güzelliklerden ve hazinelerden yararlanamazdık* ”, 3’ü “ *tarihi ve*

kültürel değerler olmazdı ” ve 1 öğrenci “ *turistler buraya gelmezdi* ” yönünde yanıt vermişlerdir. Bu cevaplara bakıldığında, ön teste kıyasla verilen yanıtların oldukça bilinçli ve doğru olduğu görülmektedir.

“ Yaşadığınız çevrenin (Ankara) sahip olduğu tarihi mekanları hakkında bildikleriniz nelerdir? ” sorusunu öğrencilerin tamamı yanıtlamıştır. Ankara merkezinde bulunan tarihi mekanların en belirgin ve önemli olanlarını bildiklerini yazmışlardır. Öğrencilerin hepsi verdikleri yanıtlarda şu mekanları yazmışlardır; “ *Anıtkabir, Ankara Kalesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Augustus Tapınağı, Etnografya Müzesi, Eski TBMM Binası, Eski İş Bankası Binası, Julianus Sütunu, Samanpazarı, Tarihi Evler, Tarihi Cami Ve Mescitler (Alaaddin Camii, Tacettin Camii), Roma Hamamı, Hacı Bayram Camii, müzelerdir* ”. Ön testte verdikleri sınırlı mekan isimleri bu teste daha da genişlemiş olduğu görülmektedir. Çünkü etraflarındaki tarihi yapıların, farkına varmışlardır ve bu yapıların tarihi olduklarını bu ders sayesinde görüp, öğrenmişlerdir.

“ Tarihi bir mekanı (yada mekanları) incelemek, bilgi edinmek, ona dokunmak, görmek, onun hakkında düşünmek sizde ne gibi bir his uyandırdı? Yazınız? ” sorusunu öğrencilerin hepsi yanıtlamıştır. Ön testte soruyu 4 öğrenci yanıtsız bırakmıştır. Son testte, 13 öğrenci “ *mutluluk* ”, 2 öğrenci “ *çok güzel bir his* ”, 1 öğrenci “ *huzur, mutluluk, sevinç* ”, 1 öğrenci “ *huzur ve mutluluk* ”, 1 öğrenci “ *saygı ve huzur* ”, 1 öğrenci “ *hiüzün ve sevinç* ”, 1 öğrenci “ *mutlu* ” olduğunu belirterek “ *zevk alıp eğlendiğini* ” eklemiştir, 1 öğrenci de “ *beni çok duygulandırdı* ” yanıtını vermiştir. Verilen yanıtların çoğunluğuna bakıldığında, tarihi mekanların insanları mutlu etmesi özelliğini doğrular niteliktedir.

“ Sizce tarihi çevrenin resim-iş dersi ile nasıl bir ilgisi vardır? Bu çalışma ile neler öğrendiğinizi düşünüyorsunuz? ” sorusunun ilk kısmına öğrencilerin 9’u “ *resim-iş dersi ile tarihi çevreyi tanıyabiliriz, hakkında bilgi edinip, buraların önemli olduğunu anlarız ve resimlerini çizeriz* ”, 7’si “ *bu mekanları gezmek, görmek, tanımak ve buralardaki güzelliklerden esinlenerek resim yapmak ile tarihi çevre ve resim-iş dersi birbiriyle ilgilidir* ”, 3’ü “ *resim-iş dersi ile buralara gidip, bu*

tarihi zenginlikleri tanıyabiliriz, hakkında bilgim edinebiliriz ve bir şeyler öğreniriz”, 2’ si “ *gezip görerek resim yaptığımızda hem daha iyi resim yaparız hem de bu tarihi yerleri daha iyi tanıyıp anlayabiliriz* ” yönünde yanıtlar vermişlerdir. Verilen yanıtlar oldukça başarılı ve bilinçli görülmektedir. Yanıtlar, ön testte verilenlerle kıyaslandığında oldukça farklı ve olumlu değişimlerin olduğunu göstermektedir. Ön testte soruyu sadece 10 öğrenci yanıtlamıştır. Verilen yanıtlar ise, birbirlerinden çok farklı ve ilgisizdir.

Bu sorunun ikinci kısmına ise; genel olarak çok şey öğrendiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin 9’u “ *tarihi çevrenin önemini, korunması gerektiğini ve geleceğe taşınması gerektiğini öğrendim* ”, 6’sı “ *Ülkemizin ve Ankara’nın zengin bir tarihi çevreye sahip olduğunu öğrendim. Tarihi mekanların bizim kültürümüzü zenginleştirdiğini ve zarar vermememiz gerektiğini öğrendim* ”, 4’ü “ *tarihi geçmişimizi ve tarihi yerleri öğrendim* ”, 1 öğrenci “ *resim dersini sevdiğimi öğrendim* ” ve 1 öğrenci de “ *çok güzel duygular edindim* ” yanıtını vermiştir. Ayrıca 1. öğrenci nakkaşlar hakkında bir çok şey öğrendiğini ve 16. öğrenci de Hacı Bayram Camii hakkında çok şey öğrendiğini eklemiştir. Öğrencilerin çalışma sonunda verdiği yanıtlar, deneyin etkili olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Ön teste verilen yanıtlar ve son teste verilen yanıtlar kıyaslandığında, ilk dikkati çeken; öğrencilerin, ön testteki soruların bir kısmını yanıtlamасыken, son testteki soruların tamamına eksiksiz yanıt vermeleridir.

Son teste verilen yanıtların ön teste verilenlere göre daha duyarlı ve bilinçli olduğu görülmüştür. Tarihi çevre denildiğinde öğrenciler, son testte daha anlamlı cevaplar vermişlerdir. Ön testte tarihi çevrenin tüm taşınır ve taşınmaz tarihi eserleri kapsadığı görüşünü bildiren öğrenciler son testte sadece tarihi ve kültürel geçmiş olan mekan ve yapılardan söz ederek, anlamlı cümleler kurmuşlardır. Öğrencilerin ön testte farklı yönde verdikleri yanıtlara karşın, son testte “geçmişten günümüze kadar gelmiş tarihi ve estetik özellikleri olan çevrelerdir” yanıtında birleştikleri görülmüştür.

Tarihi çevrenin önemli olduğu konusunda ön testte de tüm öğrenciler olumlu yanıtlar vererek tümü önemlidir demişlerdir fakat, neden önemli olduğuna ön testte tüm öğrenciler yanıt vermemiştir. Oysa son testte tüm öğrenciler “ tarihi çevre bizim geçmişimiz hakkında bilgi verir, bizim geçmişimizi oluşturur ” düşüncesinde birleşmişlerdir.

Tarihi çevrenin neden korunması gerektiğine ilişkin ön teste verilen yanıtlar, son teste verilen yanıtlara kıyasla yanlış olmamakla birlikte eksik ve yetersizdir. Çünkü son testte öğrencilerin büyük bir kısmı “ tarihimizi, geçmişimizi, kültürümüzü bilmek, öğrenmek ve geleceğe aktarmak için ” fikrinde birleşmişlerdir. Bu da yapılan çalışmanın etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Ön teste verilen koruma önerileri olumlu olmasına rağmen, çok genel ve bir kısmı da çok bilinçsizcedir. Korumanın sadece müzelerde olabileceğini ön testte belirten öğrenciler, tarihi çevrenin korunması için önce değerini bilmenin ve zarar vermemenin önemini kavradıkları son teste verdikleri bilinçli yanıtlarda göstermektedirler.

Tarihi çevrelerin önemli olmalarının nedenlerini ön testte daha yetersiz yanıtlayan öğrenciler deney sonrasında son testte daha bilinçli yanıtlamışlardır. Bu mekanların çok önemli ve geçmişe ait olduklarını belirterek, geleceğe taşınmasının önemi üzerinde yorum yapmışlardır.

Ön testte yaşadıkları şehirdeki tarihi mekanlar ile ilgili verdikleri isimler çok az ve sınırlı iken son testte aynı soruya verdikleri isimler daha fazladır. Bu da gösteriyor ki; öğrencilerin yaşadıkları şehirdeki tarihi yapıları tanımadıklarını yada farkında olmadıklarını fakat, yapılan bir çalışma ile öğrenebileceklerini.

Tarihi bir mekana bulunmanın burada inceleme ve gezi yapmanın insanı mutlu ettiğini öğrenciler son testte verdikleri yanıtlarda ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak; resim-iş dersinin tarihi çevreyi tanıtmakta rolü var mıdır? Hipotezi ile ilgili ön ve son testte yer alan sorulara verilen yanıtlara sonucunda **Resim-iş eğitimi dersinin tarihi çevreyi tanıtmakta rolünün varolduğu** ortaya çıkmaktadır.

Resim-iş dersinde tarihi çevrenin önemi hakkında bilinç uyandırılabilir mi? Hipoteziyle ilgili ön ve son testte sorulan sorulara verilen yanıtlar sonucunda **Resim-iş dersinde tarihi çevrenin önemli olduğuna ilişkin bilinç uyandırmada rolü olduğu** ortaya çıkmaktadır.

Resim-iş dersinde tarihi çevreyi koruma bilinci uyandırılabilir mi? Hipoteziyle ilgili ön ve son testte sorulan sorulara verilen yanıtlar sonucunda **Resim-iş dersinde tarihi çevreyi koruma bilincinin uyandırıldığı** görölmüştür.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ

Araştırmanın bu bölümüne kadar yer alan bulguların ışığında şu yargılara ulaşmak olası görülmektedir.

1. Sanat eğitimi uygulamaları ile tarihi çevre bilinci arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. İlköğretim 2. kademe 7. sınıf öğrencilerine uygulanan Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Çok Alanlı Sanat Eğitimi) yöntemi ile hazırlanan ders programı sonucunda öğrencilerde olumlu değişikliklerin olduğu gözlenmiştir. Dolayısıyla uygulanan yöntemin olumlu sonuç verdiği söylenebilir.
2. Öğrencilerin birçoğunun yaşadıkları ortamdaki tarihi mekanları tanımadıkları yada çok azını tanıdıkları ve sadece bir yada birkaçına gittikleri görülmüştür.
3. Öğrencilerin çalışma öncesinde resim-iş dersi ile tarihi çevre ilişkisini kuramadıkları görülmüştür, fakat çalışma sonrasında resim-iş dersi ile tarihi çevrenin birbirleri ile ilişkili olduğunu teste verdikleri yanıtlar ve uygulamalı çalışmalarının sonuçlarında göstermişlerdir.
4. Öğrencilerin tarihi bir mekana gidip burada sanatsal formlar ile ilgili inceleme yaptıktan sonra, sınıf ortamında uygulamalı çalışma yaparken daha çok zevk aldıkları ve daha yaratıcı oldukları görülmüştür.
5. Resim-iş dersinin genel amaçlarınının 17. maddesi kapsamında ilköğretim öğrencilerine tarihi çevreyi tanıtmada, önemini kavratmada ve koruma bilincini geliştirmede rolü olduğu söylenebilir.

5.2.ÖNERİLER

Araştırmanın bulguları ışığında getirilen öneriler, uygulamaya ve ileri araştırmaya yönelik olmak üzere iki grupta toplanabilir.

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Resim-iş dersi hem genel amaçları hem de özel amaçları doğrultusunda doğru planlanıp, ders programları “ tarihi çevre bilincini ” kapsayacak şekilde yapılmalıdır.

a) Yakın çevredeki tarihi mekanlar ders programı kapsamında tanıtılmalı, gezi düzenlenmeli ve incelenmelidir; sonucunda da bu tarihi zenginliklerin sanatsal niteliklerinden yararlanılarak uygulamalı çalışmalar yapılabilirdir.

b) Uzak tarihi mekanlar hakkında sınıf ortamında yeterli ders programları hazırlanarak, bilgi sunulmalı, tanıtım yapılmalı ve çalışmalar yapılarak tarihi çevrelerin önemi ve korunması vurgulanmalıdır.

c) Tarihi çevreler doğal halleriyle, resim-iş derslerinde etkin öğrenme ortamları sundukları için, bu mekanlar kaynak olarak kullanılmalıdırlar.

2. İlköğretimin hem 1. kademesinde hem de 2. kademesinde öğrencilere tarihi çevre bilincini kazandırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

3. Resim-iş öğretmenleri için düzenlenen hizmet içi eğitim programlarında, tarihi çevre bilincine yönelik ders programları hazırlanmasına ilişkin seminer ve kurslar verilmelidir. Resim-iş öğretmenlerine yaşadıkları şehir yada bölgedeki

tarihi mekanlar tanıtılmalı ve bu tarihi mekanları resim-iş derslerinde tanıtılmaları sağlanmalıdır.

4. Resim-iş öğretmenleri ders programlarında tarihi çevre bilinci konusu almalı ve Disipline Dayalı Sanat Eğitimi yönteminden faydalanmalıdırlar.

5. Tarihi çevre bilinci; uzun zaman sürecinde gelişen bir durumdur. Dolayısıyla deneysel bir çalışmadaki sınırlı zamanda çocukların bu bilince ulaşmaları beklenmemelidir. Ancak araştırma bulguları, eğitimle geliştiğini göstermektedir. Bu gelişimin daha fazla olması ve daha da kalıcı olabilmesi için ilköğretim okullarında resim-iş derleri amaçları kapsamında programlayıp, çağdaş eğitim yöntemleriyle uygulanmalıdır.

5.2.2. İleri Araştırmaya Yönelik Öneriler

1. Tarihi çevre bilincinin uyandırılması ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar, eğitimin her aşamasında farklı sınıf, yaş, düzey ve daha çok örneklemeler üzerinde sürdürülmelidir.

2. Farklı öğretim yöntemleri denenerek, tarihi çevre bilincine etkisi incelenmelidir.

3. İlköğretim okullarında tarihi çevre bilinci uyandırılmasına yönelik araştırmalar, farklı derslerin rolü incelenerek de yapılmalıdır.

4. Bu araştırma kapsamında tek bir tarihi mekana (Hacı Bayram Camii) gidilerek uygulama gerçekleştirilmiştir. Sonuçta ilköğretim öğrencilerinde resim-iş dersinde tarihi çevre bilinci uyandırıldığı yönünde gelişimlerin olduğu görülmüştür. Fakat yapılan uygulamalı tarihi yapı ziyareti farklı ve birden fazla tarihi mekan ve yapılarda da yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

1. AÇIK, Ali; **Çevre Sorunları ve Tarihi Çevrenin Korunması, Selçuk Üniversitesi** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 1992.
2. AHUNBAY, Zeynep; **Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon**, Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş., İstanbul, 1999.
3. AKÇURA, Necva; **Günümüzde Tarihi Çevre Koruması Konusunda Görüşler**, Mimarlık, (1996), 249, ss.36-37.
4. AKGÜN, Nejat; **Burası Ankara**, Ankara Kulübü Yayınları No: 3, Ankara, 1996.
5. AKTÜRE, Sevgi; 16. Yy. Öncesi Ankara'sı Üzerine Bilinenler, **Tarih İçinde Ankara Seminer Bildirileri**, 1984, ss. 1-19.
6. ALSAÇ Üstün; **Türkiye'de Restorasyon**, İletişim Yayınları, İstanbul, 1992.
7. **Altındağ'94**; Yay.Haz. Arslan ALP, Altındağ Belediyesi Yayınları, Ankara, 1994.
8. ARTUT, Kazım; **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2001.
9. BAĞLUM, Kemal; **Beş Bin Yılda Nereden Nereye Ankara**, Ankara, 1992.

10. BAŞKAN, Seyfi; **Ankara Hacı Bayram-I Veli Camii ve Türbesi**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998.
11. BAYRAK, M. Orhan; **Türkiye Tarihi Yerler Kılavuzu**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1994.
12. BUYURGAN, Serap ve Ufuk BUYURGAN; **Sanat Eğitimi Öğretimi**, Dersal Yayıncılık, Ankara, 2001.
13. CEZAR, Mustafa; **Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi**, İş Bankası Yayınlar:109, İstanbul, 1971.
14. DEMİRİZ Yıldız; **Osmanlı Mimarisinde Süsleme I, Erken Devir**, Kültür Bakanlığı, İstanbul, 1979.
15. DEMİREL, Özcan; **Eğitim Terimleri Sözlüğü**, Usem Yayınları, Ankara, 1993.
16. ERBAY Mutlu; **Plastik Sanatlar Eğitiminin Gelişimi**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1997.
17. ERSOY, Ayla; 15. Yy. Osmanlı Mimarisinde Ahşap Üzerine Boyama Tekniği, **15. Yy. Osmanlı Ahşap İşçiliği**, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1993.
18. ETİKE, Serap; **Sanat Eğitimi Yazıları**, İlke Yayınevi, Ankara, 1995.
19. GÜLEKLİ, Nurettin Can; **Ankara, Tarih, Arkeoloji**, Doğu Matbaası, Ankara, 1948.
20. GÖKAYDIN, Nevide; **Temel Sanat Eğitimi, Sanat Eğitimi Öğretim Sistemi ve Bilgi Kapsamı**, M.E.B. Yayınları, Ankara, 2002.

21. KELEŞ, Ruşen; **Eski Ankara**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1971.
22. KIRIŞOĞLU, Olcay; Mary STOKROCKİ; **İlköğretim Sanat Öğretimi**, YÖK, Ankara, 1997.
23. KIRIŞOĞLU, Olcay; Mary STOKROCKİ; **Ortaöğretim Sanat Öğretimi**, YÖK, Ankara, 1997.
24. KIRIŞOĞLU, Olcay Tekin; **Sanatta Eğitim- Görmek, Öğrenmek, Yaratmak**, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2002.
25. KOMİSYON RAPORU; **Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurultayı Bildirileri İçinde**, (14-16 Mart), Kültür Bakanlığı, Ankara, 1990, ss. 119-120.
26. KONYALI, İbrahim Hakkı; **Ankara Camileri**, Kültür Matbaacılık, Ankara, 1978.
27. KUBAN, Doğan; **Tarihi Çevre Korumanın Mimarlık Boyutu, Kuram ve Uygulama**, Yem Yayınları, İstanbul, 2000.
28. KUBAN, Doğan; **Tarihi Çevrenin Geleceği, 2000 Yılına Doğru Sanatlar Sempozyumu** (24-28 Ekim, İstanbul, 1977), s.1-19.
29. KUBAN, Doğan; **Türkiye’de Kentsel Koruma**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2001.
30. M.E.B., İlköğretim Genel Müdürlüğü, **İlköğretim Okulu Ders Programı 6-7-8. Sınıf**, Milli Eğitim Basım Evi, İstanbul, 2000.

31. M.E.B. İlköğretim Genel Müdürlüğü; **Resim-İş Öğretmen Kılavuzu, İlköğretim 1. Kademe**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1997.
32. MUNCUK, Ülker; Gençlerin Sanat Eğitiminin Önemi ve Bazı Yöntemler, **Selçuk Üniversitesi 1. Milli Gençlik Kongresi** (6-8 Kasım)1985. ss. 271-281.
33. MÜDERRİSOĞLU, Fatih; Bir Başkentin Öyküsü, Vakıf ve Kültür Dergisi, (Nisan 2002), ss.83-86.
34. ÖNEY, Gönül; **Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapıları**, Ankara Üniversitesi Basım Evi, 1971.
35. ÖNEY, Gönül; **Beylikler Devri Sanatı, 14.-15. Yy.**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1989.
36. ÖNGE, Yılmaz; Anadolu Mimari Eserleri Süsleyen Boyalı Nakışlar, **Önasya Dergisi**, 37, ss.10-11.
37. ÖZEL, Mehmet; **Ankara**, Kültür Bakanlığı, Ajans-Türk Matbaacılık, Ankara, 1992.
38. ÖZSOY, Vedat, Yetmişbeşinci Yılda Sanat Eğitimi ve Öğretimi (Resim-İş Eğitimi), **Milli Eğitim**, 139, 58-65.
39. PEKMEZCİ, Hasan; İlköğretim Okullarında Sanat Eğitimine Bakış, **İlköğretim Okullarında Sanat Eğitimi ve Sorunları**, Yay. Haz. Meral Çileli, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara, 1997, ss. 41-57.
40. READ, Herbert; **Sanat ve Toplum**, Çev. Selçuk Mülayim, Umran Yayınları, Ankara, 1981.

41. SAN, İnci; **Sanat Eğitimi Kuramları**, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2003.
42. SAN, İnci; **Eğitsel Etken Olarak Güzel Sanatlar, Sanat Eğitiminin Geleceği**, Yay.Haz. Hasan COŞKUN, Türk Alman Kültür İşleri Kurulu Yayın Dizisi: 8 (20-22 Eylül 1994), Mert Matbaası, Ankara, 1995.
43. SÖZEN, Metin ve Uğur TANYELİ; **Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1986.
44. TANKUT, Gönül; **Korumanın Eğitim, Sosyal ve Ekonomik Yönü, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurultayı Bildirileri İçinde**, (14-16 Mart), Kültür Bankalığı, Ankara, 1990.ss. 67-72.
45. TELLİ, Hidayet; İ.H.Tonguç'un Resim, İş ve Yazı Öğretimine Kattıkları, **İ. Hakkı Tonguç Yaşamı ve Hizmetleri**, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara, 1995. ss. 80-97.
46. TELLİ, Hidayet; **Türkiye'de Resim-İş Öğretimine Genel Bir Bakış, Ortaöğretim Kurumlarında Resim-İş Öğretimi ve Sorunları**, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara, 1990. ss. 3-33.
47. TUNÇER, Mehmet; **Türkiye'de Tarihsel ve Kültürel Çevreleri Koruma Olgusu**, www. Ada.Net.Tr.
48. ÜNVER, Erdem; **Sanat Eğitimi**, Nobel Yayınları, Ankara, 2002.
49. ZEREN, Nuran; **Koruma Amaçlı İmar Planı Yapım Süreci İlker, Yöntemler, , Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurultayı Bildirileri İçinde**, (14-16 Mart), Kültür Bankalığı, Ankara, 1990. ss. 41-46.

EK 1

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
ŞÜKÜFE NİHAL İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLÜĞÜ

25/04/2002

Bölüm : Kültür
Sayı : 070/187
Konu : Gezi

İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne
Yenimahalle-ANKARA

Okulumuz Resim – iş öğretmeni Hülya Albayrak'ın Yüksek Lisans tezi çerçevesinde tarihi mekanların tezahüratı konulu tezine esas olmak üzere Hacı Bayram Camiine gezi düzenlemek istemektedir. Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde tensiplerinize arz ederim.

Serafettin ALI GÜRLER
Şüküfe Nihal İlköğretim Okulu Müdürü

Ek I Gezi Plan örneği
Öğrenci listesi

T.C
ANKARA VALİLİĞİ
Yenimahalle İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

EK 2

BÖLÜM: Kültür

SAYI : B.08.4.MEM.4.06.08.04.11.070/ 7217

KONU : Gezi İsteği.

KAYMAKAMLIK MAKAMINA
YENİMAHALLE

Aşağıda bilgileri bulunan okulun ünite gereği yapacakları gezi planı ilişikte sunulmuştur.

Sorumluluğun Okul Müdürlüğüne ait olması şartıyla öğrencileri geziye götürmelerinde Müdürlüğümüzce sakınca görülmemektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde onaylarınıza arz ederim.

Yusuf ERDOĞAN
İlçe Milli Eğitim Müdürü

04.2003 Mem.Z.K.

04.2003 Sef.N.SENOL

04.2003 Şb.Md.A.GÖKBAYRAK

GEZİ YAPACAK OKUL ADI : ŞÜKÜFE NİHAL İLKÖĞRETİM OKULU
GEZİ YAPACAK SINIFLAR : 22 Öğrenci
GEZİ TARİHİ : 05.05.2003
GİDİLECEK YER : Hacı Bayram Camii
OKUL MD. YAZISI TARİH/SAYI : 25.04.2003/181

CLUP
/ 2003

Hayati SOYLU
Yenimahalle Kaymakamı

T.C
ANKARA VALİLİĞİ
Yenimahalle İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM: Kültür

SAYI : 04.11.070/ 7218

KONU : Gezi

ŞÜKÜFE NİHAL İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

Okulunuzca yapılacak gezinin uygun görüldüğüne ilişkin Kaymakamlık Onayı yukarıya çıkarılmıştır.

Onay gereğince işlem yapılmasını rica ederim.

Ah GÖKBAYRAK
Müdür a.
Şube Müdürü

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Yenimahalle İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü

EK 3

BÖLÜM: Kültür
SAYI : B.08.4.MEM.4.06.08.11.070/ 7486
KONU : Anket

01.01.2003

ŞÜKÜFE NİHAL İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hülya ALBAYRAK'ın okulunuzun 7.sınıf öğrencilerine anket uygulayabilmesinin uygun görüldüğüne ilişkin 1676 sayılı Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Ek.1.

Ali GÖKBAYRAK
Müdür a.
Sube Müdürü

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Kültür
SAYI : B.08.4.MEM.4.06.00.11-070/ 1676
KONU : Anket

28.06.2003

VALİLİK MAKAMINA
ANKARA

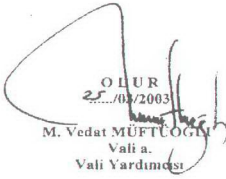
İLGİ: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 21.04.2003 tarih ve 2635 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Hülya ALBAYRAK, "İlköğretim öğrencilerine Tarihi Çevre Bilinci Uyandırılmasında Resim-İş Dersinin Etkinliği Ölçülmesi" isimli tezi İlimiz Yenimahalle İlçesi Şükufe Nihal İlköğretim Okulu 7. sınıf öğrencilerine ekte sunulan anketi uygulayabilmeleri için ilgi yazı ile izin istenmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarında uygulanan Devlet Memurları Etik Kuralları Yönetmeliği ve Okullarda uyulması gereken usul ve esaslara özen gösterilmesi hususundan Müdürlüğümüze bilgi verilmesi kaydıyla söz konusu istek uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Olurlarınıza arz ederim.

Murat Bey BALTA
Milli Eğitim Müdürü V.

OLUR
25/06/2003
M. Vedat MÜFTÜOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK 4

GEZİ PLANI VE VELİ İZİN DİLEKÇESİ

GEZİ TARİHİ:5 MAYIS 2003

DERSİN ADI: Resim-İş Eğitimi.

GEZİ ALANI (YERİ): Ankara'nın Altındağ ilçesinde bulunan tarihi Hacı Bayram Camii.

GEZİNİN AMACI: Resim-iş dersi kapsamında tarihi bir mekanı yerinde inceleyerek, tarihi açıdan tanıyabilmek, sanat eleştirisini yapabilmek ve buradaki motiflerden yola çıkarak sınıfta bir uygulama yapabilmek. Tarihi çevre ve mekanlara karşı olumlu bakış açısı geliştirebilmek.

GEZİ GRUBU (YAŞ, SINIF): İlköğretim 2. Kademe 7. Sınıf öğrencileri (13-14 yaş).

KİŞİ SAYISI: 21 öğrenci.

GİDİLECEK ARAÇ: Minibüs.

HAREKET SAATİ VE YERİ: Sabah 09:00 'da Şükufe Nihal İlköğretim Okulunun bahçesinden hareket edilecek.

DÖNÜŞ SAATİ VE YERİ: Öğlen 13:30' da Şükufe Nihal İlköğretim Okulunun bahçesine geri dönecek.

RESİM-İŞ ÖĞRETMENİ:

Hülya ALBAYRAK

ŞÜKUFENİHAL İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLÜĞÜNE
ANKARA

Velisi bulunduğum.....numaralı,.....sınıfı öğrencisi.....
.....'in, yukarıda bilgilendirildiğim gezi gözleme katılmasına izin veriyorum.

Adres:

_ / _ / 2003

Tel:

Adı, Soyadı, İmza

EK 5. İLKÖĞRETİM OKULU DERS PROGRAMLARI, RESİM-İŞ EĞİTİMİ DERSİ PROGRAMI, 6,7, 8.

1. Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda güzel sanatlar ile ilgili bilgileri kazandırabilme.
2. Sanatı görsel bir iletişim formu olarak kullanmada ve değerlendirmede güven ve yeterlilik kazanmaları için öğrencilerin görsel okur-yazarlığını sağlayabilme.
3. Sanatsal yaratıcılığı geliştirebilme.
4. Her alanda kullanılabilen yaratıcı davranışlar geliştirebilme.
5. Düşünceleri gerçekleştirebilmek ve sanat eserlerini üretebilmek amacıyla bireysel anlayış ve teknik yeteneklerini geliştirebilme.
6. Estetik duyguların geliştirilmesi yoluyla, sanat ve tasarımla ilgili olarak bilinçli estetik hükümler vermelerini sağlayabilme.
7. Özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitelerini geliştirebilme.
8. Düzensizliklerden rahatsız olmasını ve çevresini güzelleştirmesini sağlayacak estetik kişilik kazandırabilme.
9. Sanat yoluyla ifade imkanı vererek ruh sağlığına yardımcı olabilme.
10. Öğrencilerin kendilerini ispatlamalarına ve kendilerini bulmalarına imkan tanyabilme.
11. Öğrencilerin hayatları boyunca sanat yapan üreticiler veya sanatı bilinçli izleyen tüketiciler olarak içinde yaşadıkları kültüre katkılarını sağlayabilme.
12. Bireysel veya grup çalışmalarında sorumluluk ve iş birliği, dayanışma anlayışını; birbirleri arasında sevgi, saygı ve yardımlaşma gibi duygu ve davranışları geliştirebilme.
13. Sanatın özgünlük olduğunu ve hayata olan katkısını kavrayabilme.
14. Sanatsal yarama hazzını duymasını ve sanatçıyı takdir etmesini sağlayabilme.

15. Biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve beceriler kazandırabilme.
16. Tasarıma yönelik hayal gücünü geliştirebilme.
17. Tarihi ören yerlerini, anıtları, müzeleri, sanat galerilerini, atölyelerini ve tasarım stüdyolarını tanıyarak, kültür ve tabiat varlıklarına sahip çıkabilme.

7. SINIF ÖZEL AMAÇLARI

Amaç 1: Güzel sanatların önemini ve gerekliliğini kavrayabilme.

Amaç 2: Görsel biçimlendirme öğelerinin neler olduğunu tanıyarak çalışmalarında uygulayabilme.

Amaç 3: Çevre ile ilgili gözlemlerini ve tepkilerini taslak defterine biçimsel anlatım öğeleri ile aktarabilme.

Amaç 4: Görsel çalışmalarda doku bilincine varabilme.

Amaç 5: Kara kalemle değişik bitki etütleri yapabilme.

Amaç 6: Renk bilgisi.

Amaç 7: Renkle ilgili bilgilerini renk çemberine uygulayabilme.

Amaç 8: Görsel alanda eleştirel çalışmalar yapabilme.

Amaç 9: Doğadan gözlemleyerek elde ettiği etütleri yeniden düzenleyerek estetik kompozisyonlar yapabilme.

Amaç 10: Kitle iletişim araçları yardımı ile derlediği kaynakları, görsel çalışmalarında uyarıcı olarak kullanabilme.

Amaç 11: Değişik yörelerdeki kültürel, sanatsal etkinlikleri inceleyerek iki veya üç boyutlu çalışmalara aktarabilme.

Amaç 12: Değişik ulusların kültürlerinden edindiği izlenimleri ve yorumları görsel olarak ifade edebilme.

Amaç 13: Çalışmalarında farkında olmadan uygulanan görsel ve estetik kuralların değerinin bilincine varabilme.

Amaç 14: Sanat etkinlikleri yoluyla sanatın yaşama katkısını sezebilme.

Amaç 15: Hayatı etkileyen ve değişik sanat etkinlikleri yoluyla oluşan duygularını çalışmalarına yansıtabilme.

Amaç16: Sanat eseri ve sanat değeri olan röprodüksiyon örneklerini inceleyerek sanata ilgi duyabilme.

Amaç 17: Sanatçı üslupları ve sanat akımları hakkında temel bilgiler edinebilme.

Amaç 18: Sanatçıların kullandıkları özgün baskı resim tekniklerini inceleyerek bunları fikirlerini ifade etmek için çalışmalarında kullanabilme.

Amaç 19: Heykelde denge, hacim, hareket, ölçü ve oranın neler olduğunu kavrayabilme.

Amaç 20: Kültürel ve sanatsal etkinliklerle ilgili proje çalışmaları yapabilme.

Amaç 21: Görsel anlatımda yaratıcı kişilik gelişimi için dramadan yararlanabilme.

Amaç 22: Artık malzemelerle rekreasyon (yeniden düzenleme) çalışmaları yapabilme.

Amaç 23: Sevinç, neşe, korku, kaygı, endişe gibi kişisel psikolojik durumlarını iki veya üç boyutlu sanatsal formlara dönüştürebilme.

Amaç 24: Değişik tasarım alanlarıyla ilgili bilgiler edinebilme.

Amaç 25: Geleneksel tasarım örnekleriyle ilgili araştırma yaparak bilgi edinebilme.

Amaç 26: Tarihi eserleri, anıtları, müzeleri, galerileri, sanatçı ve tasarımcı atölyelerini tanıyarak sanat eserlerini koruyabilme.

ÖN TEST

Adı:
Soyadı:
Sınıfı:

1. Tarihi çevre hakkında bildikleriniz nelerdir? Yazınız.

.....
.....

2. Sizce tarihi çevre önemli mi? Önemli ise neden? Yazınız.

.....
.....

3. Tarihi değer taşıyan kültür, tabiat varlıkları ve sanat eserleri korunmalı mı? Neden? Yazınız.

.....
.....

4. Tarihi çevrenin korunması için neler yapılmalıdır?

.....
.....

5. Eğer tarihi ve kültürel değerler korunmasalardı ne olurdu?

.....
.....

6. Yaşadığımız çevrede (Ankara) tarihi mekanlar var mı? Gittiğiniz tarihi bir mekan oldu mu? Hacı Bayram Camii'ni biliyor musunuz? Daha önce hiç gittiniz mi?

.....
.....

7. Tarihi bir mekanda bulunmak, ona dokunmak, onun hakkında düşünmek sizde ne gibi bir his uyandırdı? Yazınız.

.....
.....

8. Sizce tarihi çevrenin resim-iş dersi ile nasıl bir ilgisi vardır?

.....
.....

TARİHİ YAPI ZİYARETİ
(HACI BAYRAM CAMİİ)
SORU KAĞITLARI

Adı:
Soyadı:
Sınıfı:

SANAT TARİHİ ARAŞTIRMA SORULARI:

1. Ne tür bir yapı ?

.....

2. Eserin (yapının, tekniğin) adı?

.....

3. Ne ile yapılmış?

.....

4. Nasıl yapılmış?

.....

5. Hangi amaçla neden (niçin) yapılmış?

.....

6. Eser nerede, ne zaman, kim tarafından (sanatçısı ya da ustası) yapılmış ?

.....

7. Sizce bu motiflerin o zaman ki insanlar için önemi neydi?

.....

.....

SANAT ELEŞTİRİSİ ARAŞTIRMA SORULARI

(Yeni Boyutların Keşfi)

TANIMLAMA:

1. Bu eser (motifler) hangi sanat formudur (resim, heykel, seramik, yüzey boyama,gibi)?

.....

2. Neler görüyorsunuz?

.....

3. Motifler mekan içerisinde nerelerde kullanılmış ?

.....

4. Motiflerde gördüklerinizi tarif eder misiniz ?

.....

5. Hangi teknikler kullanılmış (oyma, boyama, montaj, kazıma, suluboya gibi)?.....

ÇÖZÜMLEME:

1. Motiflerde en çok hangi çizgi türleri var (düz, eğri, kırık, hepsi de)?

.....

2. Motiflerin şekilleri nasıldır (geometrik, organik,üçgen, dikey, yatay,gibi) ?.....

3. Motiflerde renkler nasıl düzenlenmiş? Açık renkler mi, koyu renkler mi, her ikisi birden mi baskındır?

.....

4. Motiflerde sıcak renkler mi, soğuk renkler mi, yoksa her ikisi de mi daha çok

kullanılmıştır?.....

5.En çok hangi renkler kullanılmış ?.....

6. Motiflerin dokusu nasıldır (sert, yumuşak, pürüzlü, pürüzsüz, kaba, çıkıntılı gibi)?

7. Motifler yüzeye nasıl düzenlenmiş (simetrik, asimetrik, karmaşık gibi) ?

8. Motiflerin yüzeye yerleştirilişinde boş alanlar var mı ?

9. Ne çeşit araç ve gereçler kullanılmış(kil, ağaç, fırça, çekiç, gibi) ?

YORUMLAMA:

1. Sizce bu motifler ne anlama geliyor ?.....

2. Motiflergibi kokuyor.

3. Motifleringibi tadı var.

4. Motiflerin.....gibi sesi var.

5. Motifler.....gibi görünüyor.

6. Dokunduğunuz zaman neye benzer bir his alıyorsunuz?

7. Motiflerde simgeler var mı(güç, sevgi, özgürlük gibi) ?

8. Renklerde sembol kullanılmış mı? (Kırmızı'nın aşk ve ölümü simgelediği gibi)

YARGILAMA:

1. Bu motifler hangi kültüre aittir?

2. Motiflerde iyi bir işçilik var mı?.....

3. Bu motifler önemlidir. Çünkü:

-Yansıtmacıdır:Geçmişten günümüze kadar ulaşmıştır, bir gerçekçi olayı ifade etmektedir.

- Biçimcidir: Belirgin çizgiler,renkler, şekiller ön plandadır.
- Anlatımcıdır: Çeşitli duygular ve sembolik mesajlar taşıyor.
- İşlevseldir: Bir amaca uygun yapılmışlardır, bir işe yarar.

4. Bu esere (motiflere) daha çok kim değer verirdi (büyükanne, polis, ev hanımı, okul müdürü gibi)?.....

ESTETİK ARAŞTIRMA SORULARI

1. Bu mekan ve motifler güzel mi?

2. Size göre güzel mi ?

3. Motifleri sevdiniz mi? Neden ?

4. Sizce bu mekan ve motifler iyi bir sanatsal çalışma mı? Neden ?

5. Mekanın ve motiflerin önemi nereden geliyor sizce ?

6. Bu motifleri siz yapsaydınız eğer ne değiştirdiniz ?

7. Sizce bu motiflerde sizi rahatsız eden bir özellik var mı?

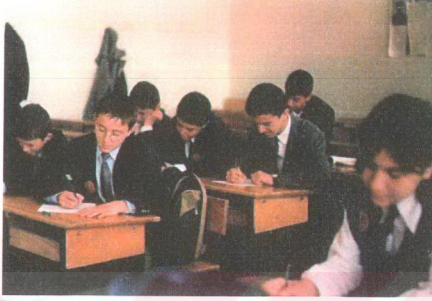
8. Motifler içinde bulunduğu mekana ne gibi katkı sağlamış ?

9. Eğer bu motifler bu mekan içinde olmasalardı ne olurdu ?

SON TEST

Adı:
Soyadı:
Sınıfı:

1. Tarihi çevre hakkında bildikleriniz nelerdir? Yazınız.
.....
.....
2. Sizce tarihi çevre önemli mi? Önemli ise neden? Yazınız.
.....
.....
3. Tarihi değer taşıyan kültür, tabiat varlıkları ve sanat eserleri korunmalı mı? Neden? Yazınız.
.....
.....
4. Tarihi çevrenin korunması için neler yapılmalıdır?
.....
.....
5. Eğer tarihi ve kültürel değerler korunmasalardı ne olurdu?
.....
.....
6. Yaşadığımız çevrenin (Ankara) sahip olduğu tarihi mekanları hakkında bildikleriniz nelerdir?
.....
.....
7. Tarihi bir mekanı (yada mekanları) incelemek, bilgi edinmek, ona dokunmak, görmek, onun hakkında düşünmek sizde ne gibi bir his uyandırdı? Yazınız.
.....
.....
8. Sizce tarihi çevrenin resim-iş dersi ile nasıl bir ilgisi vardır? Bu çalışma ile neler öğrendiğinizi düşünüyorsunuz?
.....
.....

EK 9. ÖN TEST, DENEY VE SON TEST ESNASINDAKİ ÇALIŞMALARDAN GÖRÜNTÜLER

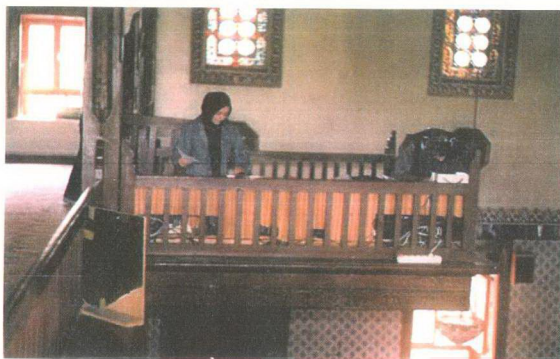
Res.1

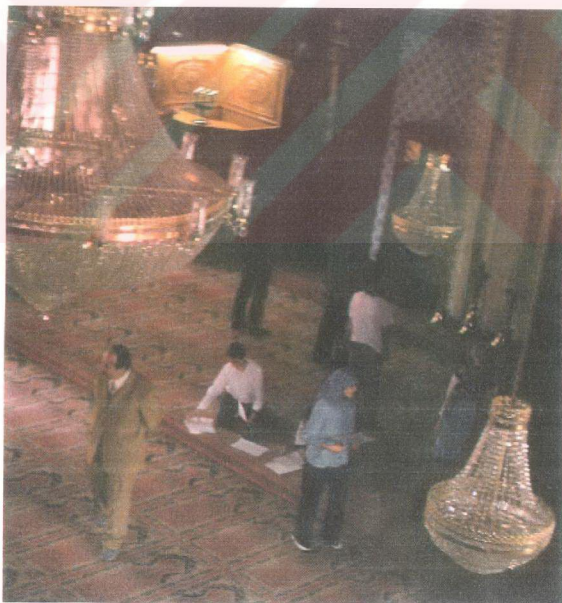
Res.2

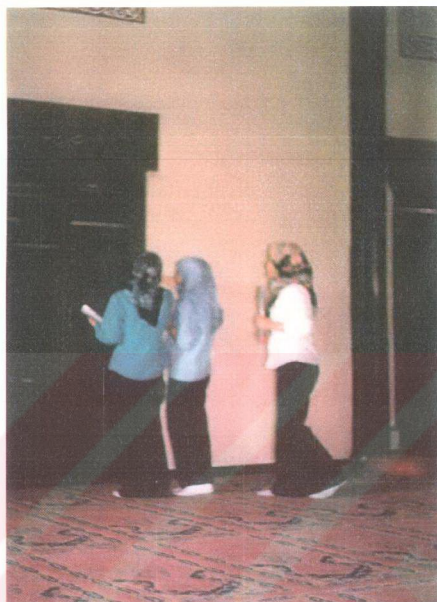
Res.3

Res.4

Res.5

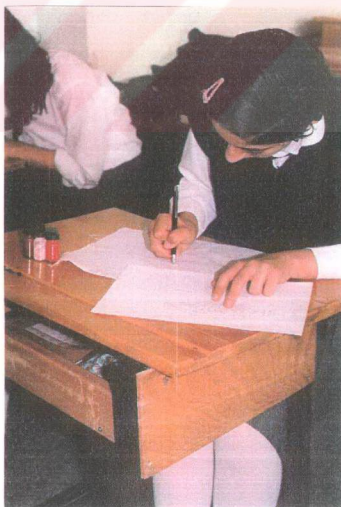
Res.6

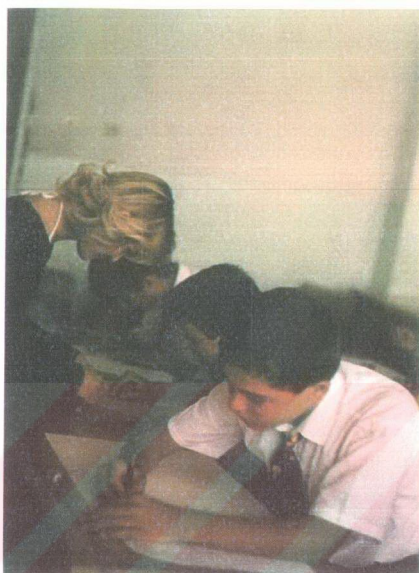
Res.7

Res.8

Res.9

Res.10

Res.11

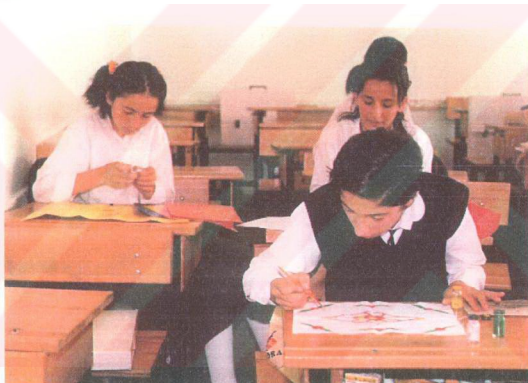
Res.12

Res.13

Res.14

Res.15

Res.16

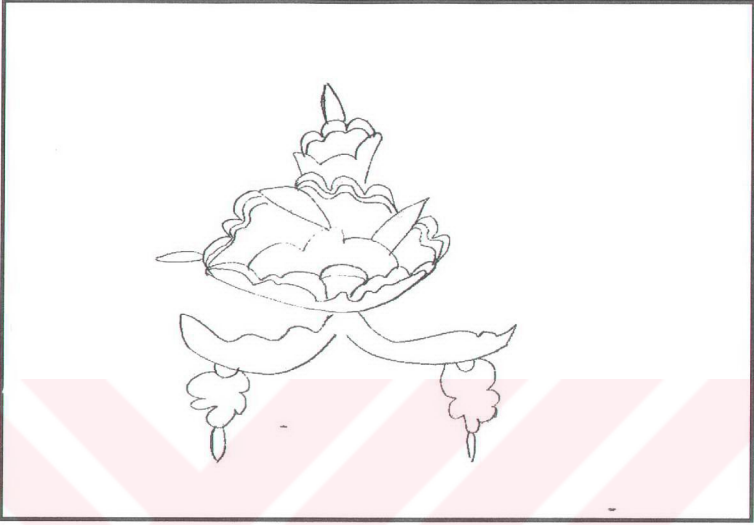

Res.17

Res.18

1. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

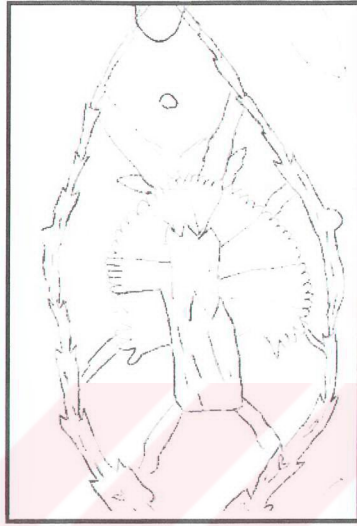
Res. 22

Uygulamalı çalışması

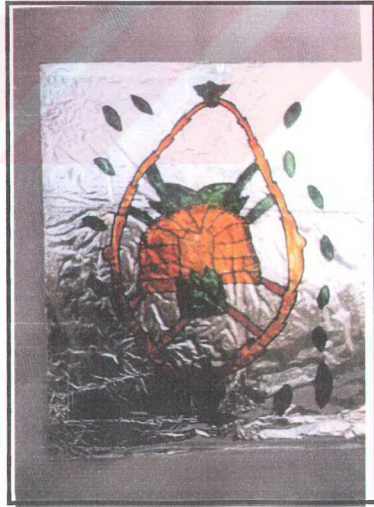
Res. 23

2. ÖĞRENCİ

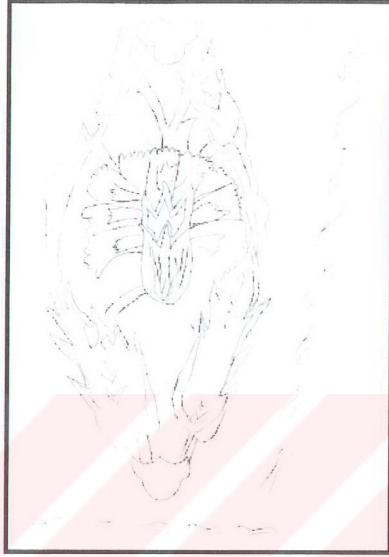
Cami içi motif çizimi

Res. 24

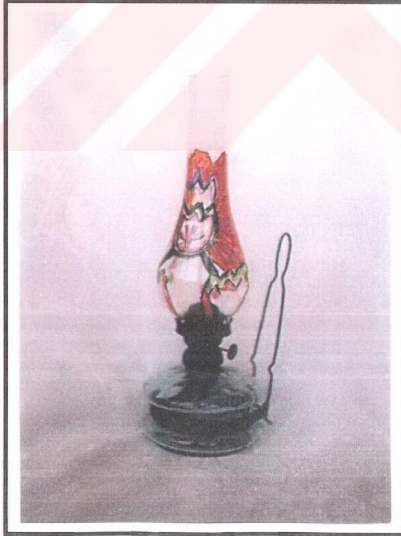
Uygulamalı çalışması

Res. 25

Cami içi motif çizimi

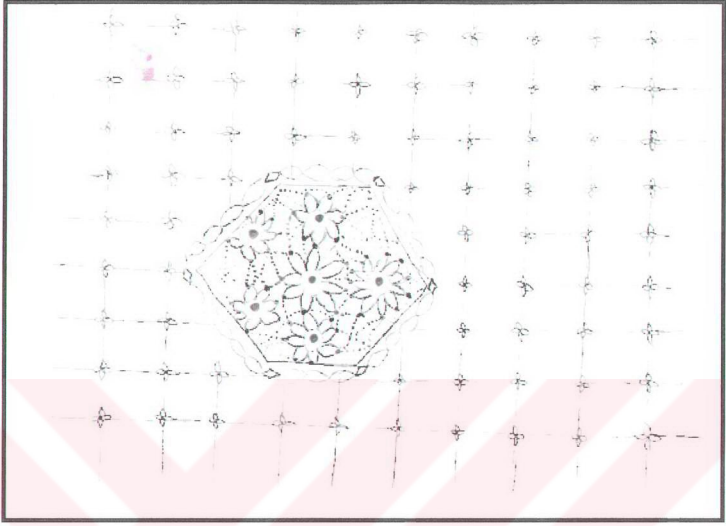
Res. 26

Uygulamalı çalışması

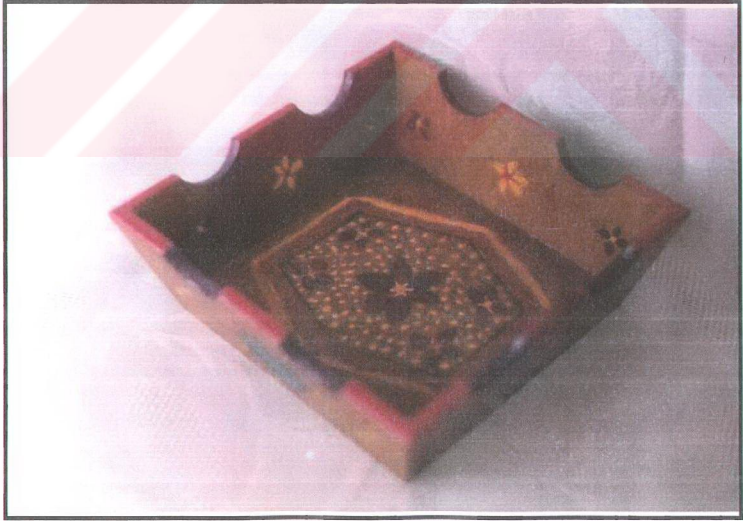
Res. 27

4. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

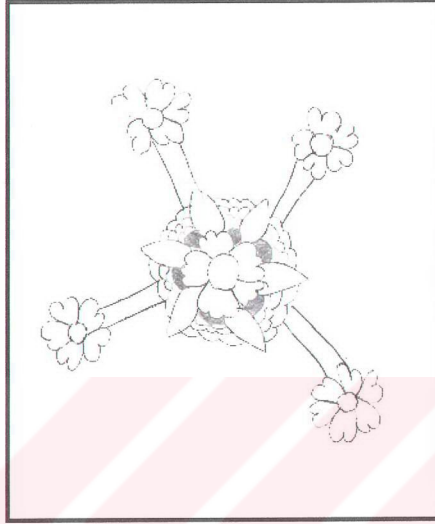
Res. 28

Uygulamalı çalışması

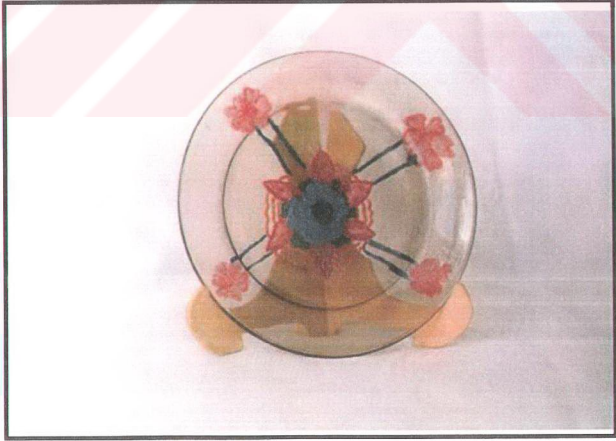
Res. 29

5. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

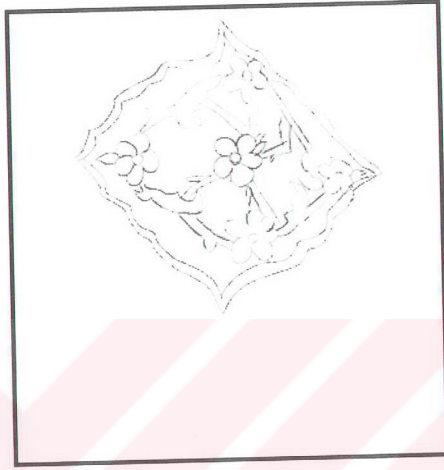
Res. 30

Uygulamalı çalışması

Res. 31

6. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

Res. 32

Uygulamalı çalışması

Res. 33

7. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

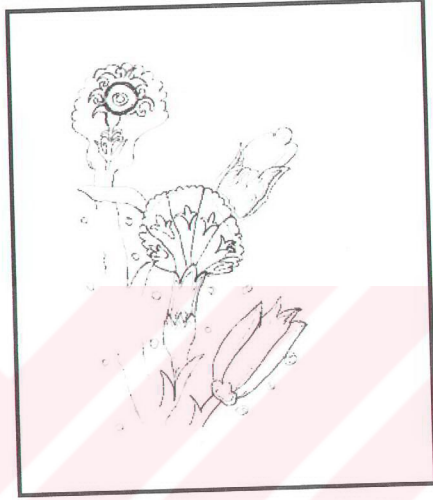
Res. 34

Uygulamalı çalışması

Res. 35

8. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

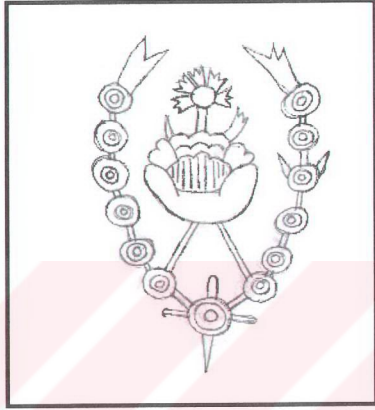
Res. 36

Uygulamalı çalışması

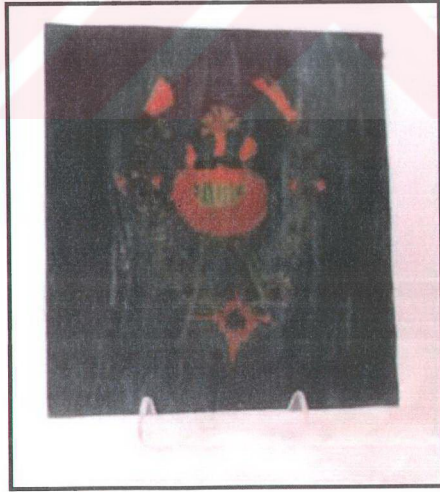
Res. 37

9. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

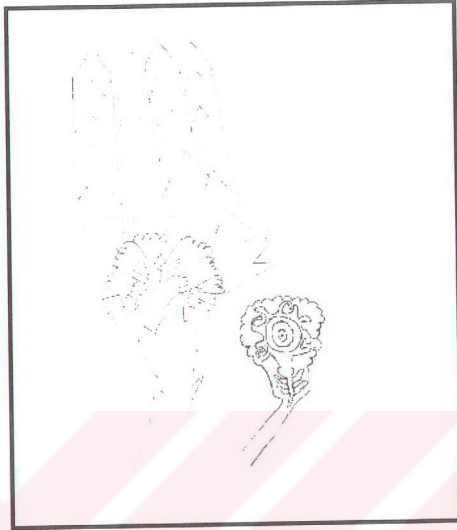
Res. 38

Uygulamalı çalışması

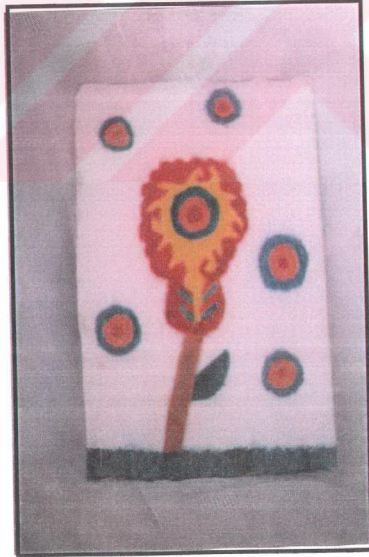
Res. 39

10. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

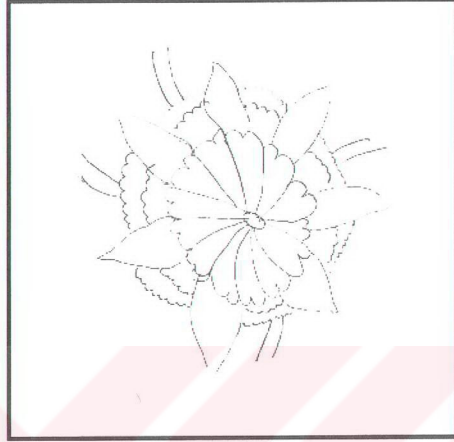
Res. 40

Uygulamalı çalışması

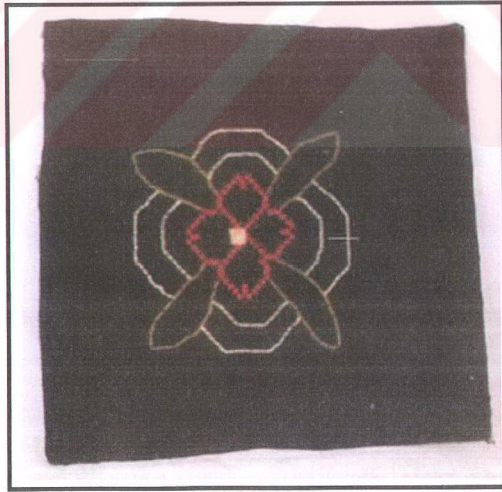
Res. 41

11. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

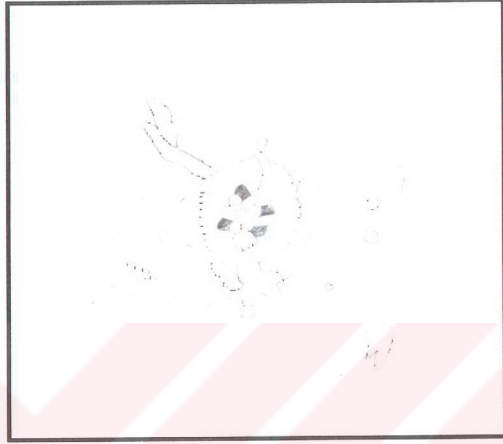
Res. 42

Uygulamalı çalışması

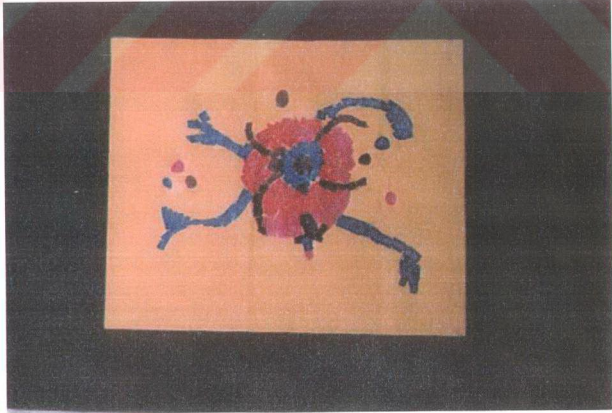
Res. 43

12. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

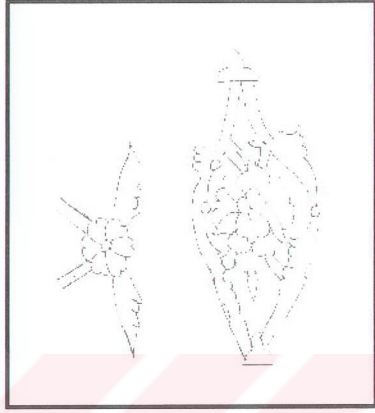
Res. 44

Uygulamalı çalışması

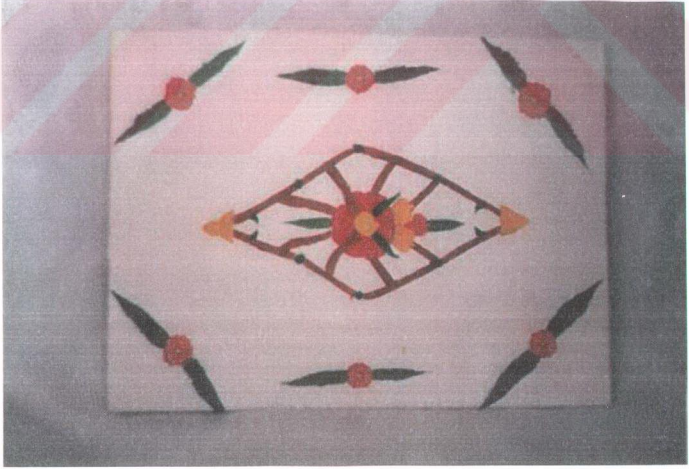
Res. 45

13. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

Res. 46

Uygulamalı çalışması

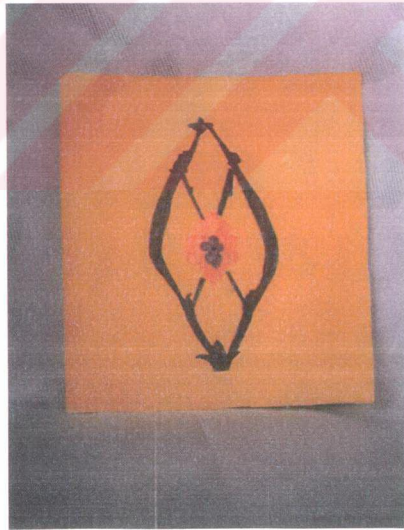
Res. 47

14. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

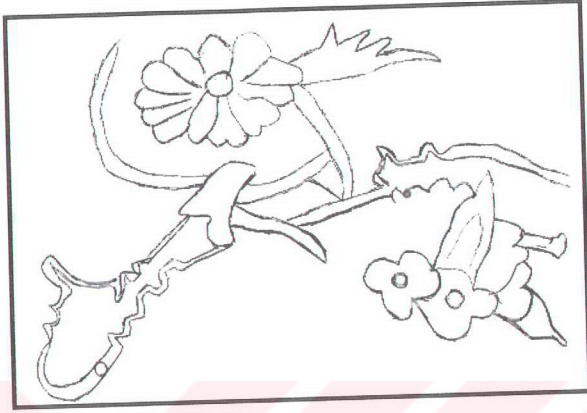
Res. 48

Uygulamalı çalışması

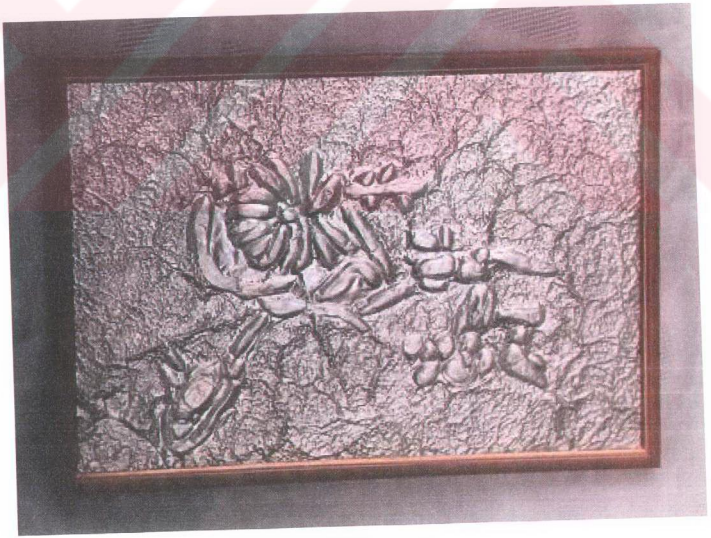
Res. 49

15. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

Res. 50

Uygulamalı çalışması

Res. 51

16. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

Res. 52

Uygulamalı çalışması

Res. 53

17. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

Res. 54

Uygulamalı çalışması

Res. 55

18. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

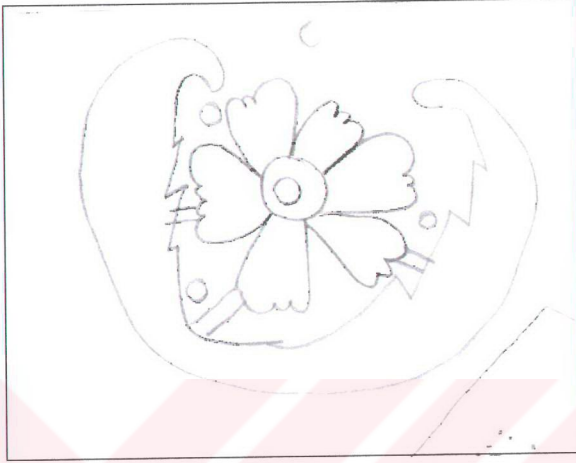
Res. 56

Uygulamalı çalışması

Res. 57

19. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

Res. 58

Uygulamalı çalışması

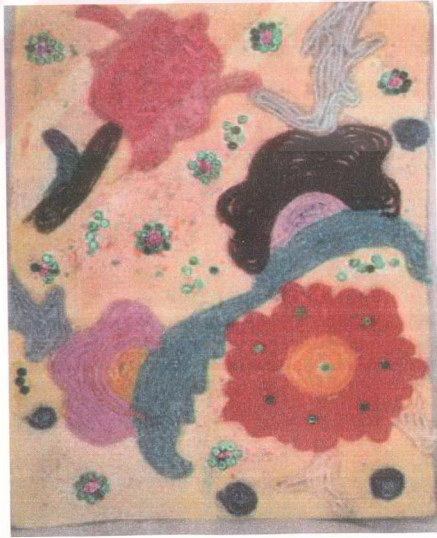
Res. 59

20. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

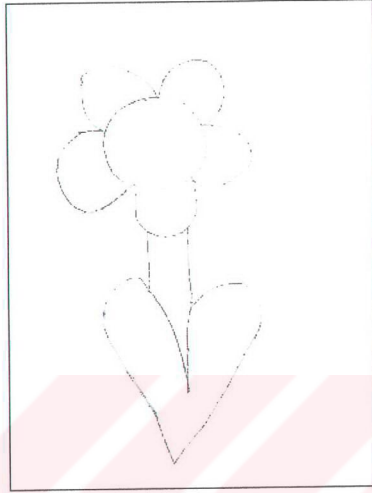
Res. 60

Uygulamalı çalışması

Res. 61

21. ÖĞRENCİ

Cami içi motif çizimi

Res. 62

Uygulamalı çalışması

Res. 63